

RUNAR SCHILDT

*Den
Segrande
Eros*

HELSINGFORS
SÖDERSTRÖM & C:o FÖRLAGSAKTIEBOLAG

DEN SEGRANDE EROS

DEN SEGRANDE EROS

OCH ANDRA BERÄTTELSE

AF

RUNAR SCHILDT

HELSINGFORS

SÖDERSTRÖM & C:o FÖRLAGSAKTIEBOLAG

DEI SIGRANDE BROS

OGI ANDRA FRYTTERER

NUMER 2011

HELSINGFORS 1912
FRENCKELLSKA TRYCKERI-AKTIEBOLAGET

Oh, gioventù!

INNEHÅLL:

	Sid.
Den segrande Eros	1
Det gynnsamma ögonblickets gud	101
Akilleshälen	143
Ett nytt lif	173
Raketen	207
Mot skymningen	233

DEN SEGRANDE EROS

I.

Ändtligen, efter månader af oviss väntan, erhöll direktör Widbom i juli 1821 det efterlängade tillståndet att med sin trupp ge en rad föreställningar i Åbo. Denna hugnesamma underrättelse meddelades direktören af hans ombud på orten, traktör Sjöberg. I sin egenskap af f. d. aktör och kvarlefva från Seuerlings trupp begagnade herr Sjöberg hvarje tillfälle att gynna den sceniska konsten — sedan han själf kommit på det torra genom det våta, som ett kvickhufvud bland hans stamgäster brukade uttrycka sig.

Icke alldeles utan svårigheter erhöles det begärda tillståndet. I konsistorium uppträdde en lika vördnadsvärd som inflytelserik teologie professor och bad sina kolleger för Christi skull besinna, i hvad våda de försatte oerfarne, mot livets frestelser och köttets begärelser obe-

fäste ynglingar, då de icke gjorde allt för att förhindra, det lättfärdiga kvinnor ostraffadt visade sina blotta bröst och armar i gudlösa fransyska skådespel och otuktiga danser. Professorn slutade med att uppläsa Fader vår och betonade kraftigt „inled oss icke uti frestelse“. Vid begärd votering i frågan: om konsistorium borde anhålla hos landshöfdingen om förbud mot alla lustbarheter i Åbo, visade det sig, att åtskilliga professorer rönt intryck af sin kollegas tal. Med knapp majoritet afslogs propositionen, och detta afslag berodde till god del på ett yttrande af rektor, hvori han påpekade tvänne omständigheter: pro primo, att teaterföreställningar i många år gifvits af särskilda trupper, utan att veterligen någon större förargelse däraf vållats, samt pro secundo, att teatern stundom kunde vara af pädagogisk förtjänst; åtminstone afhöll den för någon tid massor af studenter från dryckenskap, otukt och slagsmål, hvarpå de nu som tillföre visat sig synnerligen begifne.

Traktörens bref med den glada nyheten nådde direktör Widbom under en sejour i Göteborg, som utföll olyckligare än någon annan på direktörens långa teaterbana, under hvilken han dock

vant sig vid litet af hvarje. Dag efter dag spelade truppen för nästan tomt hus; slutligen blef det omöjligt att alls gifva några representationer, emedan teaterns ägare fordrade hyra i förskott. Oförskämda leverantörer pockade på betalning och hotade dagligen med bysättning. Gästgifvaren vägrade med allt bestämdare min att ge mat på kredit, och endast anblicken af de allra magraste sujetterna kunde numera röra hans hjärta därhän, att han lät servera truppen rester från gårdagens måltider. De bättre aktörerna, som kunde hysa några förhoppningar om engagement på annat håll, lämnade sällskapet slag i slag; ett par af de nättare aktriserna skaffade sig bekanta bland de förmögna grosshandlarna, hyrde egna rum och visade sig på kvällarna i eleganta toiletter bland den fåtaliga publiken på teatern, där de ironiskt applåderade sina forna kamrater. De kvarstående sujetterna sammangaddade sig under ledning af förste älskaren, Gösta Svedlin vid namn, en muskelstark man på öfver sex fots längd, som i oförblommerade ordalag ställde direktören inför alternativet att antingen inom tre dagar betala ut minst en veckas lön eller bli hackad till kalops.

På den utsatta väntetidens sista dag anlände traktör Sjöbergs bref. Direktören hade så när fallit på knä och tackat den försyn, på hvars existens han de senare åren allt starkare tviflat. Med brefvet i fickan infann han sig i gästgiveriets stora sal, där truppen var samlad och det sedvanliga parlamentet om middagsmaten som bäst pågick. Direktörens skinande anlete och spänstiga ynglingagång förrådde strax, att han kom med glada budskap. Fru Widbom, som dag och natt sväfvat i ångest för sin makes lif, skyndade nu emot honom med högröda kinder och våldsamt hjärtklappning.

— Hvad är det, Widbom? Är det pengar?

— Nej, min vän, svarade direktören med ett nedlåtande småleende, men det är nästan bättre än pengar.

Och han läste upp brefvet för den otåligt lyssnande skaran.

När brefvet var till ända, såg han upp med en imperatorisk blick, men fann till sin lifliga förvåning idel besvikelse, ja vrede afspeglad på de närvarandes ansikten. Herr Svedlin steg fram med hotfull min och skrek direktören rätt i örat:

— Hvad är det här för en förbannad smörja?

Tror direktören att vi blir mätta af det där papperet?

Direktören tog ett steg tillbaka.

— Inga oförsyntheter, om jag får be. Är man verkligen nog stupid att icke inse, hvilka chancer, jag må säga hvilken säker räddning detta bref innebär?

Vidlyftigt, med flödande vältalighet, började han så lägga ut, hurusom Åbo stad och hela finska landsorten endast tillfälligtvis, ofta med årslånga mellantider, gästats af resande trupper, hvilka alltid kunnat glädja sig åt stora framgångar, fastän de mången gång varit sammanraf-sade från östan och västan, så att de saknat både kompetent ledning och habila aktörer. Hur mycket större utsikter att lyckas har då icke en trupp så utmärkt som vår, slöt han.

Dessa förständiga ord utöfvade ett synnerligen gynnsamt inflytande på samtliga närvarande. Mamsellerna Hedén och Lundberg glömde genast alla utståndna lidanden, ty för dem hägrade bilden af en fullsatt salong med officerare i granna uniformer och hänförda studenter, som klappade skinnet af handflatorna. I sin förtjusning gjorde de några små hopp och utstötte små förtjusta rop, alldeles som de brukade i

ingenueroller. De äldre medlemmarna ryckte på axlarna, men medgåfvo att planen inte föreföll så alldeles omöjlig. Herr Svedlin stod länge tyst med dystert sammandragna ögonbryn. Tillspord om sin åsikt svarade han vresigt, att de väl knappast kunde få det värre än nu, hvarför han för sin del ingenting hade att invända. När så till på köpet gästgifvaren, hvars fina näsa vädrade förbättrade betalningsutsikter, utan knot lät servera en ganska dräglig middag, steg stämningen till en höjd, som den icke uppnått sedan glansdagarna i Medevi nära två år tidigare.

Genom goda makters ingripande räddades direktör Widbom sålunda från att bli hackad till kalops, men hans bekymmer voro därför ingalunda slut. Först och främst gällde det att åtminstone klarera de farligare skulderna — mindre belopp kunde ju alltid lämnas obetalade, eftersom de små fordringsägarna knappast skulle finna det med sin fördel förenligt att underkasta sig bråk och kostnader för lapprisummor, som de kanske ändå inte kunde få ut.

Vidare var det den långa resan från Göteborg till Åbo, som kom på högst betydande summor. En hel natt låg direktören vaken och grubblade

sig halfgalen på dessa svårlösta frågor. Som en orm i myrstack vred han sig i den breda utdragssängen, där han med sin maka delade äktenskapets femton fröjder. Tacke och lakan snodde han omkring sig, så att fru Widbom gång på gång vaknade af köldrysningar. Med den sömndrucknes mekaniska rörelser sökte hon återeröfra sin andel af täcket, varligt likväl, ty hon trodde att direktören sof och ville till intet pris störa honom. Men när morgonsolen slutligen tittade in i deras tarfliga rum, strålade hon öfver ett ansikte, prägladt af den stolta tillförsikten hos en man, som efter en svår inre strid fattat ett beslut och ärnar handla där-
efter.

Ehuruväl fru Widbom redan tidigt ägnat sig åt teatern, tillhörde hon en aktad borgerlig familj, af hvilken en gren slagit sig ner i Göteborg och nått ganska stort välstånd. Visserligen hade dessa släktingar afbrutit alla förbindelser efter det sjötullsbesökaren Qvist, fru Widboms far, blifvit dömd för förfalskning och hon själf gett sig in vid scenen, men så hårdhjärtade kunde de knappast vara, att de nu, i denna trängande nöd, skulle neka en liten hjälp. Att uppsöka dessa släktingar, närmare bestämdt

grosshandlare Jonas Qvist, och anhålla om ett lån — se där den plan, som långsamt mognat inom direktören under nattens kvalfulla timmar.

Följande morgon skred han till verket. Efter att i en dryg timmes tid ha förklarat, deklamerat, hotat och slutligen också gråtit lyckades han beveka den gamle grobianen. Direktören hade med sig i fickan två färdigskrifna skuldsedlar, den ena på 300 riksdaler, den andra på 500. Före gråtattacken vågade han icke ens tänka på annat än den mindre summan, men när han varseblef verkningarna af sin utomordentligt välspelade förtviflan, grep han tillfället i flykten och slog förbindelsen på de femhundra i bordet. Doft mörlande plockade grosshandlaren fram beloppet i nya riksbankssedlar. I samma ögonblick han räckte dem åt direktören, försvann hvarje känsla af medlidande och släktansvar; han kunde icke neka sig nöjet att föraktfullt kasta skuldsedeln med direktörens sirligt präntade namn i papperskorgen.

Så vände då truppen omsider det otacksamma Göteborg ryggen och begaf sig mot Stockholm i så långa dagsresor som någonsin möjligt. Ett

par gånger stannade man dock i folkrika köpingar och gaf några föreställningar med tämligen godt resultat.

Denna gång hade direktören synbarligen Cæsars lycka ombord på den karavan af skjuthästar han kommenderade, och likväl var hans uppsyn tankediger, ja dyster. Ty ett gnagande tvifvel plågade honom — misstanken att denna hans trupp väl ändå var alltför skral till och med för den finska erämarken. Svenska småstäder hade ratat den medan de bättre krafterna ännu funnos kvar; nu hade de allesamman dragit sina färde och lämnat honom ensam med en kohort af oduglingar. Det var nog ingenting att bjuda en f. d. hufvudstad och universitetsstad, om än aldrig så liten och belägen bakom all ära och redlighet. Men direktören visste mer än väl, att hans anseende inte var ägnadt att dra förmågor till truppen; förskottsbetalningar kunde inte heller komma ifråga, eftersom de femhundra riksdalerna visat sig äga den flyktiga natur, som alltid utmärkt penningen. Ännu vid ankomsten till Stockholm hade direktören icke lyckats utfundera en god lösning af den svåra frågan.

Men när lyckan en gång beslutit förfölja en

människa, släpper hon icke så lätt sin utvalde gunstling.

Hela Stockholm talade i dessa dagar knappt om annat än den bedårande franska dansösen mamsell Durand. Vecka efter vecka fyllde hon salongen med entusiastiska åskådare, hvilka ofta försmådde den pjäs, som föregick mamsell Durands baletter, och infunno sig först vid den tid, då de kunde vänta att få se hennes förtjusande person på tiljan. Vilda rykten om hennes enskilda lif voro i omlopp, man utpekade högt och kritiserade hennes pretenderade favoriter i Hans Majestäts svit och bland gardes-truppernas officerare.

Dagen efter den Widbomska truppens ankomst började rykten sippra ut om en enastående societetsskandal, i hvilken mamsell Durant skulle spelat en af hufvudrollerna. Ryktena höllo i sig, togo fastare form och berättades snart med utförliga detaljer. En officers-transport från Svea lifgarde till ett landsorts-regemente genom kunglig dagorder gaf officiell bekräftelse åt skvallret.

Knappt hade underrättelserna härom nått direktör Widbom, förrän hans fruktsamma hjärna framfödde en lysande idé. Efter denna skandal

måste Stockholms gator börja bränna under mamsell Durands förtjusande små fötter, resonerade han. Hon måste härifrån, likgiltigt hvart, har sannolikt inga säkra planer ännu, är färdig att acceptera hvad som bjuds, t. ex. Åbo. Det kan inte slå fel.

Oförtöfvadt sökte direktören upp mamsell Durand. Hans kalkyler slogo fullständigt in. Mamsell Durand accepterade Åbo utan betänkan-
kande. Den dagen gjorde sig direktören en glad kväll på källaren „Freden“.

Utan svårighet kompletterade han därpå sin trupp med anspråkslösa tredjeklasskrafter, ett par coryphéer och en sekunddansör. Den sistnämnde behöfdes som moitié åt mamsell Durand. Sällskapets tyngdpunkt skulle ligga mer på det koreografiska än på det dramatiska området, förklarade direktören för sin hustru.

Nu voro alla svårigheter undanröjda, så när som på öfverfärden. Att taga paketjakten och betala dryga passagerarafgifter för truppens många medlemmar, förutom frakten för rekvisita — det kunde inte komma ifråga. I stället styrde direktören sina steg till Skeppsbron, där finska vedskutor brukade lossa sin last. I galeasen „Johanna af Nagu“ fann han det sökta. Skep-

par Österberg åtog sig för en ganska blygsam ersättning att frakta hela truppen med samtliga dess tillhörigheter till Åbo.

Galeasen „Johanna af Nagu“ var en hederlig gammal vedskuta, rätt stor visserligen, men alldeles icke inrättad för passagerartrafik. När mamsell Durand såg farkosten med de låga bordet och de lappade, smutsgrå seglen, hajade hon till. Och när hon fick veta, att sällskapets samtliga damer tillsamman skulle rå om skepparens kajuta och sofva i vakter, med aflösning, eftersom de icke fingo plats på en gång — då blef hon desperat och for ut i skymford, som icke voro mindre fula därför att de voro franska, och försäkrade vid sin själs salighet att hon aldrig skulle sätta sin fot i denna flytande likkista.

— Jamais! Jamais de ma vie! skrek hon så högt, att biträdena i Schwans bod öppnade dörren och tittade ut.

Direktörens första impuls var att låta mamsell Durand komma ensam efteråt med paketen. Han hade gärna betalat tredubbel passageraravgift för att se henne lugnad; hon var ju fullkomligt outhärlig för truppen. Men bäst han i sitt inre triumferade öfver sin outtömliga rå-

dighet, slog det honom, att han ju alldeles icke hade någon garanti för att mamsell Durand verkligen behagade infinna sig i Åbo. Tvärtom måste han ta för afgjort, att hon utan ett ögonblicks betänkande skulle följa första, bästa nyck, som lika gärna kunde föra henne till Köpenhamn som till Paris eller Petersburg, men ganska säkert inte till Åbo.

Svetten pärlade i stora droppar på direktörens panna. Herregud, hvad skall jag nu ta mig till, herregud, hvad skall jag nu göra? mumlade han. Mamsell Durand stod där med en min af orubblig beslutsamhet och grep en af besättningskarlarna i armen, just som han stod i beråd att bära hennes nattsäck öfver landgången.

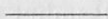
— Mamsell Durand, jag besvär mamsell, störta mig icke i misär! Jag lofvar mamsell större gage, mamsell får själf bestämma det, men mamsell måste följa oss nu. Mamsell får ensam occupera hela kajutan, de andra damerna ligger i skansen och herrarna nere i lastrummet.

Mamsell Durand tvekade synbarligen. Hon lät blickarne glida ut öfver Strömmen, som låg och glittrade i septembermorgonens blekgyllne

sol. Vågorna slickade begärligt „Johanna af Nagu“, och en mås seglade på silfverskimrande vingar utåt, mot saltsjön.

Mamsell Durand följde mäsens färd tills den försvann, som om den sugits rakt in i den blekblå himlen. Och så kom det öfver henne en sådan vansinnig längtan till hafvet; minnen stego fram från barndomshemmet i Marseille, där Provinces sol skiner öfver jordens skönaste vatten.

— Soit! ropade hon och sprang i samma nu öfver landgången.

II.

Efter fyra dygns seglats. i öfvervägande motvind fick galesaen „Johanna“ den åländska skärgårdens första fattiga kobbar i sikte. Sjösjukan hade rasat vildt ombord, alltsedan man lämnat Söderarm. I skansen var luften outhärdlig; med möda släpade sig de sjuka upp på däck, när den fastställda tiden var tillända och andra vakten gjorde anspråk på bäddarna. Förbittringen var stor mot mamsell Durand, som ensam residerade i skepparens rymliga kajuta. Ingen utom direktören talade ett ord med henne, fastän hon förstod svenska mycket väl, ja till och med kunde uttrycka sig nödortoftigt.

Den första dagen satt mamsell Durand ensam hopkrupen på däck och såg stränderna tåga förbi med små röda stugor under trän, hvilkas löf redan började myntas ut i guld; såg farleden slingra sig och smalna, så att ingen utväg tycktes

möjlig, och så plötsligt vidgas till stora fjärdar, där sydostvinden dansade dem till mötes och dref hvittoppiga vågor mot „Johannas“ bog. Andra dagen höll hon sig instängd, frågade hvarken efter mat eller dryck. Direktören greps af fruktan för att hon kunde vara svårt sjuk, men fick intet svar på sina enträgna frågor. På kvällen öppnades plötsligt kajutdörren och mamsell Durand kröp ut, kry och glad. Hon gick några slag öfver däckbet, och det roade henne ofantligt när hon halkade på de sluttande och slippriga plankorna.

I lä bakom kajutan fann hon mamsell Kihlberg, som satt på en tom tunna och grät. Inlindad i snaskiga paltor låg kärlekspanten från Medevisejouren i hennes armar; trots direktörens förbud och kamraternas åtlöje envisades mamsell Kihlberg att släpa den bråkiga bytingen med sig. Hennes späda bröst tittade ynkligen fram genom det uppknäppta klädningslifvet, och pojken skrek som en besatt, ty han blef aldrig riktigt mätt.

Mamsell Durand smittades af dessa tårar; hon satte sig ner och tog mamsell Kihlbergs våta och smutsiga hand i sin, och så grät hon en stund utan att egentligen veta hvarför.

— Mais vous prendrez froid, sade hon så med en blick full af medlidande. Måste sofva, i min rum, vill du? Il y a place pour deux. Mamsell Kihlberg såg upp; hennes ögon voro rödkantade af gråten och blåsten. Hon förstod ingenting annat än att mamsell Durand sökte trösta henne och kramade i stum tacksamhet fransyskans hand. Viljelöst lät hon föra sig till kajutan, där hon snart somnade som ett godt barn, med pojken vid sin sida.

På femte dagens afton ankrade galeasen på ett väl skyddadt ställe tätt under land. Flere af truppens manliga medlemmar fordrade nämligen bestämdt att få sofva ut ordentligt, de stodo icke längre ut med sina hårda nattläger bland näfverbitar och stickor i lastrummet. Med dem förenade sig den nyss aflösta delen af damerna, som annars fått lof att tillbringa en del af natten på däck.

Öfver höstkvällens svartnande vatten rodde de i land för att söka rätt på någon bondgård; men när de helt nära stranden stötte på en halffylld lada, ansågo de sig kunna ta den i besittning utan tillstånd. Först klättrade damerna in genom gluggen och bäddade åt sig så be-

kvämt som möjligt i höet. Som på gemensam öfverenskommelse drogo de sig hvar till sin vrå. Herrarna åter kände ett starkt behof att få röra på sina stelnade ben och togo sig en promenad inåt skogen.

Mamsell Hedén hade kommit till ro i höet.

— Herregud, suckade hon, hvad man allt får utstå för att soutenera lifvet. Hvem kunde ha sagt mig för fem år sedan, att jag en gång skulle komma in i detta här.

— Menar du i höet? frågade fru Bolander.

Mamsell Lundberg skrattade pliktskyldigast, ty fru Bolander var känd och fruktad inom hela truppen för sin kvickhet.

— Jag tycker verkligen det är ridicult af dig, Anna, att skratta åt mig. Du kunde själf ha haft det litet bättre just nu.

— Ja, svarade mamsell Lundberg, när jag var gift hade jag häst och vagn och kusk och tre pigor under mig.

— Hade du kusken under dig? undrade fru Bolander.

— Det märks, att du är en person utan verklig éducation, svarade mamsell Lundberg med värdighet.

— Seså, gräla inte! Men säg, Anna, hvarför for du egentligen från din man? Han lärer vara en hygglig karl af god position.

— Ja, inte var det för mitt nöjes skull.

— Kanske för dina små nöjens skull? förmodade fru Bolander.

Mamsell Hedén skyndade att afvärja stormen.

— Hvarför kallar du dig mamsell och inte fru?

— Gubben Widbom tyckte, att det skulle taga sig bättre ut på programsedlarna.

— Naturligtvis, sade fru Bolander, det retar appetiten hos karlarne.

Mamsell Lundberg fann det under sin värdighet att svara. Så voro de tysta en stund, tills mamsell Hedén med en suck brast ut:

— Hur länge, måntro, skall jag ännu få lof att fortsätta med detta hundlifvet?

— Antagligen till din saliga dödsstund eller tills en grefve kommer och ber dig i nåder acceptera hans hand och hans slott.

— I stället för att håna borde vi muntra och trösta hvarandra, vi är ju alla i samma fördömmelse.

— För Guds skull, låt bli att häda och svärja! kved lilla mamsell Dahlström. Hon var bara

aderton år och hade aldrig varit borta från hemmet förr. Nu gick det så rundt i hennes arma hufvud af sjögången, att hon trodde slutet nära.

— När kan vi vara framme i Åbo?

— Gubben säger, att det i favorablaste fall blir om några dagar, men det kan också dröja en vecka.

— Åh, söte Jesus, en vecka till! Det öfverlefvor jag aldrig! snyftade lilla mamsell Dahlström.

Mamsell Lundberg låg försjunken i vakna drömmar.

— Vet någon om vi får spela i en riktig teater?

Fru Bolander skrattade högt.

— Spill inte på dig, målningen är dyr! Jag hörde i går hur gubben hviskade till gumman: „Min söta vän, hvad tror du mamsell Durand kommer att säga, när hon får veta att det är ett gammalt lider hon skall uppträda i?“

— Nå, hvad svarade gumman?

— „Jag tror ingenting, men hvad tror Widbom själf?“

Fru Bolander härmade fru Widboms röst så väl, att de alla måste skratta.

Mamsell Lundberg lyfte upp hufvudet och lyssnade uppmärksamt.

— Hysch, nu kommer de. Hör hur Andersson sjunger!

Mamsell Hedén spände öronen.

— Nej, det är Sandstedts röst.

— Åhå, jag måtte väl känna Rudis röst bland tusen.

— Dumbommar, de sjunger förstås allesammen, afgjorde fru Bolander. — Men Lindholm har i alla fall den vackraste stämman.

— Enhvar lærer prisa sin vattvälling.

— Utom lilla Hilda, som ingen har.

— Säg, lilla oskuld, är det ingen som intagit ditt hjärta?

Mamsell Dahlström svarade ej. Hon låg bara stilla och såg ut genom gluggen och tänkte på hur ensam hon var och på döden. Med en hornlyktas matta sken belyste månen skogens taggiga kontur, och galeasen „Johanna af Nagu“ låg där som Charonsfärjan på Stygens svarta flod, som det talas om i visan. Mamsell Dahlström fick tårar i ögonen, när hon besinnade sin öfvergifvenhet i denna svåra värld, där ingen brydde sig en smul om henne, men många kanske ville henne ondt. Så önskade hon då näs-

tan att få dö genast, eller kanske var det någonting annat hon önskade, men så som i kväll hade hon aldrig känt det.

Herr Lindholms lilla feta gestalt dök upp i gluggen. Han hade skurit sig en käpp af en lagom böjd enstam, och med denna dunkade han kraftigt i stockväggen.

— Tar Deras Nåder emot?

— Ja bevars, var så god och stig på.

Herr Lindholm kände igen fru Bolanders röst och följde ljudet.

Herr Andersson kunde med någon ansträngning urskilja mamsell Lundbergs ansikte, emedan hon låg närmast gluggen. För öfrigt var det stickmörkt i ladan.

— Jag tror det blir bekvämast här, sade han och lotsade rota i höet midt i ladan, men hur han kraflade och sparkade och kastade hötappar omkring sig, slutade han vid mamsell Lundbergs sida.

Herr Sandstedt följde honom tätt i spåren.

— Här är mörkt som hos fan och hans mor-mor! Hvar får man slå sig ner?

Ingen svarade, men en liten hand sträcktes fram ur mörkret och grep honom i skörtet.

Sist tumlade herr Svedlins herkuliska gestalt in genom gluggen. Hvert han vände sig, hejdades han af fnissningar och varningsrop.

— Är det nu på gamla viset igen? sade han dystert.

Sedan Medevisejouren förtärdes han af glansen i fru Bolanders ögon, men trots sin egenkap af förste älskare hade han icke lyckats detronisera père noble Lindholm.

— Allt är på gamla viset, det finns tyvärr inga nya sätt.

Den fräcka klangen i fru Bolanders röst skar herr Svedlin i hjärtrötterna. Men från norra hörnet hördes en befallande stämma:

— Sista man stänger port. Sätt lapp på luckan, Svedlin!

— Det var länge sen vi hade det sist, svarades från söder. Och där blef ett gaudium!

Suckande drog herr Svedlin igen den gamla, hängande gluggdörren, hvars rostiga gångjärn gnisslade och skreko.

— Hvar unnar man mig en plats? frågade han därpå.

Herr Sandstedt reste sig och gaf honom en puff, så att han ramlade raklång in i mamsell

Dahlströms vrå. Förskräckt drog sig den lilla mamsellen så nära väggen som möjligt.

— Är det Hilda?

Intet svar. Svedlin for med handen öfver hennes ansikte och kände någonting fuktigt under fingertopparna.

— Gråter Hilda!

— Jag är så olycklig, hviskade hon knappt hörbart.

— Hvarför är Hilda olycklig? Har någon varit elak mot Hilda?

— Nej, nej, jag vet inte hvad det är.

Svedlin lyssnade för att komma under fund med om de andra gåfvo akt på dem, men från alla håll hördes tissel och tassel. Det prasslade och knastrade i höet, vinden susade därute i långa, mäktigt svällande och åter domnande fläktar.

— Hilda, hviskade han, jag är också ensam och sorgsen till sinnes, får jag trösta Hilda och vill Hilda trösta mig?

I nästa sekund lågo Hildas armar om hans hals.

III.

Septembermorgonens kristallrena klarhet låg öfver landskapet och lät de yttersta kobbarna afteckna sig nålhvasst mot södra himlaranden. Insvept i sin fläckiga och lappade slängkappa satt herr Bolander, truppens äldsta medlem, på „Johannas“ reling och knackade askan ur sin pipa. Tobaken var den enda njutning lifvet ännu icke beröfvat honom, och han egnade sig åt dess dyrkan med all den passion han förut delat på åtskilliga håll. Många års smärtsam erfarenhet sade honom visserligen, att detta rökande före frukosten ofelbart skulle åstadkomma mycken opposition och ledsamhet från den ömtåliga magens sida, men ändå kunde han icke låta bli att stoppa sin tredje pipa.

Många underliga tankar aflade visit hos herr Bolander under dessa hans ensliga siestor, lösrfina stycken ur ett strykfågelslif, upp-

fylldt af märkliga växlingar och ovanliga situationer.

Han hade tillhört den Stenborgska truppen i långa tider, hade spelat för hofvet mer än en gång, hade varit nära att skapa sig ett namn bland de store. Han kände hvarje liaison, hvarje skandal, hvarje klädlogehemlighet den svenska scenen haft att uppvisa under H. M. konung Gustaf III:s regering. Men efter monarkens rysliga hädangång hade herr Bolander börjat glida utför. Dessa två omständigheter, mordet på kungen och sin egen misär, satte han i ett orsakssammanhang, som hvarken han själf eller någon annan kunde förstå, men som kom honom att dyrka och vörda teaterkungens minne som sin dyrbaraste klenod.

Till sitt sextionde år hade herr Bolander förstått att skickligt dra sig ifrån de otaliga amourösa förbindelser han knutit öfverallt på sin väg. Men Nemesis vakade och lät honom begå den enorma dårskapen att gifta sig med en blodung figurantska, en sannskyldig femme au diable. Från första stund bedrog hon honom öppet, gjorde honom till ett allmänt åtlöje. Sorgen häröfver knäckte fullständigt herr Bolander, ty genom ödets bittra ironi fick han nu för

första gånger känna hvad det är att verkligen älska en kvinna.

Nu var det så långt gånget med herr Bolander, att han ansågs alltför skröplig till och med för père-noble-rollerna. Vanligen fick han på sin lott att spela vapenbrak och stridsbuller i kulissen. Dessutom anlidades han som dekorationsmålare, regissör och sufflör. I den förra egenskapen briljerade han tack vare en lifslång erfarenhet, som satta honom i stånd att af några tomma packlådor och en smula spännpapp göra ett praktfullt slott.

Herr Bolander såg på sitt ur, en väldig silfverrofva, som han i trettio år lyckats rädda undan giriga kreditorer. Själf påstod han den vara en gåfva af Gustaf Mauritz Armfelt, som gärd af beundran och tacksamhet. Hur härmed än må ha förhållit sig, som faktum kvarstod att det var ett ovanligt fint och godt ur.

När herr Bolander nu varseblef, att detta ofelbara ur visade sju, kunde han knappt tro sina ögon.

— Hvadan detta dröjsmål? Tiden hastar! ropade han till direktören, hvars elfenbensblanka hjässa stack upp ur storluckan.

Herr Bolanders fråga var en replik ur hans roll i „Abbé de l'Epée eller Den döfve och dumbe“. Det hände honom icke så sällan, att hans tankar omedvetet stöptes i någon af de gamla former hans utmärkta rollminne förvarade.

— Den fördömda canaillen som gick i land i går har ännu icke återvändt, svarade direktören. Jag ser ta mig böfveln ingen annan utväg än att simma i land och väcka dem med käppen.

Direktörens ilska öfver den förspilla tiden var så stor, att han nästan kunnat sätta sin hotelse i verket. Till all lycka visade sig de skyltiga rätt snart uppe på stranden. Damerna kommo först, skrattande som tosingar, med armarna om hvarandras lif. Herrarna hjälptes åt att bära ett föremål, som för direktörens skarpa öga visade sig vara en duktig kutting.

— De gudsförgätna bofvarna släpa brännvin med sig!

Samtliga togo plats i „Johannas“ ekstock och stötte ut. Suden stod på lägsta stället knappt två tum öfver vattenbrynet, det var nästan omöjligt att ro. Damerna skreko som stukna grisar, och ombord på „Johanna“ svor och

pesterade direktören så att håren säkerligen rest sig på hans hufvud, om han haft några. Ett tag såg det redan ut som om ekan börjat sjunka; efter flere hotande kantringstillbud lade den dock slutligen till vid „Johannas“ sida.

Herr Bolander hjälpte artigt damerna att äntra „Johanna“. Han betraktade girigt deras strålande ansikten.

— Har sömnen varit god? frågade han gång på gång och försökte vrida sin tandlösa mun till ett elakt leende, men löjet stelnade till en legendömlig grimas, när han tog sin hustru om lifvet och med uppjudande af alla sina krafter lyfte henne öfver relingen.

— Du fördröjde dig allt i Morphées armar, sade han, och rösten darrade en smula.

Mamsell Lundberg slog till ett gapskratt.

— Jag trodde Lindholm var kristnad till Arnold!

Fru Bolander stod alldeles oberörd och betraktade den långa pipan, som hennes man lagt ifrån sig.

— Du skulle tänka litet på din dyrbara hälsa och minska på ditt eviga rökande. Vid dina år bör man vara försiktig — tänk hvad privation

för mig, om du föll ifrån! Den dagen öfverlefvver jag icke!

Herr Bolanders ögon liknade en hunds, som tiggande ligger för sin herres fötter.

— Sophie! Sophie! mumlade han med tjock stämma. Han tog hennes hand som för att dra henne till sig, men hon stötte honom tillbaka med en min, som kom honom att frysa.

Sandstedt och Andersson hade ett duktigt besvär innan de fingo brännvinskuttingen ombord. De hade köpt den för sina sista slantar i den gård, hvars gästfrihet de olofvandes tagit i anspråk under natten. Skatten gömdes omsorgsfullt i lastrummet under några tomma säckar.

Några dagar senare länsade „Johanna“ för en skaplig sydväst genom Nagu skärgård; skeppar Österberg trodde sig kunna lofva, att man följande dag vid middagstiden skulle få se spiran af Åbo domkyrka. Nu ansågo brännvinets lyckliga ägare tiden vara inne att tömma en välgångsskål för den stundande sejouren.

Kuttingen halades fram, sprundet slogs in och den härligt doftande drycken minuterades ut i tennstop och kantstötta glas. Till en början

försökte herrarna Andersson och Sandstedt så vidt möjligt behålla hela fröjden för sig själfva och inbjödo endast direktören och herr Bolander att deltaga i kalaset. Men med det stigande välbefinnandet inställde sig en allt lifligare lust att lyckliggöra den ena efter den andra af kamraterna. Stopen vandrade från mun till mun och återsändes hastigt för att fyllas. Herr Bolander var snart blifven ung på nytt, historierna flödade från hans läppar och spottet flög i fina strålar, så att de närmast sittande fingo lof att dra sig undan, när han i sin ifver lutade sig fram mot någon af dem.

På direktörens uppmaning fyllde herr Sandstedt en mugg med brännvin och förde den till skeppar Österberg, som stod och rullade ratten mellan sina barkade labbar. Mer än hälften af muggens innehåll spilldes ut på den korta vägen, men Österberg var förtjust öfver herrarnas gemenhet och nedrighet.

För att inte vara mindre gentil lät han besättningskarlarna ta fram allt hvad „Johanna“ ägde af spritvaror, från livlandsbrännvin och petersburgsnalifka ner till simpla finkeln.

Med gråten i halsen stod fru Widbom och såg, hur hennes man totalt glömde sin värdighet

och sina plikter som ledare för alla dessa människor, hvilkas väl och ve låg i hans hand. Inte nog med att han berättade historier, som i oanständighet täflade med herr Bolanders — han satt där och drack duskål med truppens yngsta medlemmar! Nu var det alltså förbi med all den trollmakt direktörstiteln hittills utöfvat! Och när respekten en gång var borta, hvad hade man då att lita till i kritiska situationer?

— Widbom! ropade frun med sin förskrämda röst. Söte Widbom, kom hit! Jag har någonting viktigt att säga dig.

— Säg du det högt, min skatt, ifall det inte är familjehemligheter. Det ska väl aldrig bli en glädjande tilldragelse — tillökning kan vi ju inte säga, eftersom det ingenting finns förut. Men hvem vet, hvad mirakel sjöluften kan verka? Sara var nittio år och du blir bara femtio till Michaeli, så det går ju som lappa vantar i månsken.

Fru Widbom rodnade starkt och drog sig kränkt tillbaka till skansen; men ända dit nådde skrattsalvorna och bravoropen.

Eftermiddagen led mot sitt slut, solen förblödde i väster och det mojnade långsamt af.

Skeppar Österberg började känna sig mjuk i knäveckan och hade därför ingenting emot, att den ena efter den andra af herrarna tog ratten för att visa sina sjömansanlag. Herr Bolander redde sig bäst, han hade under sin brokiga bana gjort en resa till Kanton på ett af Ostindiska kompaniets fartyg.

Herr Sandstedt gjorde i sin tur några märkvärdiga manövrer, som aldrig förr skådats på en hederlig skuta. Glädjen kände nu inga gränser.

Plötsligt ser skeppar Österberg en hvass klipphäll sticka upp i lovert, springer fram till ratten, kastar om rodret, lyckas klara klippan, tror sig redan gå fri, då med ens en kraftig stöt skakar „Johannas“ gamla skrof och bommen slår öfver. Efter en våldsam krängning sitter galeasen stadigt på grund med stark slagsida.

Det skrik, som nu höjdes af „Johannas“ passagerare, gaf eko i bergen på andra sidan fjärden. Truppens samtliga medlemmar lågo som mejad säd utefter däckets. Tunnor och stop och krossade glas rullade i en förfärlig röra ner mot relingen.

Mamsell Durand låg på knä och höll fast i

kajuttaket med ena handen, medan den andra blixtnabbt gjorde korstecken på korstecken. Direktör Widbom låg framstupa öfver en pyts och skrek öfverljuddt: „Vi drunknar! Vi sjunker! Hjälp! Hjälp!“ Mamsell Dahlström höll händerna för pannan, som fått en duktig bula; hon bad innerligt om förlåtelse för sina svåra synder. Men mamsell Kihlberg, som vid den första stöten rusat ut ur kajutan, höll upp sitt barn på sträckta armar, som om vågorna redan slagit ihop öfver dem och hon ännu en sista gång velat låta den lille andas livvets luft.

Skeppar Österberg kom hastigt på fötter igen. Han lutade sig öfver relingen och kastade upp; när han vände sig om igen, var han grå i synen som oblekt lärft, men alldeles nykter var han blifven i samma nu. Snabbt förvissade han sig om att ingen öfverhängande fara var för handen. I rummet fanns inte en droppe vatten, alltså hade „Johanna“ icke ens sprungit läck.

Småningom hade alla kraflat sig upp. De mera rådiga och nyktra bland herrarna hjälpte till att beslå seglen. Herr Bolander skrattade fånigt och hans ansikte förvreds af spasmer.

— Jag trodde redan att fanen skulle annamma

oss allihop, men det var ju bara ett litet rail-
leri. Han ratar oss, och undra på det!

Skeppar Österberg höll ett kort krigsråd med sin besättning, tre man stark. De trodde alla att „Johanna“ skulle kunna tas loss utan främmande hjälp.

— Ekan i sjön och fruntimren i land! kom-
menderade skepparen. — Har vi tur, så kan
vi få skutan flott innan mörkningen.

Mamsel Hedén befanns ligga afsvimmad i
skansen. Hon återkom till sans vid det att
man lyfte henne ner i ekstocken.

— Hvar är jag? frågade hon klagande och
gjorde en stor gest.

— Åtminstone inte på teatern, svarade fru
Bolander retligt; hon skakade ännu i hela krop-
pen.

— Annars sitter vi hederligt på grund utan-
för Seitlax' gård i Nagu, tillade Österberg och
sänkte varligt ner lilla mamsell Dahlström.

När ekan var fullastad, tog herr Svedlin till
årorna och rodde snabbt mot den närbelägna
stranden.

IV.

En spetsgård af mäktiga askar med förvuxna bosketter emellan dolde Seitlax' hufvudbyggnad så väl, att man från landsvägen nätt och jämnt kunde fånga en skymt af det brutna takets hal-lonröda pannor och fönstrens små grönbläddriga rutor. De gamla träden stodo med krona tätt lutad till krona, som om de sökt stöd hos hvar-ann i sin ålderdoms skröplighet; deras rämnande stammar höllos mödosamt ihop af smidda järn-band.

Bakom denna täta gröna mur, väl skyddad dessutom af ett högt staket, låg fruktträdgården, som var Seitlax' stolthet och ära och utan fråga den förnämsta i hela socknen.

Detta nådens år 1821 var ett välsignadt frukt-år. Hvarje kväll, när general Bergenfelt företog sin vanliga aftonrond, måste han göra den re-flexionen, att något sådant hade han under sin

sextioåriga lefnad aldrig sett maken till. Stora som kålrötter hängde astrakanerna, läckra och genomskinliga nästan — man såg att de direkt skulle smälta i munnen. Säfstaholmarna voro feta och rödkindade som prästgårdsbarn, Fulleröparonen tycktes drypa af saft — kort sagdt, Seitlax' trädgård var en paradises lustgård att se till.

Generalen drog ensam försorg om skörden af all denna härlighet. Förutom trädgårdsmästaren hade ingen lof att sätta sin fot innanför staketet. Förr i världen hade fruktskörden snarast varit en stor fest, i hvilken hela gårdsfolket deltog: pigorna klättrade upp på stegar och skakade träna tills hvarenda frukt fallit af, medan karlarna stodo nedanför och samlade upp frukten i tunnor. Under förevändning att hålla i stegarna togo de då och då ett ordentligt tag i flickornas stadiga vador. Allt detta gaf upphof till mycken gamman och allehanda skämtsamma upptåg, man sjöng och skrek och skratade så att det hördes minst en half fjärdingsväg. Efter slutad skörd blefvo alla inbjudna på talkkokalas, det var så visst som amen i kyrkan.

Så hade det varit i den gamla, goda tiden,

ända tills generalen återvändt från kriget och slagit sig ner på sitt fädernegods. Med stigande ovilja såg han en höst, hur fruktränas sköra kvistar skoningslöst brötos af vid pigornas hårdhändta skakningar, hur rötterna skafvades af stegarna och drängarnas klackjärn. Dessutom lade han märke till, att de läckraste frukterna ofelbart försvunno i fickor och mössor eller direkt i munnen. Följande år lät han bygga staketet, satte lås för grinden och skördade ensam.

Hur mycket frukt det än syltades, kokades, stektes och torkades på Seitlax eller skickades som present åt släktingar och grannar, så kunde generalen alltid sända flere väldiga laddningar att försäljas på Åbo torg. I alla bättre hus höll man sig helst med Seitlaxäpplen; på så vis blef den gamla gården namnkunnig i hela sin landsända.

*

Det säges att stora händelser kasta skugga framför sig i form af aningar. Sådant kan väl hända någon gång, men Adam vandrade icke mera aningslös omkring i Hortus Eden före syndafallet än general Bergenfelt i sin trädgård den 14 september 1821.

Solen höll på att gå ner, dess matta strålar förmådde knappt kasta en smal skugga på solvisarens nötta marmorskifva och förgyllde astra-kanerna just så mycket som behöfdes för att generalen skulle få lof att tänka på kung Midas.

Generalen bar i handen en håf, något större än en vanlig kyrkhåf, på hvars yttersta kant två spikar voro inslagna helt nära hvarann. Så snart hans skarpa öga fick syn på en särskildt präk-tig, fullmogen frukt, satte han varligt påsen under frukten, fick stjälken mellan spikarna, och efter en svag knyck, som generalen ut-vecklat till en hög grad af virtuositet, lossnade frukten och föll ner i påsen.

Dessa aftonronder i trädgården och öfver ägorna utgjorde numera de största händelserna i generalens lif; och dock hade han i sin krafts dagar hjälpt till att skaka kronan från det kor-sikanska vilddjurets hjässa.

General Bergenfelt tillhörde en släkt af idel militärer, så långt man kunde följa ätteledningen. Han hade deltagit i Gustaf III:s finska krig och erhållit guldmedaljen för tapperhet i fält 1809. Efter den sorgliga freden beslöt dåvarande major Bergenfelt att draga sig tillbaka till sitt Seitlax för att sluta sina dagar i ostörd stillhet. Men

ett år därpå afled hans hustru helt oförmodadt och lämnade honom ensam med den sjuåriga Charles-Emile och Beate-Marie, som knappt fyllt fem. För barnens skull blef majoren tvungen att skaffa sig kvinnligt bistånd; han fann det hos sin syster, änkepresidentskan Gairdner, som mer än gärna flyttade tillbaka till sitt fädernehem, där hon nu fick användning för sina moderliga talanger, som legat outnyttjade under hela hennes långa, barnlösa äktenskap.

Presidentskan Gairdner var en i alla afseenden utmärkt person, en prydnad ej mindre för sitt kön än för sitt stånd, hvars traditioner hon ängsligt vårdade och sökte inplanta hos de små Bergenfeltarna.

Men man må icke förtänka major Bergenfelt, som hela sitt lif sett dagarna hvirfla förbi som i en häftig springdans, i fält, på utländska resor, i Gustaf III:s glada Stockholm, att han snart fann det öfver all beskrifning enformiga lifvet på Seitlax outhärdligt. Rask i beslut och handling hade han städse varit. En vacker dag meddelade han sin syster vid frukostbordet, att han gått i rysk krigstjänst. För att undvika alla böner och tårefloder hade han tegat som muren, tills saken var oåterkalleligen afgjord.

Sålunda kom major Bergenfelt att deltaga i hela napoleonska kampanjen, från Borodino till intåget i Paris. Först nu, efter mer än trettio års militärtjänst, fick han se hvad ett verkligt krig vill säga — och det var något helt annat än de väpnade slagsmålen 1808—1809. Vid Borodino blef majoren blesserad i armen, men som plåster på såret kom en öfverstefullmakt.

Under jubeldagarna i Paris mötte den nyssblifne öfversten helt oförmodadt sitt öde i folkvimlet utanför Tuilerierna. Midt i den svåra trängseln fann han sig plötsligt ansikte mot ansikte med en så förtjusande ung flicka, att han kände en häftig chock i hela kroppen. Hennes anspråkslösa, men smakfulla och väl uppburna dräkt tydde på enkel, borgerlig härkomst. Hvarje åtbörd förådde en oändlig grace och ett skälmskt koketteri, dock tygladt af mycken modestie.

Öfversten gaf henne en våldsam œillade, som icke förblef alldeles obesvarad; därpå följde han henne på tre stegs afstånd genom folkuppfyllda gator till de stilla kvarter, där småfolket hade sina bostäder. Efter en noggrant utspekulerad fälttågsplan, hvori alla tänkbara utgångar voro förutsedda, skred öfversten i hörnet af två öde

gator till ett djärft flankangrepp med handen i elegant honnör vid den väldiga tschakån. Men den sköna okända gjorde intet af allt det han förberedt sig på, hon skyndade icke på stegen, snäste icke af honom, stannade icke heller inbjudande: hon vände sig lugnt om och sade höfligt, utan klander i rösten:

— Min herre, jag är icke hvad ni söker.

Detta svar konfunderade fullständigt öfverste Bergenfelt. Hvad mild och behaglig röst, hvad klokhet och jugement! Sådant savoir faire i en vansklig situation träffar man sannerligen icke alla dagar. Full af beundran och förvåning fortsatte öfversten att följa den charmanta flickan, men nu på respektfullt afstånd. Han såg henne gå in i ett gammalt, tämligen förfallet hus, där en liten bokhandel var inrymd i bottenvåningen. Af några lekande pojkar fick han veta, att den okända förtjuserskan hette Désirée Dubois och var dotter till bokhandlaren i gården.

Vid uppvaknandet följande morgon fann öfversten till sin förvåning, att han alldeles icke glömt gårdagens lilla äfventyr; tvärtom sysslade hans tankar uteslutande med den bedårande Désirée. Och det blef svårare dag för dag. Slutligen kunde han icke motstå lusten att göra

henne fönsterpromenader, precis som en studentglop eller en kadettvalp. När öfversten hållit på med dessa pojkaktigheter ett par dagar utan annat resultat, än att han några gånger anat henne bakom gardinen, blef han desperat, gick in i bokhandeln, presenterade sig för monsieur Dubois och framställde sin önskan att göra Désirées bekantskap.

Herr Dubois var en klok man, som kände världen rätt väl, fastän han legat nergräfd bland böckerna i all sin dar. Han insåg strax, att denna sak rätt bedrifven kunde ta en synnerligen gynnsam vändning och inbjöd därför öfversten till sitt hem. Men han passade noga på, att öfversten icke ett ögonblick blef lämnad ensam med Désirée eller annars kunde ge henne några hemliga meddelanden.

Nu begaf det sig icke bättre, än att den karske öfverste Bergenfelt sju kvällar å rad fick sitta och göra sig angenäm för en man, hvars kolleger hemma i Finland han aldrig skulle räckt sin välborna hand. Förgäfves uppbjöd han hela den strategiska kunskap han under kriget inhämtat: denna fästning kunde icke tagas genom öfverrumpling.

På åttonde dagen infann han sig hos herr-

skapet Dubois strax efter middagen. Han var kalkonröd i ansiktet, hackade orden sönder och samman, hade knappt ro att sätta sig. Herr Dubois hade redan återvändt till sina böcker. Öfversten gaf sig icke tid att invänta hans återkomst, han skyndade själf ner i butiken och anhöll på stående fot, i förvirrade ordalag om Désirées hand.

Sex veckor senare voro de gifta och anträdde den långa resan till Finland. Öfversten hade erhållit begärdt afsked med generalmajors rang.

Ett kort bref med knappa upplysningar om det skedda anlände till presidentskan Gairdner några dagar innan de nygifva höllo sitt intåg på Seitlax. Presidentskan svimmade ögonblickligen och kunde blott med mycken möda återkallas till lif. Efter att ha läst brefvet en gång till — för säkerhets skull — skyndade hon att packa in sina tillhörigheter och seglade till Åbo på en skuta med frukt från Seitlax' trädgård.

Vid pass ett år var generalen så lycklig en människa gärna kan bli, i synnerhet efter det generalskan nedkommit med en son, som i dopet erhöll släktnamnen Axel Gustaf Robert Achates.

Men efter gossens födelse var generalskan icke mer den samma som förr. Den förändring

hon undergått var så stor, att generalen började tro på trolldomskonster. Hon, den ständigt kvittrande sångfågeln, blef plötsligt alldeles tyst, nästan butter; hon, den husliga, händiga, praktiga blef håglös och likgiltig för allt. Om vintern frös hon så att tänderna skallrade, pälsade på sig hvad huset kunde förmå i klädesväg, stängde in sig i lilla förmaket och lät elda från morgon till kväll. De ljusa sommarnätterna hindrade henne från att sofva, hon blef retlig och grälsjuk, magrade betänkligt och talade ofta om att dö eller rymma. När hennes korrespondens med hemmet slutligen blef misstänkligt tät, begick generalen för första gången i sitt lif en ignobel handling: han öppnade ett bref från herr Dubois och erfor härigenom att hans hustru verkligen planerat flykt, men att familjen bestämdt vägrade att ta emot henne.

Svenska brydde sig generalskan icke om att lära sig; hon kunde inte ens uttala sitt nya tillnamn rätt. Styfbarnen, som hon de första tiderna nästan kramat ihjäl af förtjusning, blefvo henne nu så likgiltiga, att hon knappt bekvämde sig att besvara de artiga frågor om hennes befinnande, som de pliktskyldigast framställde hvarje morgon. Sin egen son lämnade

hon helt i pigornas vård; senare fick en informator ta hand om honom. Till slut började hon vårdslösa sitt yttre på ett alldeles upprörande vis, gick omkring okammad och i negligé mest hela dagen. Dammet lade sig i allt tätare lager öfver hårtänger, sminkburkar och pudervippor på hennes toilettbord.

Generalen led fruktansvärdt af allt detta. Hans mörka hår, som ännu i Paris var grånadt blott vid tinningarna, hvitnade hastigt och påminde honom om hvad han helst velat glömma: att han var en gammal man, som redan lyft sitt tillgodohafvande hos lifvet. Den kyss han — numera endast af höflighet — växlade med sin hustru till godmorgon och godnatt, smakade som att sticka tungan ut genom fönstret. Men hågkomsten af deras första, lyckliga tid lämnade honom aldrig; de gångna trista åren hade icke förmått utplåna någonting af det som varit, de hade dragit den vackraste ærugo nobilis öfver minnet, som skimrade allt mer betagande ju längre borta det blef vid drömmarnas horisont.

*

Generalen gjorde en präktig skörd denna kväll. Efter kalla somrar kunde håfven godt rymma

ett dussin äpplen, men nu var det svårt att få fem åt gången. De vackraste exemplaren försökte ofta gömma sig bakom täta bladknippen, men generalen lät icke gäcka sig. Hur försiktigt han än handskades med sin håf, kunde det dock ej alltid undvikas att kvistarna skakades, och då dunsade tid efter annan en väldig astrakan med ett platschande ner i den feta, svarta myllan.

Generalen hade nästan slutat sin rond, då trädgårdsmästarens pojke kom springande som hade han haft eld i stjärten.

— Genraln! Genraln! En galjas har stött på grund nere på fladan och håller på att sjunka!

Generalen lade ner håfven och tittade barskt ut genom staketets spjälverk.

— Hvad fanen står du och pratar, pojklymmel?

— Det är sanning, genraln, Sundströms pojkarna såg henne först och så ropa di på mej och så sprang vi alla och lura. Där va farligt mycke folk ombord, och några ror i land i en eka.

Generalen fick fatt i sin käpp med guldknopp och snodd, som alltid stod lutad mot grindstolpen under hans rond. Därpå skyndade han neråt stranden så fort han kunde för gikten.

Efter tio minuters skarp marsch kunde generalen öfvertyga sig om att pojken talat sanning. På Notholmsgrundet låg verkligen en skuta fastkilad, men det var utan vidare klart att ingen fara förelåg för vare sig fartyg eller besättning. För öfrigt voro alla ombordvarande lyckligt förda i land; här fanns intet bruk för generalens taktiska insikter och erfarenhet från flodöfvergångar.

Direktör Widbom sprang halffull omkring och tjöt och snyftade; hans hustru grät stilla. Truppens öfriga medlemmar togo olyckan med stort jämnmod, ty de förde icke med sig mer af de ägodelar mal och rost förtära, än att de bekvämt kunde bära dem under armen, hvilket de också gjorde. Mamsell Durand hade visserligen icke kunnat bärga sina koffertar, men så snart hon fått klart för sig, att de icke löpte någon nämnvärd risk, började hon finna alltsamman ovanligt trefligt, ett pikant afbrott i resans enformighet.

Generalen gick fram till de skeppsbrutna. Skeppar Österberg hälsade ödmjukt.

— Goafton, genraln! Det gick lite tokigt för mej den här resan.

— Se, är det Österberg, som placerar skutan

på grund midt på ljusa dagen! Tacka lyckan att han inte är i min tjänst, då skulle han allt få smaka käppen. Är han full nu igen, eller hvad attan går åt honom?

— Det vet inte satan hur det gick till, men nog hade vi tagit en klar, det förstår sig.

— Herr general! skrek direktören, jag är en ruinerad man och min trupp är förlorad! Där ute ligger rekvisita för tretusen daler — hvad säger jag, minst femtusen, bröder emellan — till glädje för abborrarna. Jag är en bruten man, krossad af mauvaise fortune. Detta reder sig aldrig, aldrig! Å, hvarför stannade jag icke i Sverige i lugn och ro, där gick mig allting väl i händer, där estimerade man min talent, jag var en berömd man. Hvarför, o gudar, gaf jag mig i väg till det förbannade Finland!

Herr Bolander gjorde en medlande gest.

— Jag hoppas herr generalen senterar den alteration, som gripit direktör Widbom vid en så stor olycka. Vi konstnärer kunna ju icke alltid visa nödig moderation.

— Ja för höge fanen, svarade generalen, men jag kan väl inte göra något åt saken?

— Törhända ändå!

Och herr Bolander närmade sig generalen

med den hållning och uppsyn, som anstår en världsman när han ber en annan om en liten tjänst.

— Herr generalen kunde tilläfventyrs anvisa oss ett bättre nattlogis än det à la belle étoile. Skeppar Österberg, den gode mannen, hoppas visserligen få sin farkost klar innan kvällen, men hoppet är som bekant bedrägligt.

Allas ögon voro förväntansfullt riktade mot generalen.

— Ja, svarade han, på höskullen finnes plats för allesamman, likvisst mot hedersord att ingen umgås vårdslöst med stål och flinta.

— Herr general, hvilken misstanke! Men måhända kunde truppens damer beredas ett något mer convenabelt nattkvarter Herr generalen måste ursäkta min djärfva begäran, som måhända bär vittne om föga modestie, men jag befarar att oangenäma complicationer

— Om min höskull icke är god nog, så drag hvart fanen som helst, så långt vägen räcker.

Generalen vände det häpna och förskräckta sällskapet ryggen.

— Herr general! ropade direktören full af förtviflan. — Öfvergif oss icke i denna vår yttersta misère!

Men generalen låtsade om ingenting. Då sprang mamsell Durand fram och ställde sig nigande i hans väg.

— Monsieur le général, sade hon med sin ljufvaste röst, det icke vara Ert allvar!

Generalen stod ett ögonblick och såg henne in i ögonen. Så ljusnade han och tog henne nådigt under hakan.

— För mamsell och några andra skall det finnas plats på vinden. — —

Han betraktade henne med stigande intresse och synbart välbehag.

— — i gästrummen menar jag. Hvar har jag sett mamsell förut, mamsells ansikte tyckes mig så välbekant?

Mamsell Durand log.

— Peut-être dans le rêve!

— Så vackra drömmar har jag icke — numera.
Tankfull vandrade generalen upp till gården.

Generalskan Bergenfelt höll redan på att gå till sängs, när underrättelsen om den stora händelsen via köket nådde henne. Icke med en min förrådde hon något intresse. Hon satt uppflugen på sängkanten och sträckte mekaniskt ut sina välformade ben, hvilkas vackra vador

en gång hade utgjort hennes högsta stolthet. Hennes lilla späda gestalt såg så underligt främmande och borttappad ut i den väldiga mahognysängen, där hon sedan flere år sof ensam.

Kammarjungfrun Gunhild hade just dragit strumporna af generalskan och väntade på nya order. Gunhild var en snäll och läraktig flicka, men sorgligt förfördelad i fråga om yttre företräden. Betjänten Karlsson brukade ofta insinuera, att hon till ansikte fått det som andra ha där bak. Att bli antagen till kammarjungfru på Seitlax var öfver hufvud taget en tvifvelaktig ära, det vill säga det var hedersamt nog i och för sig, men hela trakten visste mycket väl, att af alla aspiranter valde generalskan alltid den fulaste. Detta hade hon gjort af beräknande försiktighet de första åren, för att icke inleda sin man eller den brådmogne Charles-Emile i frestelse. Sedan hade hon följt samma princip af vana, kanske också för att ha ett nära exempel till hands, då det roade henne att inför sin man håna hans landsmäns fulhet och tölpighet.

— Önskar hennes nåd ännu någonting?

Generalskan skakade på hufvudet. På senare

tider hade hon slutat upp att tala, såvida det möjligen kunde undvikas.

Snabba steg hördes i rummet intill. Det knackade på dörren.

Generalskan kröp hastigt under täcket.

— Entrez!

Generalen stack in hufvudet.

— Har du redan hört om olyckan?

— Ja.

— Det är en resande teatertrupp, på väg till Åbo. Jag har lofvat dem nattlogis här.

— Eh bien!

— Förlåt att jag importunerar, jag trodde saken kunde intressera dig. Här sker just inte så mycket i allmänhet.

— Tack, min vän, och god natt!

Misslynt stängde generalen dörren och gick ut i salongen. Där fann han, i det svaga skenet från två talgljus, Beate-Marie och magister Sve-nonius, Axels informator. De sutto vid tric-trac-bordet, men brickorna lågo ordentligt uppradade i små staplar framför dem och ingendera rörde en tärning.

— Det är tid på att sluta det där spelet, sade generalen med tonvikt och harklade ilsket.

Han gaf sig likväl icke tid att stanna, utan

skyndade ut för att möta de skeppsbrutna. Annars hade han ett sätt att sitta och tiga, som inom få minuter dref magistern upp i hans vindskammare.

Magister Svenonius stirrade sorgset framför sig. I hans öron genljödo generalens hårda ord.

— Ack, Beate-Marie, hvad skall det väl blifva af oss? Beate-Maries far gifver aldrig sitt ja och samtycke.

Beate-Maries stora ögon, blå och tomma som en högsommarhimmel, dröjde vid magisterns bleka ansikte.

— Nej, sade hon sakta, det har Benjamin nog rätt i. Förr slår söta far mig fördärfvad än han låter Benjamin få mig.

— Üsla värld, där fördom och förtryck regera! Jag läste i natt Atala af den gudomlige Chateaubriand, och när han målade gräsöknarnas majestätiska ro, urskogens rysansvärda vildhet och de ädle indianernes upphöjda sinnen och sköna själar, då måste jag gråta, Beate-Marie. Där bortom hafven vore en tryggad fristad för oss två, där frågar ingen efter namn och extraction, och en god båge är mera värd än en murken vapensköld.

— Berätta mera, Benjamin, det är så vackert när Benjamin talar.

— Och när jag besinnar, att all min ömhet för Beate-Marie intet kan uppväga den skammen att jag bär min faders hederliga, aktade namn, medan hvarje adelig junker, om än så stupid, om än så litet behaglig för Beate-Maries känslofulla sinne, af generalen skulle föredragas framom mig — när jag besinnar allt detta, då känner jag ett häftigt begär att följa den tappre Sand i spåren, han som dräpte tyrannernas usla legohjon.

Beate-Marie lyssnade andäktigt.

— Hvem dräpte han? frågade hon tveksamt.

— Han dödade den besoldade spionen Kotzebue.

— Men inte har väl Benjamin lust att döda söta far?

— Hur kan Beate-Marie komma på en så exécration tanke!

— Ja, men hvem vill Benjamin döda? Jag tyckte Benjamin sade

Magistern satte upp ett förnärmat ansikte.

— Hvarför vill Beate-Marie att jag skall berättas, när Beate-Marie ändå hela tiden afbryter mig?

Beate-Marie satt där helt olycklig och visste inte, hur hon skulle godtgöra det förbrutna.

— Vill inte Benjamin spela ett parti tric-trac med mig? Jag tänker på en sak, och om jag vinner, går den i fullbordan.

— Också jag vill tänka på någonting, svarade Benjamin försonad och räckte henne tärningarna.

Spelet gick illa för Beate-Marie. Magistern fick oupphörligt sexor-all, och hur han än bemödade sig att inte slå ut hennes brickor, kunde det inte undvikas att han vann.

Stora tårar stego upp i Beate-Maries ögon.

— Hvad är det? frågade magistern oroligt.

— Jag hade tänkt att vi skulle få hvarandra, och nu förlorade jag partiet.

— Men älskade Beate-Marie, jag hade ju tänkt på detsamma och jag vann!

Beate-Marie sken upp.

— Nej, hvad Benjamin är söt! Men nu måste jag gå och lägga mig innan far kommer tillbaka, annars får jag grälör.

Magistern tog hennes hand och ville föra den till sina läppar.

— Nej, nej, Benjamin! Någon kan se oss.

— Men här finns ju ingen mer än vi

— Ja, men jag vågar inte.

På tröskeln vände hon sig om och såg på
magistern så ljufvligt, att han kände sitt hjärta
smälta, och ömma tårar rullade utför hans magra
kinder.

V.

Till General Majoren, Riddaren m. m. Wäl-
borne Herr Axel Gustaf Bergenfelt.

Åbo, den 25 Septembris 1821.

Min älskade Broder!

Icke förr än i dag har jag kunnat finna tid och läglig occasion at hjerteligen tacka min k. Broder för kårgen med de deliciausa fruchterna, hwilken den söte Charles-Emile bragte med sig wid sin ankomst hit för tre veckor sedan. Gud lärer hafwa wälsignat k. Brors trädgård med en öfwer mottan riklig skörd; mycket förundrade det mig derföre at finna kårgen icke rätt fylld, men törhända hafwa båtkarlarne under färden beredt sig åtgång till fruchterna och förtärt någon del deraf, åtminstone will jag i det längsta tro saken förhålla sig sålunda.

Med sann och uprigtig glädje har jag för-

nummit, det min k. Broder befinner sig wäl och allt går efter wanligheten på Seitlax. Någon förändring till det bättre läser icke hafwa inträdt i la petite Dubois' deprimerade sinnes författning, men dels må wi hoppas at Gud i sin Nåd låter allt blifwa annorlunda, dels will jag ärinra k. Bror om det gamla proverbets som man bäddar et cetera. Min egen hälsa har, Gud bättre, warit serdeles krasslig, sten plågorna hafwa åter tagit wid, i förrgår förlöstes jag efter hideusa plågor, hwarunder jag hwarje secund wäntade at stå ansigte mot ansigte med min Skapare, från en gall-sten af en hasselnöts storlek. Sjukdom och död stå i Herrans hand, men för mitt swaga, menskliga förnuft will det synas, såsom om dessa mina swåra krämpor till någon del berodde på de djupt sorgliga reneignements, hvilka dageligen ja stundeligen tränga till mina öron och sarga mitt ömmande hjerta. Eftersom dessa af mig verifierade rygten i ganska hög grad beröra min k. Broder, har jag ansett det wara min tunga pligt at med lika smärta som förtrytelse i korthet relatera hwad som sålunda kommit till min connaissance.

Ack, den söte Charles-Emile, jag minnes såsom i går huru han satt i min famn den tiden

jag war honom i hans ömma Moders ställe. Han liknade då en Guds ängel med sina långa gula låckar, och ingen trahison bodde i hans wackra ögon, hwarmed han betraktade mig tills tårarna uppstego i mina egna. Äfwen senare, då han kom till Academien och fann logement här hos mig, har han allenast warit mig till stolthet och glädje. Aldrig sågs han blanda sig med sönerne af den lägre hopens folk, hwilka hafwa sina hemwist på Ryssbacken, derifrån de tidt och ofta göra excursioner ut i staden, bewäpnade med gräsliga påkar, förargande hederliga, fredliga menniskior och ständigt sökande slagsmål med de råe gesällerne samt Rysska militairen, hwarigenom uppstår mycken wåda för hela Academien.

Icke heller har han allt för mycket ödit tid och penningar hos Caffé jungfrurna och persico mamsellerna, såsom många studenter hafwa för sed. Han har alltid winlagt sig om ett godt och convenabelt omgänge, har kommit mycket i Aminoffska huset och behandlas nästan såsom egen son af Troilerne. I sång föreningen, som af afwundsamme belackare plägar kallas Adelsfanan, har Charles-Emile warit medlem allt sedan dess instiktelse. Aldra högst en gång om

weckan har han till sig inbjudit några wänner, hwilka dragit en liten råbert, druckit af min hembrygda punsch samt derefter anständigt begifwit sig hem. Hur mången gång har jag icke hört Charles-Emile presenteras som ett prägtigt exempel att profitera af!

Allt detta är nu förbi. Charles-Emiles dyra namn är nu på allas läppar, la chronique scandaleuse har i honom funnit en den förnämste scandale leveranteur, man talar ouvertement om alla détails i hans afskyvärda débaucher. Min fjeder darrar, mitt bröst häfwes af tunga suckar och papperet fugtas af grämelsens tårar då jag nedskrifwer detta, men wissheten at i min k. Broders ädla tankesätt finna en bundsförwandt gifver mig mod att continuera.

Såsom min k. Broder måhända wet, anlände hit till staden för ett par veckor sedan en Svensk Theater troupp, som nu gifver representationer uti Prof. Gadolins gård wid Slottsgatan. Ack, att våra wise Myndighets personer snart finge ögonen öppnade för det brotsliga uti at sådan offentlig lösagtighet tolereras! Qwäll efter qwäll uppfylles salen af unga studenter, som med ljudeliga handklapningar gifwa sitt bifall tillkänna åt skamlösheten på scenen. (Knappt behöfwer

jag försäkra min k. Broder at jag icke sjelf satt foten i denna Spelunca, utan allenast låtit mig berättas).

Till denna troupp hörer äfwen en fransysk danseuse, som i Stockholm lærer hafwa tillställt en grufwlig scandale. Om arten af denna personnages intentioner kan min k. Broder dömma, då han hör, at hon icke delar logis med truppens öfrige sujetter hos tracteur Sjöberg, utan hyrt för egen del tre rum i Sandquists gård i Stortorgsgränden, straxt till höger om porten. Genom denna port är det nu vår söte, olycklige Charles-Emile hwarje qwäll wandrar ut på den breda wägen, som leder till den efwiga Fördömmelsen. Man påstår, ehuru litet sannolikt det i mina öron låter, at cette personne skall i sina balletter lägga å daga en gracieuse décence och i sitt wäsende röja större modestie och alfwarsamhet än man hos sådana fruntimmer plägar finna. Huru än härmed må förhålla sig, den sorgliga sanning står qwar, at hon nu har vår stackars Charles-Emile totalement i sina garn. Croyabla och agtnings wärda menniskior hafwa sett honom icke mindre följa henne på qwällarna, än ock smyga sig ut ur hennes port långt efter solens uppgång, ja de sednaste da-

garna har hans djerfhet öfwerskridit alla grän-
sor, han wisar sig wid hennes sida midt på
ljusa dagen och har i många personers présence
förklarat sig ärna taga henne till ägta, kåsta
hwad det will!!!

Tro icke, k. Broder, at jag försummat något
medel, som kunnat wara tjenligt at détournera
vår söte Charles-Emile från denna brotsliga dår-
skap! Jag har talat wänligt och uppmanat ho-
nom at tänka på sin saliga Moder, som nu
gråter i sin Himmel öfwer hans felsteg, jag har
strängeligen förmanat honom och hotat med
Helfwetets qwal, men ack, allt har warit för-
gäfwes. Nu öfwerlemnar jag saken i min k.
Brors händer och hoppas innerligt, at vår arme
Charles-Emile ännu skall stå at räddas.

Jag förblifwer min k. Broders ömma syster
Jacquette Gairdner
f. Bergenfelt.

*

Till Studiosus wid K. Academien Wälborne
Herr Charles-Emile Bergenfelt.

Seitlax, den 27 Septembris 1821.

Käre son!

Är det en fördröjd röt månads Feber som
uppstigit i ditt hufwud eller har du förswurit dig

åt Djefwulen med hull och hår, af de frugtansvärda historier at dömma, som man om dig sätter i omlopp? Af en fullkomligen trowärdig person har jag i dag erfarit om dina wanwetts tilltag, och jag will nu kort och klart säga dig, at om du icke ögonblickligen sedan detta brefwet kommit dig till handa, afbryter din scandaleusa liaison med den illa berygtade danseusen, så skall jag kring klappa dig så at din rygg skall pråla i spectrets samtliga färger. För den händelse, hwad Gud förbjude; at du ändock skulle wisa tredska och ohörsamhet, kommer jag at förskuta dig aldeles, indraga hvarje pecuniaire assistance samt göra dig arfwlös. Dock will jag i det längsta tro, det du icke är så förderfwad af tidens djefwulske Ande och de Carbonaristiske tankar, som likt en Pest smitta fortplanta sig från land till land, at du på alfwar skulle sätta dig upp mot din kötslige Fader och hans bud.

Din syster helsar dig hjertligt. Besinna hwad känslor hon om dig måste hysa den dag hon får weta dina utswäfningar! — och handla der- efter. Du wet ganska wäl, at jag icke fördömer en agréable och salubre délassément med fruntimmer, någon gång; också i min ungdom

roade man sig stundom just prägtigt, men sådant bör noga cacheras för at icke uppväcka publique anstöt, hwilket du nu i aldra högsta måtto gjort dig skyldig till.

I förwäntning på goda nouvelles om dig förblifwer jag

din missnöjde Fader.

*

Till General Majoren, Riddaren m. m. Wälborne Herr Axel Gustaf Bergenfelt.

Åbo, den 2 Octobris 1821.

Min älskade Fader!

Brefvet med k. Fars råd och varningar har jag nyss bekommit, dock har mitt tankesätt derigenom alldeles icke förändrats. Tvärtom vill jag nu formligen underrätta k. Far om min bestämda décision att gifta mig med mam-sell Durand, som jag innerligen håller af. Hon är en orättvisligt förtalad qvinna, som fått lida mycken outrage för det ömma, känslofulla hjerta, som Naturen förlänat henne. Om hon ock icke i den snöda verldens ögon är utan fläck, skall hon dock i mitt hjerta alltid stå högre

än alla de qvinnor af yppersta réputation, som jag någonsin träffat.

K. Fars hotelse att göra mig arflös och indraga de subsidier jag här intills njutit, skrämmer mig alls intet, jag har min goda hälsa och starka armar, med hvilka bundsförvandter jag nog skall finna en nödtorftig bärgning för Claire och mig. Vill k. Far alltså sätta hårdt emot hårdt, så är det för sista gången jag tecknar

min käre Faders lydige son

Charles-Emile Bergenfelt.

VI.

Beväpnad med en lorgnett på sköldpaddskraft höll presidentskan Gairdner noggrann utkik öfver Tavastgatan, medan kaffet ångade i den genomskinligt tunna koppen af ostindiskt porslin. Denna förnäma servis, gåfva till framlidne presidenten af hofrättstjänstemännen, användes endast när någon sällsynt gäst gjorde presidentskan sin uppvaktning.

Och när general Bergenfelt denna dag helt oförmodadt steg in öfver systemens tröskel, kunde han godt betraktas som en sällsynt gäst, ty minst ett par år hade gått sedan hans senaste besök.

Ännu hade presidentskan icke glömt, än mindre förlåtit den svåra kränkning, den våldsamma nervchock brodern tillfogat henne genom sitt andra giftermål. Men nu, när hennes älskade Charles-Emiles hela välfärd stod på

spel, var hon besluten att ingå stillestånd med brodern för någon tid, tills den sorgliga affären var afvecklad.

Generalen gick otåligt af och an i rummet och stirrade på dessa evigt samma kopparstick, som en gång hade hängt på Seitlax och som han från barndomen kände i minsta enskildheter.

— Nu ärnar jag inte vänta mer. Behagar han inte infinna sig snart, må fan annamma honom bäst han gitter.

— Söte Axel, har du ännu inte slutat upp med ditt rysliga svärjande! Det vore tid på, eftersom du när som helst kan bli kallad inför din domare.

— En svordom mer eller mindre skall aldrig störta en hederlig karl i fördömelse, därför upprepar jag lugnt, att jag ger attan fan i att gå här och vänta på honom, medan han passerar dagen med sin ljufva Dulcinée.

— Ännu har Charles-Emile aldrig manquerat middagen.

— Men det är också den enda tid på dygnet, han numera beviljar ditt hus faveuren af sin présence, icke sant?

— Jo, Gudi klagadt är det så; men kan du

icke utverka af landshöfdingen, att han låter arrestera eller landsförvisa den fräcka slinkan, som förfört vår stackars Charles-Emile? Det finnes väl lag och rättvisa i landet, vi lefva dock icke bland turkar och hedningar.

— Den utvägen spar jag som sista ressource. Min första omsorg blir att aflägsna Charles-Emile för några dagar och under tiden uppsöka den sköna.

Presidentskan tappade i häpenheten lorgnetten.

— Ämnar Axel uppsöka och samtala med denna person, hvars rätta namn min tunga vägrar att prononcera?

— Ja, jag tänker skrämma henne med hot om de svåraste conséquences, ifall denna scandale public fortsättes. Dessutom ärnar jag erbjuda henne penningar, för den händelse hon skulle befinnas villig att embarquera på första paketjakt till Stockholm.

— Tyst, för Guds skull, han kommer!

Charles-Emile Bergenfelt trädde in. Hans smärta figur tedde sig mycket till sin fördel i den blå uniformsfracken med guldbroderad lager på kragen. Under armen höll han sin trekantiga hatt, och värjan skramlade martialiskt

i dörren. Charles-Emile Bergenfelt var en af de få studenter, som hade råd att äfven i hvardagslag bära den dyrbara uniformen, som prydligt stack af mot kollegernas mer eller mindre sjaskiga kapprockar.

— Se god dag, far, sade Charles-Emile utan att visa någon som helst öfverraskning. Hans forna glada, tanklösa uppsyn var förbytt i allvarlig värdighet.

— Min tid är knapp, började generalen något tveksamt, låtom oss därför gå rakt på den angelägenhet, som i närvarande moment ligger oss alla närmast om hjärtat. Ditt bref har låtit mig förstå, att ditt beslut är oryggligt; jag har därför kommit hit för att formera bekantskap med min svärdotter in spe.

— Det skall bli mig en glädje att presentera henne för far. När far i tio minuter talat med Claire, skall hvarje spår af méfiance och ovilja försvinna, därom är jag fullkomligt öfvertygad.

— Jag vill hoppas det, för din egen skull, men för att verkligen få veta med hvem jag har att göra, fordrar jag att få träffa mamsell Claire i enrum, ty det är utan vidare uppenbart, att hon i din présence icke skall förråda hela sin véritabla natur, utan visa sig

sådan som du helst önskar henne. Måhända har du helt och hållet låtit duperas dig af en förslagen aventurière?

Charles-Emile liksom stegrade sig i kränkt stolthet.

— En sådan misstanke är far och mig ovärdig!

— Nåväl, är du så fast i din confiance kan du ju lugnt bevilja mig ett privat samtal med den lilla samt låta mig under några dagar observera henne à quelque distance.

— Om far ger mig sitt hedersord att icke med list eller våld söka skilja oss åt, skall jag gärna arrangera ett sådant samtal.

— Parole d'honneur! Men om flickan frivilligt eller mot soulagement i klingande mynt afstår från dig, lofvar du då att aldrig förspilla en tanka på henne mer?

— Ja, far.

Och Charles-Emile smålog åt sin far, som så litet kände människorna, att han kunde tilltro Claire en sådan nedrighet.

— Godt. Nu uppsöker du genast flickan och bereder henne på min ankomst strax efter middagen. Därpå drager du försorg om en skjutshäst och begifver dig genast till Rönby-

gård på ett besök — hälsa bara från mig och säg att jag skickat dig. Om några dagar kan du retournera, då är härfvän behörigen utredd.

Charles-Emile stod tveksam en sekund.

— Jag har ju fars ord? Hvarken våld eller list?

— Hvarken våld eller list! Och nu, framåt marsch!

*

General Bergenfelt stod länge midt på Stortorget och betraktade ömsom soldaterna kring skyllerkuren och tuppen på domkyrkotornet, som bar ett mäktigt guldkors på sin rygg. En sotare ansträngde sig fåfängt att komma upp på en smal skorsten af dubbel manshöjd; generalen fann ett synnerligt nöje i att se honom krafla och sparka, tills ansträngningarna ändtligen kröntes med framgång. Nu hittade generalen icke längre på någon förevändning att dröja. Med ett raskt beslut närmade han sig mamsell Durands port. Han hade icke känt sig så till mods sedan den dag för snart åtta år sedan, då han infann sig hos bokhandlar Dubois för att fria.

En nätt domestik med hvit mössa och pigga ögon öppnade för generalen och bad honom sitta ner. Mamsell Durand lät vänta på sig, visserligen på långt när icke så länge, som det föreföll generalen, men tillräckligt för att göra honom så tämligen décontenancerad. Den svaga doft af parfym och mille riens, som fyller en ung kvinnas rum, stack generalen i näsan och gjorde honom hufvudyr.

Ljudlöst öppnades en dörr och mamsell Durand gled in. Generalen hann se en skymt af linne och spetsar och tyll, som flöt öfver alla bord och stolar i rummet intill.

Han tvang sig att hälsa snävt.

— Jag supponerar, att mamsell kan gissa i hvad angelägenhet jag kommer.

— Oh, herr general, sade mamsell Durand och log som änglarna le vid de saligas intåg i himmelriket. — Tillåt mig först att betyga min utomordentliga tacksamhet för den gästfrihet herr generalen behagade visa oss stackars skeppsbrutna.

— En gästfrihet, som mamsell emellertid belönat särdeles illa.

— Men herr general, hvarigenom har jag väl haft olyckan att ådraga mig Ert misshag?

Generalen slog handen i bordet så det small.

— Sapristi! Jag har sannerligen icke kommit hit för att spela komedi. Att det var mamsells *métier* visste jag förut, men nu uppmanar jag mamsell att taga denna affär såsom den tyvärr måste tagas: *au sérieux*.

— Lifvet är tillräckligt trist också när det är som bäst, hvarför då frivilligt framkalla bekymren?

— Mamsell, jag är här för att ställa mamsell till ansvar! Hvad har mamsell gjort af min son?

— Oh, den charmante Charles-Emile, det är en bedårande son herr generalen äger. Men när jag ser herr generalen framför mig, förstår jag hvarifrån Charles-Emile har alla de hänförande egenskaper jag beundrar hos honom.

— Mamsell har förvridit hufvudet på Charles-Emile! sade generalen med höjd röst.

— En sådan ära vågar jag på intet sätt tilltro mig.

— Men när jag säger att det är sannt, så är det sannt! Så långt har det gått, att den hospitalskandidaten yrar om att gifta sig med mamsell.

— Charles-Emile är ett barn, ett förtjusande barn.

— Således är det icke sant, att mamsell för honom hyser några ömmare sentiments, hvilket han inbillar sig?

— Herr generalen vill veta om jag älskar Charles-Emile. Hvad är det, att älska? Hvem kan mäta de flyktiga känslorna? Bara det vet jag, att jag skall ihågkomma Charles-Emile med vemod och tacksamhet.

— Mamsell är således icke delaktig af hans giftermålshallucinationer?

— Herr generalen behagar skämta.

— Svara ja eller nej! skrek generalen utom sig.

— Förlåt, men synes det sannolikt att jag skulle vilja gifta mig här, i detta land?

— Det är väl inte med landet mamsell tilläfventyrs tänkt gifta sig, utan med en honnett position, med penningar, med ett namn, om också icke just illustert, så dock öfverallt estimeradt.

Mamsell Durand rynkade sina fina ögonbryn, hvilkas vackert hvälfda bågar skickligt betonats med tuschpennan.

— Nåväl, kan jag lugna herr generalen med

så litet, så vill jag försäkra, att hvarje tanke på ett giftermål med Charles-Emile är mig fullkomligt främmande.

— Bra. Det vittnar fördelaktigt om mamsells jugement och ställer Charles-Emiles conduite i en annan dager. Men ännu äro vi icke alldeles färdiga. Huru länge ämnar mamsell prolongera sin vistelse här i staden?

— Direktör Widbom allena kan besvara den frågan, mitt kontrakt stipulerar ingenting härutinnan.

Generalen harklade kraftigt.

— Mamsell, jag är beredd att ställa en rund summa till disposition, för den händelse mamsell vore sinnad att afresa härifrån med första paketjakt.

Mamsell Durand reste sig hastigt.

— Förlåt, jag hörde inte rätt det sista. Behagar herr generalen en kopp kaffe eller kanske ett glas madera?

— Tack, intetdera. Men jag upprepar. . .

Generalen afbröt sig. Det var dock för starkt att sitta här och säga grofheter midt upp i ansiktet på en person, hvars hela uppträdande var oangripligt.

— Mamsell måste förstå, att mitt handlings-

sätt allenast är dikteradt af begäret att rädda min Charles-Emile ur en situation full af fara. Jag ser med full tydlighet, att mamsell icke är en kvinna som man glömmer lätt, och därför nödgas jag upprepa min proposition. . . .

Han varsnade en fuktig glans i mamsell Durands ögon. Plötsligt sprang hon upp och grep hans händer.

— Är det en ädling värdigt att kränka och blodigt skymfa en värnlös kvinna? Mitt yrke är föga aktadt, jag vet det väl, och det är därför man anser sig hafva rätt att behandla oss huru som helst, men af herr generalen hade jag ändå inte väntat detta.

Nu grät hon med hufvudet lutadt mot generalens axel. Det risslade kallt öfver generalens rygg, men samtidigt kände han en ovan värme stiga från hjärtat, som arbetade snabbt.

— Mamsell, mamsell, min intention var ingalunda att kränka mamsell, jag ber att få närmare explicera. . . .

Mamsell Durand lyfte upp hufvudet och såg honom in i ögonen.

— Om herr generalen vill explicera någonting, så träffas jag här hemma senare i kväll,

efter spektaklet. Nu måste jag skynda till teatern för att icke komma för sent.

Förvirrad tog generalen afsked och gick långsamt öfver Stortorget, neråt ån. Tankarna slogo kullerbytta och hvirflade förbi i en förvirrad häxdans. Minnen stego upp och känslor, dem han längesen trott begrafna för alltid.

Med ens slog det honom, hur mamsell Durands koketta blyghet och snusförnuftigt täcka uppsyn var lik Désirées från solskensdagarna i Paris. Och mer än så, det var någonting i hufvudets hållning, i händerna, så mjuka och varma, i ögonen. . . .

En elegant herre hälsade artigt och gjorde min af att stanna. Generalen ryckte till, men kom i sin förvirring icke att besvara hälsningen. Plötsligt kände han det som om alla människor betraktat honom forskande och kunde se tvärs igenom honom. Skyggt undvek han de mötandes blickar och såg sig om efter en skyddad tillflyktsort.

Till sin syster hade han alldeles ingen lust att bege sig. Hvad skulle han egentligen svara på hennes frågor om resultatet af tète-à-tête med mamsell Durand?

Efter någon tvekan beslöt sig generalen för persikomamsellerna Paurells likörkammare vid postmästargränden. Några glas stark, doftande likör med tårta som tilltugg försatte honom snart i en angenämare sinnesstämning.

I Stockholms Posten och Allmänna Journalen läste han de färskaste underrättelserna om Bonapartes död på S:t Helena, och fastän han alltid hatat usurpatorn, måste han nu med motsträfvig beundran tänka på den lille korsikanens märkliga lefnadslopp.

På bordet framför honom låg en handskrifven programsedel för Widbomska truppens representation. Den upptog, förutom „Det Indiska Campementet eller Den betslade filosofen, comedie i 1 act af Piis och Barré“, äfven en balett, „Slädpartiet“, „dansad af den utmärkta fransyska danseusen mamsell Durand samt herr Wilhelmsson från Kongl. Theatern i Stockholm“.

Generalen såg på sitt ur. För komedien var det för sent, men däremot trodde han sig ännu kunna hinna till baletten. Det förvånade honom, att han icke tidigare fallit på den lysande idén att se mamsell Durand i sitt rätta element.

Ännu ett glas likör — det värmdes så skönt!
— och så gaf han sig i väg.

I ett väldigt lider inne på professor Gadolins gård dyrkade direktör Widbom de glada och de stränga muserna i brokig växling, allt efter som publikens smak kräfde.

Generalen kom lagom för att se ridån, ett trasigt skynke, gå ner öfver „Den betslade filosofen“. Några lampetter med drypande talgljus upplyste sparsamt det nakna rummet, hvars bänkrader i det närmaste voro fyllda af studenter, yngre köpmän, handtverkare på frimåndag samt här och där några ståndspersoner. Längst framme satt gamla baron Riddercrona, en veteran som grånat i Astrilds tjänst. På ena sidan hade han en rysk soldat, som skrattade sig krokig, fastän han ingenting begripit, på den andra en hänförd farmaceut, som idkat ifrig ögonkurtis med mamsell Hedén och fördenskull frenetiskt stampade bifall.

Så snart baron Riddercrona fått syn på generalen, sköt han ryssen åt sidan och gjorde en inbjudande gest.

— Min hedersbror, gör mig den glädjen att hålla mig sällskap, jag sitter ensam bland popu-

lacen som den fågeln pelikan i öknen. När sågo vi hvarandra senast? I våras? I vintras? Hvad vet jag! Le temps s'envole, bientôt c'est fini pour nous. Hvad säger min bror om det usla fatras man bjuder oss i dag? Två af akt-riserna rätt passabla, för öfrigt eländigt. Ba-letten är acceptabel, jag har sett den ett par gånger förut. Men, mon Dieu, när jag tänker på fru du Tillet eller mamsell Åberg på Kong-liga teatern. . . . Minns bror fru du Tillet? Vi camperade ju samtidigt i Stockholm det året. Hon kostade mig en förmögenhet, mais mon ami. . . .!

Att betrakta baron Riddercronas gråbleka an-sikte, öfversålladt af stora pormaskar, var som att se in i sin öppna graf. Den som icke känt baronen i hans ungdom kunde knappast för-stå, att han en gång varit en Don Juan af hög rang.

Generalen mottog tacksamt den erbjudna platsen. Efter en rundligt tilltagen paus, hvar- under studenterna knäckte nötter med klackarna och kastade skalen på hvarann, gick ridån ånyo upp och baletten började.

Generalen satt slagen af häpen beundran från

det ögonblick mamsell Durand dansade in på sträckta tår. Musiken var usel och herr Wilhelmsson hade säkerligen sett bättre dagar, om också icke så nyss — men generalen märkte det ej, han hade hvarken öga eller öra för någonting utöfver mamsell Durand.

— Hon öfverträffar sig själf i afton på en surprenante façon, sade baron Riddercrona förtjust. — Hvad finhet, hvad élasticité, hvad eldig vivacité! Är det en tjusande sylphide, som förrirat sig från poësiens värld hit upp till Ultima Thule? Se dessa armrörelser, denna élan, denna oemotståndliga grace! Se det skälmska, en smula moquanta smålöjet, se de blixtrande œilladerna!

Generalen hörde honom blott halft. I sanning, tänkte han, jag måste fortsätta det afbrutna samtalet med henne, en sådan kvinna kan göra min Charles-Emile olycklig för lifvet.

Baron Riddercrona visade med en lätt hufvudböjning på den gapande farmaceuten, som tycktes uppsuga mamsell Durand med ögonen.

— Betrakta ynglingen, min bror, hviskade han. Han är sublim! För oss veteraner, som quitterat activa tjänsten i campagnen mot kö-

net, återstår ingen högre plaisir än att se ungdomens lärospån.

Det kostade generalen mycken ansträngning att slippa baron Riddercrona efter spektaklets slut. Baronen ville prompt följa med upp på hans rum för att tömma en minnets bägare.

På dombron stannade de, och lutad öfver räckverket såg baron Riddercrona ner i det mörka, tungflytande vattnet.

— Minns bror, att vi ofta stodo här som pojkar och roade oss med att nedkasta spånor, som hvirflade lustigt om? Det är femtio år sedan dess, och mig tyckes det hafva varit i går. Hvad voro de femtio åren? Spånor, som ibland hvirflat lustigt om och ibland flutit trögt. Ack, min bror, huru flyktigt är icke vårt lif — un peu plus qu'un rêve, c'est moins qu'un instant! Snart skola vi färdas öfver ännu dunklare vatten i Charons färja.

— Ja, svarade generalen, och nu godnatt, min bror.

— Godnatt, bror Bergenfelt. Au revoir — om icke förr, så i färjan.

Med kappan tätare svept om sin magra och

elända kropp försvann baron Riddercrona som en stor, ful fågel i mörkret.

Baronens dystra ord funno ingen genklang hos generalen. En ungdomlig spänstighet genomträngde hela hans kropp, det blef honom omöjligt att längre vanka af och an på släta gatan. I rask takt klättrade han uppför det branta Observatoriiberget och dröjde däruppe, tills han ansåg för säkert att mamsell Durand hunnit hem.

Kvällsmörkret tätnade öfver staden, där ljusen släcktes ett efter ett; några ynkliga lyktor blinkade sömnigt här och hvar i gathörnen. En tung vind svepte fram öfver det kala berget, där icke ett träd kunnat slå rot. Vindflöjeln på Observatoriets tak gnisslade ilsket.

Minuterna droppade långsamt ner i evighetens danajdsåll.

— Gud förbjude att någon människa får se mig här, tänkte generalen, då blir jag visst insatt på hospitalet.

Försiktigt som en tjuf anträdde han nedfärden med uppslagen krage.

I samma ögonblick generalen svängde in genom mamsell Durands port, kolliderade han

våldsamt med en man i mörk slängkappa. Efter en flyktig ursäkt hastade främlingen vidare. Ett par stora, oroligt flammande ögon var allt hvad generalen hann uppfånga, och ändå föreföll den okände så underbart välbekant. Sådana ögon hade ingen annan än bröderna Weydel på Numlax, men hvad hade de att beställa här, i denna gård?

Mamsell Durand mottog generalen med ett bedårande leende. På bordet var en riklig af-tonmåltid uppdukad för två personer. En flaska bordeaux reste sig öfver anrättningarna som kyrkan i en by.

— Har mamsell tilläfventyrs haft besök? Jag mötte i porten en person, som tycktes mig märkvärdigt lik ryttmästare Weydel, den olycksfågeln?

— Tror herr generalen, att jag har för vana att ta emot besök vid denna tid på dygnet? Nej, det är en särskild utmärkelse, som icke kommer någon annan än generalen till del. Men det var icke härom vi skulle tala. Herr generalen ville ytterligare explicera. . . .

Ännu när höstmorgonens blekgula dager
göts öfver staden som ett ädelt champagne-
vin, fortsatte general Bergenfelt sina intres-
santa explicationer.

VII.

Underliga rykten om general Bergenfelt spredos med löpeldens hastighet under de närmaste dagarna. De förnämsta nyhetskällorna voro hotell Skandinavien, där generalen tagit in, och mamsell Durands grannar i Stortorgsgränden.

Dessa historier meddelades presidentskan Gairdner i mycket förblommerade ordalag af professorskan Bonsdorff, helt en passant på gatan. Presidentskan tillbakavisade dem med indignation. Men redan samma dag fick hon höra detsamma och mera därtill af sin högtbetrodda piga, och då fanns inte längre rum för något tvifvel, ty presidentskans piga var den bäst underrättade personen i Åbo.

Denna namnlösa skandal grep presidentskan ännu mycket hårdare än broderns giftermål med la petite Dubois i tiden hade gjort det.

Hon blef verkligen sjuk af grämelse och måste lägga sig mellan lakan.

Emellertid hade hon krafter kvar till en sträng förmaning åt pigan att aldrig mer, under hvad förevändning som helst, släppa general Bergenfelt öfver hennes tröskel. Dessutom mäktade hon med författandet af följande lilla biljett:

Till Generalskan

Wälborna Fru Désirée Bergenfelt.

En upprigtig och hängifwen wän, som önskar förblifwa okiänd, will här med underrätta hennes Nåd derom, att general Bergenfelt under sitt prolongerade wistande i staden ouvertement bedrager hennes Nåd med en comédiant-ska af uslaste réputation. Måtte hennes Nåd bereda generalen, wid dess hemkomst, ett sådant mottagande, som honom rättwisligen tillkommer.

En okiänd wän.

Presidentskan var tillräckligt skicklig i att förstå sin handstil för att icke behöfva frukta ett igenkännande. Emellertid kunde hon icke neka sig nöjet att med ett fint streck under-

stryka ordet „Wälborna“. Denna lilla triumf piggade upp henne för en stund.

Därpå gaf hon order åt pigan att föra brevet till torget och öfverlämna det åt någon skäribo, som för en mindre ersättning ville åtaga sig att frambefordra det till adressaten. Pigan valde listigt en gammal, slö korpogubbe, som hon aldrig handlat med och som icke heller annars gärna kunde veta hvem hon var.

I lycklig okunnighet om detta lömska attentat gjorde general Bergenfelt dagen därpå en skön promenad i det härliga höstvädret.

Utanför Akademien mötte han oförmodadt baron Riddercrona, som kom stultande på sina långa skrangliga ben.

— Min bästa hedersbror! ropade baronen gladt. — Låt mig embrassera bror och gratulera till brors charmanta amourette, i sanning flatterande! Hvem hade kunnat tro bror capabel till något sådant, bror är dock icke mer än tre år yngre än jag, och för mig har det redan länge varit passé. Dock, bror har mera än jag lättsinnige économiserat med hälsa och krafter. Bror måste excusera, att jag i min glädje alle-

nast féliciterar bror och icke redan condolerat till den rapida upplösningen.

— Jag förstår inte brors mening. Alltsammans är för öfrigt bara médisance och käring-snack.

— Min brors modestie är lika beundransvärd som det extraordinära lugn, hvarmed bror upp-bär malheuren. Men hvarför inför mig förneka sanningen, som dock — pardon, min bror! — är på allas läppar.

— Hvad för malheur talar bror om!

— Sluta dock detta plaisanterie!

— Så tag mig fanen om jag förstår brors allusioner!

— Icke vill väl bror förneka, att mamsell Durand i natt échapperat med ryttmästar Weydel? Brors eventuella nekande nyttar i alla fall till intet, ty min betjänt, som på morgonen hemkom från en excursion amoureuse, såg själf mamsellen med nattsäck i handen uppstiga i ryttmästarens resvagn.

Utan att blekna hade general Bergenfelt i spetsen för sitt regemente stått emot mer än en chock af franska kavalleriet under Murat, men nu blef han askfärgad i ansiktet.

— Hvad bror nu berättar är mig alldeles obekant.

Baron Riddercrona gaf till ett utrop.

— Åh, min bror, huru mal à propos har icke la fortune fogat det, då jag blir den förste att bringa en så triste nouvelle!

— Jag tackar bror emellertid.

Efter ett hastigt och nästan ohöfligt afsked skyndade generalen, utan att besinna den risk han utsatte sig för, direkt till mamsell Durands gård.

Redan i porten förstod han, att baronen måste ha talat sanning, ty dörren stod på vid gafvel och från Claires sängkammare hördes direktör Widboms stämma i snyftande falsett, stundom afbruten af domestikens förvirrade och hufvudlösa svar.

Generalen steg djärft in i förmaket. Med förvåning lade han märke till, att Claire lämnat kvar många af sina mer skrymmande tillhörigheter.

Vid ljudet af generalens steg vände sig direktören häftigt om, som hade han väntat ett underverk i form af mamsell Durands återkomst.

— Åh, herr general, jag är till marken slagen och förtviflad intill döden! Nu är det förbi med mig och med min trupp, hon är borta, min enda skatt! Nu återstår mig endast att köpa ett godt hamprep.

Generalen vände sig till domestiken, som stod och fingrade på sitt förkläde och tid efter annan torkade tårarna.

— Vet Lisa någonting om saken?

— Neej. Nog visste jag ju, att den där ryttmästarn gick här hemligt, men aldrig kunde jag tro, att mamsellen, som var så god och beskedlig Se bara — och hon pekade på en massa föremål i rummet — se hvad mamsell lämnat kvar, så många dyra och vackra saker. Jag förstår inte, jag förstår inte

— Men kanske mamsell ärnar återvända?

— Ack nej, de säger att ryttmästaren måste rymma för att befallningsman är efter honom, han lär ska ha gjort något farligt.

Generalen såg sig noga omkring i rummet, ännu en sista gång. Så tryckte han några silverslantar i Lisas hand och begaf sig hemåt.

Det var tunga steg för honom. Men samtidigt måste han medge, att denna upplösning

kanske ändå var den bästa. Längre hade det ju i alla fall icke kunnat fortgå utan något slags katastrof. Charles-Emile kunde ju väntas tillbaka hvilken minut som helst. Generalen ryste vid tanken på den uppgörelse han skulle haft med sin son, om icke Rutger Weydel kommit emellan.

Så var det kanske skedd till det bästa, i alla fall.

När generalen öppnade dörren till sitt rum på Skandinavien, trädde Charles-Emile emot honom. Hans hår stod på ända och ansiktet var ödelagdt.

— Du hade rätt, far. Jag vet allt, och nu vill jag dö.

Generalen andades djupt. Gudskelof, Charles-Emile visste icke allt!

*

Med underliga känslor återsåg generalen Seitlax, när han dagen därpå vandrade uppför allén. Vid hans sida gick Charles-Emile som i sömnen.

Här var allt som förr, men hvad hade generalen icke upplefvat, sedan han senast hörde Seitlax' vällingklocka ringa kok välling, stek strömming! När han nu tänkte på den gångna

veckan, föreföll den honom som en fullkomlig osannolikhet, en förvirrad dröm.

Beate-Marie mötte dem på trappan, blek och upprörd. Generalen kysste henne ömt på pannan och bad henne hviskande ta hand om Charles-Emile och framför allt icke lämna honom ensam ett ögonblick.

Beate-Marie såg ängsligt på broderns härjade ansikte.

— Söta far, hvad är det som händt? Jag har varit så rysligt inquiète hela dagen. Söta mor fick i går ett bref, och när hon läst det, började hon gråta och lamentera alldeles förskräckligt. Gunhild säger, att mor gick af och an i sitt rum halfva natten. I dag har hon reglat sin dörr, ingen slipper in, man hör bara hur hon drar ut lådor och smäller i skåpdörrarna och kastar saker om hvarandra.

Generalen gaf sig knappt tid att kränga af kapprocken. I fullt språng rusade han till sängkammardörren och bultade häftigt.

— Öppna, för guds skull, jag besvär dig, Désirée!

Intet svar.

— Jag måste tala med dig, jag måste explicera

Icke heller nu svarade hon, men generalen hörde tydligt hur hon rörde sig därinne. Alltså hade hon åtminstone inte burit hand på sig.

Efter en stunds fåfång väntan och många obesvarade böner om att bli insläppt gick generalen suckande ut i salen.

— Detta är mitt Waterloo! mumlade han.

I salen höllo magister Svenonius och Axel Bergenfelt på med en latinlektion.

— Du slipper lektionen i dag, Axel, jag vill med magister Svenonius discutera en angelägenhet af största vikt.

Så snart Axel lämnat rummet, fortsatte han.

— Nu förhåller det sig nämligen så, att Charles-Emile drabbats af en malheur, som för det närvarande gör honom tout-à-fait désespéré. Han hotar oupphörligen att taga sitt lif, och äfven om denna yttersta désastre genom minutiös observation kan undvikas, så kvarblifver risken att hans förstånd skall taga skada af dystert grubbleri. Han måste därför icke blott vaktas, utan framför allt distraheras från sin sorg. Detta kan svårligenske utan på en längre resa i främmande länder. Nu ville jag bedja magistern i egenskap af på en gång præceptor och camarade åtfölja honom på denna resa.

Magistern är härutinnan min enda tillflykt, jag skall blifva magistrerns débiteur för lifstiden, om magistrern reusserar i att hemföra min Charles-Emile glad och kry.

En genialisk idé for som ett stjärnskott genom magistrerns hufvud.

— Ett hinder afhåller mig från att företaga en sådan långvarig resa, men det står i herr generalens makt att aflägsna detta hinder.

— Jag lofvar det på förhand.

— Jag vill nämligen icke lämna landet utan vissheten att vid återkomsten, så snart jag erhållit en passande befattning, få hemföra fröken Beate-Marie som min hustru.

Generalen ryckte till och utbröt häftigt:

— Detta är prejeri!

— I första momentet kan det tyckas herr generalen så, men saken har tvenne sidor. Fröken Beate-Marie skall aldrig acceptera någon annan friare — ehuru litet modeste ett sådant påstående af mig kan synas, är det dock rena sanningen. Önskar herr generalen se sin enda dotter olycklig för lifvet och därjämte sin äldste son för egen hand söka döden? Jaga mig då på dörren, och herr generalens önskan skall uppfyllas!

Generalen stod tyst och tankfull. Sekunderna droppade som smält bly på magistrernas hjässa.

— Eh bien, sade generalen så, eftersom Beate-Marie, mirabile dictu, förgapat sig i magistrern, så vill jag lofva, att därest magistrern har framgång i sin delicata mission vis-à-vis Charles-Emile, så kan magistrern hoppas.

Magister Svenonius skyndade fram för att tacksamt trycka generalens hand, men denne höll honom tillbaka med en blick och en åtbörd.

— Ännu icke, min gunstig herre! Se först till att uppfylla vår aftalta condition, det är tids nog att tacka mig sedan.

Darrande af sinnesrörelse ilade magistrern att underrätta Beate-Marie om deras oväntade lycka.

Generalen suckade djupt.

Så skulle han då förlora sitt ena barn för att möjligen rädda det andra. Hvad déplorabel mésalliance var icke detta! Och dock betydde den missräkningen föga mot tanken att han snart skulle se henne lämna Seitlax för alltid.

Beate-Marie, hans älsklingsbarn, hans ögonsten, hon skulle icke stanna hos honom de kommande trista åren och förljufva vänteda-

garnå, som kunde bli långa, eftersom döden är den oberäkneligaste bland gäster.

Ensam skulle han invänta uppbrottets svåra stund. Ingen kvinnas mjuka hand skulle finnas där för att torka bort den sista ångestsvetten.

Generalen stod och såg hur solen sjönk och kastade sneda strålar öfver Seitlax' frusna jord. En smal strimma föll in genom de små rutorna, och ljuskronans kristaller strödde skälvande, brokiga reflexer öfver tapetens handmålade kineserier.

Ett svagt frasande och knappt hörbara ljud af steg kommo generalen att vända sig om.

Han tog sig med handen åt hjärtat.

Där stod Désirée i sin vackraste klänning, densamma hon burit som brud, och sträckte armarna emot honom. Solstrimman göt en gloria kring hennes lockiga flickhufvud — och se! det var solen från Paris, från lifvets middagshöjd och den evigt unga lyckan.

DET

GYNNSAMMA ÖGONBLICKETS GUD

I.

Fru Malkovski förgicks af ledsnad. Visserligen hade hon önskat tillbringa sommaren i lugn och stillhet — det kunde behövas efter den ansträngande Petersburgsåsongen; men aldrig hade hon kunnat tänka sig, att lugnet skulle bli så fullständigt som det verkligen blef vid den lilla finska badorten. Det var gunås ingen brist på badgäster, tvärtom. Men allt hvad tågen och ångbåtarna bragte med sig var dessa evigt samma judefamiljer och småborgare från Östersjöprovinserna, hederligt och anspråkslöst folk, som inte gjorde en mask för när. Folk att umgås med fanns knappt en handfull.

I denna lilla värld blef fru Malkovski central-solen, genast och obestridd. Hon intog sin härskarinneställning likgiltigt och lugnt, som man på teatern tar sin reserverade plats i besittning. All manlig ungdom, som kunde komma i fråga:

en advokat från Moskva, ett par kadetter, en student och en herre af obestämd lefnadsbana; som för den skull kallades ingeniör, stimmade hvarje kväll kring hennes stol på brunnshusverandan, så det var nästan löjligt att se. De sprungo i fötterna på hvarann som hundvalpar och närde ett lifligt inbördes hat, som kulminerade i kollektivförakt för ingeniören, som obestriddigen åtnjöt största gunsten hos fru Malkovski. Ingeniören var en utpräglad Mefistotyp. Han älskade att stå med korslagda armar, glödande ögon och ett diaboliskt leende på läpparna; man såg honom aldrig annorlunda, utom då han åt och då han sof. Rivalernas försök att störta honom voro fruktlösa, dag för dag blef fru Malkovskis välvilja gentemot honom allt mer påfallande. Men så en vacker dag dök där upp ett nytt ansikte vid middagen, en Kristusprofil. Och dess egare, doktor Strepkin från Nischni-Novgorod, var mer än bara profil, han var en intelligent man och schackfanatiker. Från morgon till kväll sågs hans fårade tänkarpanna lutad öfver schackbrädet, medan han med ett smärtsamt, nästan bittert småleende betraktade de små elfenbenspjesernas gång, skenbart förvirrad och likväl obönhörligt lagbunden som

lifvets egen. Två dagar efter sin ankomst åt dr Strepkin vid fru Malkovskis bord. Kristus besegrade Antikrist; ingenjören blef sjuk af grämelse och måste fara tillbaka till Petersburg för att sköta sig.

Men efter ett par veckor reste också dr Strepkin, och till råga på förargelsen märkte fru Malkovski nu, att kretsen kring hennes stol glesnat betydligt på sista tiden. Advokaten hade i hopplös vrede sökt sig in i andra kotterier, där man bättre uppskattade hans person. Kadetterna voro lika enfaldiga som fula, och studenten hade riktat sin alltid lika lidelsefulla dyrkan mot ett annat föremål, en kaukasisk fårfurstinna, hvars uppträdande verkligen gjorde troligt att hon haft någonting med får att skaffa. Fru Malkovski förgicks af ledsnad.

Hennes enda förströelse var numera promenaden genom staden utåt landsbygden, utsiktsberget och forsen. Till en början hade det roat henne obeskrifligt att se dessa små fyrkantiga, gulmålade hus, som alla voro lika hvarann och påminde om bygglådor för barn. Staden hade med påfallande punktlighet, värd en bättre sak, brunnit upp hvart femtionde år och hade således inga pittoreska gamla kvarter. Allt var

byggdt efter strängaste rutnätsystem. Och invånarnas lif gick efter rutnät, också det; inga slingrande mörka gränder, inga öfverraskande perspektiv, allt rakt och jämnt och säkert. Vid torget låg skolan, där de förvärfvade lifvets andliga nödtorft, och kyrkan, där de togo hvarann till äkta. Ett hörn därifrån stod rådhuset med polisfinkan, som vaktmästarens hustru mellan marknaderna begagnade som skafferi, och snedt öfver befann sig Societetshuset, där herrarna någon gång togo sig litet till bästa. Men i andra ändan af staden låg kyrkogården; där sofvo de döda i små grönskande rutnätskvarter, och af grafstenarna kunde man bedöma hvad den aflidne haft i årsinkomster.

Unga människor såg man knappt till — utom badgästerna förstås —, men däremot satt där i nästan hvarje fönster gamla gummor, magra och värkbrutna af ett mödosamt lif, eller lata och bergfeta efter att i ett långt äktenskap ha uppfyllt sin kvinnliga bestämmelse. De lade patiente med nötta och subbiga kort eller stickade på tjocka grå ullstrumpor och nickade långsamt och menande och tycktes säga: „Var det inte det jag sa?“ När man gick hastigt förbi, kunde det hända, att bläddrorna i de violettskimrande

fönsterrutorna förvredo gummornas ansikten på längden eller på tvären eller satte en ring på deras näsa, och det var mycket lustigt. Men när fru Malkovski sett detta skådespel kväll efter kväll i ett par veckors tid, blef hon nervös och kände en brinnande lust att springa in och ruska om de gamla mumierna för att få dem att skifta uttryck.

Stadsborna å sin sida hade genast kommit öfverens om att fru Malkovski var en dålig kvinna. Men om arten af hennes moraliska mindervärdighet enades man icke lika lätt. De mest olika rykten korsade hvarann. Sålunda erfor apotekerskan ur absolut säker källa, att fru Malkovski var en f. d. sångerska vid en förstadsvariété i Petersburg, som genom skamliga intriger fått hr Malkovski i sina klor. Till denna uppfattning anslöto sig småningom allt fler, i synnerhet sedan stationsinspektorn började dra sig till minnes, att han sett henne bland de uppträdande på Akvarium; stationsinspektorn *var* nu den enda i staden, som brukade besöka Petersburg: han hade ju fria resor. Visserligen försökte doktorinnan, som visste allting bättre än alla andra, lancera en annan teori om fru Malkovski, enligt hvilken herr Malkovski helt

enkelt var en myt och den sig så kallande frun ovärdig att trampa den hederliga stadens knapperstenar. Men denna teori förföll af sig själf, då herr Malkovski för några dagar uppenbarade sig vid badorten; det var en fin gammal herre, som kunnat vara sin hustrus far. Man såg honom ytterligare ett par gånger under sommarens lopp, men för hvarje gång blef hans besök allt kortare.

Sommaren led redan mot sitt slut, då hist.-fil. stud. Erik Wallin anlände till staden för att gästa hos släktingar. Det var en vacker pojke på inemot tjugu år. Som hans far, bergsrådet, fått realisera sin högsta önskan, hvilken bestod i att förtjäna mycket pengar, kunde sonen få realisera sin: att studera konsthistoria, filosofi och andra ideella ämnen. Och studierna gingo bra, ty han hade ett godt hufvud.

Erik Wallin kom genast inom fru Malkovskis trollkrets. Han såg henne första gången en kväll på Brunshusets veranda, där han satt och drack punsch med tullförvaltaren, veterinären och bokhållaren hos Lohmann et C:o, Löfgren. Bokhållarens ögon hade redan fått en oljig glans af punschen och klubbade sig ohjälpligt fast vid fru Malkovskis smärta midja.

— Det måtte vara fan till lättsinnig kvinna, den där! — sade han och frustade i sitt smutsgrå skägg som alltid, när hans tankar togo en schvinaktig vändning; och han frustade ofta. Carl Oscar Löfgren var för öfrigt på sätt och vis en af stadens märkligaste personligheter. Hans mor hade tillhört betjäningen på ett af de kungliga svenska lustslotten, och som hon varit vacker och Carl Oscars prästbetyg betecknade fadern som okänd, så stod det ju nästan klart för hvar och en, som kunde lägga det ena till det andra, att ingen annan än H. M. konung Carl XV Ursprungligen hade Carl Oscar Löfgren berättat denna historia mer som ett skämtsamt antagande än som faktum, men allt som åren gått och spriten beröfvat honom hvart framtidshopp och alla möjligheter att slå sig igenom i lifvet, hade han klamrat sig fast vid denna legend, tills den stod för honom som den klaraste, oomkullrunkeligaste sanning. En känsla af ansvar på grund af denna höga börd grep honom och yttrade sig i nedlåtande höflighet och våldsam chargerering af den lilla rikssvenska accent, som fanns kvar efter trettio års vistelse på denna sidan hafvet. Genom flitigt umgänge med svenska profryttare höll han

sig dessutom au courant med stockholmsslängens utveckling. Man skrattade åt honom och talade om börjande fyllerigalenskap, men det var inte utan att man kände sig smått imponerad, där han gick fram med en hållning som en konung i landsflykt och den höga pannan krönt af lockar, som glesnat i alla de synder en finsk småstad öfver hufvud kan rymma.

— Ett härligt fruntimmer! upprepade han och slog i sig ett glas punsch. Han drack alltid ett helt glas åt gången och höll tungan som en ränna, medan han lät punschen rinna ner i strupen. — Där skall unge Wallin hålla sig framme. Lita på mig, vi Bernadotter förstår oss på kvinnor. Ja, du känner ju historien om min mor?

Erik kände historien, och dessutom ingaf bokhållaren honom afsmak, dels för hans sätt att dricka punsch och dels för den ton han använde om fru Malkovski. Förresten insåg Erik, att det var en stor faute af honom att visa sig tillsammans med en försupen och illa beryktad individ. Allra helst hade han brutit upp samtidigt som fru Malkovski och följt henne på afstånd för att få veta hvar hon bodde, men han var rädd för att Löfgren eller de andra herrarna skulle märka

något. Så sutto de då kvar tills det stängdes. När de slutligen gåfvo sig i väg, var Carl Oscar Löfgrens gång som springarens på schackbrädet: två steg framåt och ett åt sidan.

Erik tog en genväg, inte för att komma fortare hem, utan för att slippa de andra. Han granskade noga hvarje fönster, där han gick fram genom de tysta gatorna. Öfverallt voro rullgardinerna fällda; somliga prålade med Finlands vapen i urblekta färger, andra med afskyvärda stiliserade blommor, men de trefligaste voro de gammalmodiga gardinerna med ett landskap på, en jägare med sin hund i båt och i bakgrunden ett slott med torn och tinnar. Ju närmare Erik kom det hus där han bodde, desto längre och uppmärksammare granskade han fönstren. Bakom hvilken af dessa gardiner låg väl hon, som han i dag sett för första gången, men som han redan älskade?

En sådan natt! Då och då kom en svag vindfläkt, lätt som en smekning, och inne i de små trädgårdarna skälfdes syrenernas blad några ögonblick, tills det åter blef alldeles stilla. Dämpadt och aflägsset hördes hästarnas stampande i stallen, och någonstädes långt borta i byarna bakom skogen gol en morgonfrisk tupp. Full-

månen låg och guppade som en hvitmålad boj bland molnvågorna.

Det mötte inga svårigheter för Erik att göra fru Malkovskis bekantskap; intendenten presenterade honom på en brunnsbal. Hennes dans gjorde honom på en gång hänryckt och förvirrad, så mjukt och smidigt valsade hon. Det var något annat än de finska flickornas trohjärtade lunk! Öfverhufvud drogs Erik så oemotståndligt mot henne just därför, att hon var så olik alla kvinnor han förut lärt känna.

Och var hon bedårande här, i denna främmande och torftiga omgifning, hur mycket härligare måste hon inte vara därhemma i sin rätta miljö! Erik hade visserligen aldrig besökt Petersburg, men han behöfde knappt sluta ögonen för att se henne ligga bakåtlutad i sin släde, inhöljd i pälsverk, — med rimfrost i håret och brännande kinder, medan troikan i rasande fart ilar fram öfver Nevski, mot öarna. Eller också såg han henne glida fram öfver de mjuka mattorna på en lyxrestaurang, mellan marmor, kristall och exotiska växter, vid det att zigenarorkesterns violiner kvida och jubla och champagnen blommar på de slipade glasens smala stälkar.

Emellertid träffades de ganska ofta, och Erik lade märke till, att hans hyllning upptogs mycket väl; hur nyktert och kritiskt han än betraktade saken, kunde det inte förnekas, att hon rent ut sagdt uppmuntrade honom.

Hela staden diskuterade naturligtvis deras promenader och båtfärder, och Eriks släktingar voro mycket förbittrade. Som alla stadens urinvånare, hyste de ett obegränsadt förakt för badgästerna. När intet annat hjälpte, började de påminna Erik om att fru Malkovski var gift och uppmanade honom att tänka på tio Guds bud; men Erik var alldeles för upplyst för att fästa sig vid en sådan småsak. Då sade hans faster sin mening rent ut: att han var fördärfvad af den moderna skönlitteraturen, Strindberg och hvad de nu allt heta.

En söndagsförmiddag dref Erik öfver torget med kurs på vägen till utsiktsberget. Kyrkklockorna ringde, det var en ganska egendomligt tvåklang, ty den ena klockan var en smula spräckt. På taket höllo kajorna ett talrikt besökt protestmöte med en högljudd sälle till ordförande, som tagit plats på själfva vindflöjeln. De voro synbarligen ytterst förbittrade öfver oväsendet i detta hus, som de med allt skäl be-

traktade som sitt, eftersom de bodde där året om och människorna bara då och då kommo dit för några timmar.

När Erik kommit ett stycke utanför staden, satte han sig i skuggan. Det var kväfvande varmt. Björkarnas och rönnarnas löf hängde gråa af damm, orörliga. Eriks humör var alldeles på tok; på två dagar hade han inte sett skynten af henne. För resten hade hon varit nyckfull och oberäknelig den sista tiden. Hon hade inga bestämda promenadtimmar mer, man kunde aldrig veta när hon gick ut och hvart hon tog vägen. När han frågade henne, om de inte kunde ha bestämda tennistider, skrattade hon bara på ett otrefligt sätt, alldeles som när han brukade ta hennes hand och kyssa den.

Just som detta skratt genljöd i Eriks öron, hördes steg i vägkröken. En dam närmade sig långsamt. Parasollen hindrade till en början Erik att se hennes ansikte. Jo, nu. Det var hon.

Hon log mot honom, ett förtjusande löje. Men han stod bara och beundrade hennes gång. Man kunde inte märka, att hon flyttade fötterna förbi hvarann, att hon tog steg, hon gled fram som i en mjuk vågrörelse. Så måste ormen ha gått i

paradisets lustgård, innan Herren befallde honom att krypa på sin buk.

Fru Malkovski var på väg till utsiktsberget och föreföll mycket glad öfver att få sällskap. De gingo långsamt fram genom den glesa tallskogens vackra pelarhallar. Mellan stenarna spände flugsvamparna upp sina granna parasoller, och ögonljuset betraktade dem med stora, förvånade barnaögon. Erik kom i den bästa stämning. Allt lifligare skildrade han lifvet i Helsingfors, sina studier och resor, och hon tycktes höra på med intresse, eftersom hon oafbrutet såg på honom och ibland nickade. Men ett, tu, tre befann hon sig ett stycke inne i skogen, tittade fram bakom en trästam, skrattade med full hals och bad honom ta fatt, om han kunde. Ett ögonblick stod Erik förargad öfver så ringa uppmärksamhet, men här återstod intet annat än ta skeden i vacker hand, och således gaf han sig att springa. Just som han höll på att få fatt i henne, snafvade han öfver en tallruska och föll, så att han skrapade sin hand. Trots alla protester pysslade fru Malkovski om skråman med sin lilla spetsnäsdruk. När blodet sipprade fram genom tyget sade hon skrattande:

— Det tycks verkligen vara blod. Och jag som trodde, att finnarna hade bara sin berömda filbunke i ådrorna!

Så gingo de vidare. Strax nedanför utsiktsberget dök slaktar Davidssons stora hund fram ur snåren. Den var känd för att vara arg och häfdade äfven nu sitt rykte genom att morra ilsket. Fru Malkovski blef så förskräckt, att hon skrek till och klamrade sig fast vid Eriks arm, mycket tätt. Långt efter det hunden försvunnit gjorde hon på samma sätt, och vid hvarje steg kände han barmens spänstiga mjukhet pressas mot sin öfverarm.

Så stodo de då ändtligen i utsiktspaviljongen. Nedanför dem gick barrskogen i långa dyningar, mörka med ljusare skiftning af björk i vågkammarna. Men långt borta i söder skimrade en strimma af det verkliga hafvet i guld och vinrödt, och kobbarna lågo som en flock änder på vattnet.

Den lilla murkna paviljongen var fullristad som en runsten, från golf till tak, med initialer, genomborrade hjärtan och andra lättfattliga symboler, hvori folkets breda lager älska att kläda sin erotiska känsla.

Fru Malkovski stod lutad öfver barriären, ännu helt andfådd af klättringen.

— Åh, sade hon, jag är alldeles förbi. Känn hur mitt hjärta bultar! — Hon tog Eriks hand och förmådde honom att konstatera detta faktum. — Men så vackert här är! fortsatte hon efter en paus. — Det blir nästan ledsamt att resa härifrån i morgon.

Det kom som ett slag i ansiktet för Erik.

— Skall Ni resa i morgon?

— Javisst. Jag har packat i två dagars tid; Ni har kanske lagt märke till att jag inte varit ute sedan i förrgår?

Hon betraktade honom öfver axeln med ett flyktigt småleende.

Han var alldeles bragt ur fattningen. Slutligen klamrade han sig fast vid tanken: i dag måste det ske. Nu var han tvungen att handla och få ett slut på den långa ovissheten. Denna kväll, efter soarén, skulle han be att få följa henne längre än till porten, och hon skulle inte neka, efter allt hvad hon sagt och gjort och de leenden hon just som bäst öfverhopade honom med.

Han kunde tydligt se bagar Karlssons gård, där hon bodde. Bakom byggningen låg en stor

trädgård med ett rödmåladt plank omkring. Ännu i natt skulle han alltså trött af lycka smyga sig ut genom det tredje fönstret till vänster och genom grinden in på konsul Lohmanns område. Det gaf minsta risken för upptäckt. Men så drog han sig till minnes, att grinden brukade knarra och gnissla alldeles förfärligt. Det blef nog bättre att klättra öfver staketet. T. ex. hos Maupassant svingar man sig ju ofta i dylika fall öfver en mur.

Nu blef hettan alldeles olidlig. De satte sig på en bänk, som var skyddad för solen. Hennes spetsiga sko tittade fram under kjolfällen som en liten råtta, än drog den sig tillbaka och satte nosen i vädret, än sträckte hon fram den och spände ut vristen så det knakade i lädret. Hon bar genombrutna strumpor, blekgröna.

En känsla af segervisshet bemäktigade sig Erik. Samtidigt var han en smula nervös, men det ville han inte kännas vid. Lugn, kall, säker, det var idealet. För resten hade han ju förut varit med om ett och annat. Han talade oafbrutet, om hvad, visste han knappt själf. Men ett stod klart för honom: nu gällde det att

oemotståndligt fånga hennes intresse, att visa en intellektuell öfverlägsenhet, som skulle väcka beundran, snärja henne, binda henne. Det kom något af eröfringens stolta glädje öfver honom, och ett utomordentligt välbehag fyllde honom vid en tanke, som plötsligt steg fram ur djupet af hans medvetande. Denna kamp om kärlek, i hvilken han inte ville segra genom yttre förtreden eller tarfliga knep, utan allenast genom trollmakten i sina ord, manade den inte osökt fram bilden af hans käraste ideal, den store Cyrano?

Och medan han talade, satt hon och betraktade honom oafvändt, småleende. — Tänk att Ni har reda på allt det där! sade hon ett par gånger alldeles mekaniskt. En rönn sköt sina grenar ända fram till balustraden; hon bröt en kvist och fläktade nervöst. Det var stickande hett.

Erik var allt för upptagen af sig själf och henne för att lägga märke till hvad som försiggick bakom hans rygg. Våldiga, blytungna moln stego upp i slaglinje; en kolonn gjorde till och med ett djärft angrepp på solen, refs upp och skingrades. Men nästa ögonblick drog den till sig förstärkningar från alla håll, de svaga

förtrupperna och otillräckliga flyglarna tätnade. Långsamt men oemotståndligt skred den väldiga falangen till nytt anfall.

Nu talade Erik om preraphaeliterna. Han fann stor likhet mellan fru Malkovski och Beata Beatrix, eller kanske snarare Aurea Catena. Fru Malkovski hade aldrig hört talas om dem!

— Taflor och museer är det ledsammaste på jorden, sade hon med sin mjuka, släpande röst. Hon satt lättjefullt bakåtlutad med händerna knäppta på nacken och betraktade honom med glänsande ögon. — På min bröllopsresa gick vi i en massa muséer. Min man kunde sitta orörlig, i timmar tror jag, framför samma tafla. Aldrig hade jag vetat förut, att han var så konstförståndig. Men i sextinska rummet i Dresden märkte jag, att han gick dit för att få sofva; kan man tänka sig! Sedan dess kan jag aldrig hålla mig allvarsam i ett museum, jag måste ju strax tänka på hur han satt där i soffhörnet i halfskymningen, med bakåtlutadt hufvud och slutna ögon, och hur alla misserna trodde han var hänryckt af den där taflan, som jag för resten inte alls ville ha på min vägg. Af alla konstverk jag sett är det bara ett, som jag skulle tagit med mig om jag fått. Det är en

staty, en springande yngling med en väldig lock i pannan, men kortklippt i nacken.

Erik kände inte till någon sådan staty. — Han heter Kairos, fortsatte hon, och han är det gynnsamma ögonblickets gud. Är det inte sinnrikt? Jag tycker att det skall vara någon mening med ett konstverk, inte bara en oklädd människa, som står och ser dum ut.

Erik skulle just med ifver bemöta denna grundfalsa konstuppfattning, men nu reste hon sig med en nästan ond blick. — Jag förgås! ropade hon. Han reste sig också, just lagom för att bevittna solens ömkliga nederlag. I samma ögonblick solen sträckte vapen, gick där en fläkt af kyla genom hela naturen.

Så hördes några knäppningar på paviljongens tak och rönnarnas försmäktande blad, och i nästa ögonblick fälde störtregnet en järnridå mellan de två däruppe och landskapet rundt omkring.

Fru Malkovski andades djupt. Det var som om hon befriats från ett plågsamt tryck. Erik stod och stirrade utan att förstå. Så dök där upp en aning. Han fattade hastigt hennes hand och kysste den, men hon drog den häftigt tillbaka. — Ni är löjlig! sade hon och skrattade

till. Han tog ett steg mot henne, men hon räd-
dade sig bakom bordet. — Nina, jag älskar Er!
ropade han förtviflad. Den hånfulla minen var
tillbaka igen på hennes ansikte. — Om Ni älskar
mig, så vill Ni kanske göra mig den tjänsten
att gå efter min kappa och mitt paraply. Jag
kan verkligen inte bli här hela dagen.

— Men lofva mig åtminstone, att jag får träffa
Er i kväll på soarén!

— Det är omöjligt, jag måste hvila ut före
resan. Men jag skall i stället ge Er ett godt
råd. Gör Kairos till Er husgud för framtiden!

I hans hjärna var Ragnarök. Han sökte en
utväg, men fann ingen annan än den, som ledde
ut i regnet. Fingrarna snubblade när han slog
upp rockkragen. På tröskeln hörde han hennes
röst med det mest bedårande tonfall:

— Jag rår inte för att han är kortklippt i
nacken!

II.

Orörlig, tillintetgjord satt Erik i sin gungstol med slappt nedhängande armar och stirrade oafvändt på fönsterrutan. Den liknade ett nyssplöjdt åkerfält, ty därute fortfor regnet att strömma. Hans genomblotta kläder klibbade vid kroppen som trikå, och kring hvardera foten bildade sig en liten sjö.

En köldrysning kom honom att nysa tre gånger och återförde honom härigenom till verkligheten, den pinsamma och trista verkligheten. Möjligheten af en förkylning dök upp i hans tröttkörda hjärna, och följdes slag i slag af tankar på lunginflammation och på döden. Och hvarför inte döden? Det var ju den enda vägen till glömska och ro.

Döden. Han såg sig själf på dödslägret, med kinder, som febern skänkte ett skimmer af purpur, med glänsande, onaturligt stora ögon och

med en aftärd, hvit, själfull hand, som smekte Ninas svarta lockar. Ty där, vid hans dödsbädd skulle hon ligga på knä, skakande under snyftningar och stammande böner om tillgift. Och hans sista ord skulle vara en storsint förlåtelse. Han försökte formulera dessa sina sista ord så vemodigt, resigneradt, bittert och på samma gång så elegant afrundadt som möjligt. Till slut stannade hans val vid: „Sådant är lifvet!“, ty i dessa enkla ord syntes honom all lifvets smärta och all lifvets ljufhet smälta samman; de gömde den vises hela lifshunger och milda resignation.

„Telle est la vie!“ På det oförlikneliga språket skulle hans sista ord svagt, men oförgätligt tydligt nå henne; och hans bristande ögon skulle smeka hennes lilla, fina gestalt.

Dessa dödsfantasier och i synnerhet den effektfulla sluttablån beredde honom starka lustsensationer, tills han drog sig till minnes, att bara några få timmar återstodo till fru Malkovskis afresa. Så snabbt kunde ju inte förkylningen verka, och därmed föll hela det vackra luftsloppet i spillror. Med en suck reste sig Erik och sökte fram torra kläder.

Vid middagsbordet ådrog han sig allmän uppmärksamhet och många närgångna frågor genom sin dystra uppsyn och sin dåliga aptit. Till en början låtsade han icke höra insinuationerna, men slutligen fann han det för starkt och svarade häftigt, rent af ohöfligt.

En pinande oro dref honom ut i det fria. Han gick gata upp och gata ner, utan plan och mål, men undvek sorgfälligt att närma sig bagar Karlssons gård. Till inget pris ville han se henne mer efter hvad som skett, eller rättare sagt hvad som inte skett. Framför Sundqvists blomsterhandel stannade han plötsligt. Skulle han skicka henne en afskedshälsning i blommor? Noga taget hade de inte kommit att säga ordentligt farväl till hvarann, ty under den häftiga språngmarschen från utsiktsberget till närmaste hyrkuskstation tänkte Nina bara på att akta sin nya klänning och sina guldkimrande skor, och när hon väl satt i droskan med fotsacken omsorgsfullt uppslagen, hade hon bara vinkat några gånger med sin lilla ringbelastade hand.

Men hvilken blomma kunde väl symbolisera Eriks känslor i detta nu? Det skulle då ha varit svarta rosor, men sådana finnas ju inte, åtminstone inte i Finland. Och hvad skulle han

skrifva till henne. Måhända såhär: „Madame — jag har varit en åsna, men jag svär, att ingen kvinna hädanefter skall undslippa mig så lätt som Ni.“ Då borde hon förstå, att han inte mer var ett barn, utan en mogen man. Eller ännu bättre var kanske ett citat af Gripenberg:

„En smula sköka var bland er enhvar . . .“

Först njöt han vid tanken på hennes förnedring, på hennes raseri öfver de ohöfviska orden, men så slog det honom, att verserna bestämdt inte skulle göra sig lika bra i öfversättning som på svenska. Och för öfrigt, hvad kunde han egentligen beskylla henne för? En våg af ömhet och ånger slog upp inom honom. Med ett raskt beslut gick han in i butiken och valde ett fång nejlikor. Så tog han ett visitkort och skref med sin vackra, en smula kvinnliga handstil:

„Wer zum ersten Male liebt,
Sei's auch glücklos, ist ein Gott;
Aber wer zum zweiten Male
Glücklos liebt, der ist ein Narr.

Ich, ein solcher Narr, ich liebe
Wieder ohne Gegenliebe;
Sonne, Mond und Sterne lachen,
Und ich lache mit — und sterbe.

När Erik kom ner till Brunnshuset, var den vanliga torsdagsbalen i full gång, det vill säga fyra eller fem par dansade i den stora, ödsliga salen, medan ett antal äldre damer af omisskännlig semitisk härkomst och betydande dimensioner betraktade dem med blickar lika genomträngande som X-strålar.

Med en medlidsam axelryckning lämnade Erik salen och begaf sig ner till sjöpaviljongen. Ingen lefvande själ syntes till på verandan utom fröken Anna-Lisa, som satt med hufvudet mellan händerna, djupt försjunken i en bok. Förvånad konstaterade Erik, att han inte tidigare lagt märke till henne, ty hon var stilig nog att väcka uppseende inte bara i detta lilla näste, utan snart sagdt hvar som helst.

Fröken Anna-Lisa betraktade sin vistelse i Finland som en alldeles oförtjänt förvisning, för hvilken hon tog hämnd på de flesta gäster genom ett öfvermåttan kallt bemötande. Undantag utgjorde endast de, som lyckats göra ett särskildt gynnsamt intryck, hvilket var mycket svårt. Annars var det omöjligt att rycka henne från boken. Hon slukade regelbundet ett par romaner om dagen; en vecka senare hade hon glömt allt utom titlarna. Provisorn och tullför-

valtarens son täflade i att förse henne med litteratur, båda i den stilla förhoppningen att på denna väg nå fram till hennes gunst, men de fingo nöja sig med en nådig nick och — när det var som bäst — en grann slänblick.

I böckernas värld fann fröken Anna-Lisa ersättning för de verkliga upplevelserna, dem hon för ögonblicket såg sig tvungen försaka. Och vare sig boken bjöd på högvälborna herrars och damers kärlekshandel eller rörde sig i lägre sfärer, identifierade sig fröken Anna-Lisa genast med hjältinnan, och hjälten, han må ha varit hertig eller bara doktor, tog för hennes inre öga oföränderligen mandom i en viss löjtnant på Göta lifgarde. Denna löjtnant representerade kvintessensen af fröken Anna-Lisas lif, fastän han hvarken varit den förste eller den ende. Vidriga omständigheter hade visserligen skilt dem åt och tvungit henne att lämna Stockholm, men ingen makt i världen kunde hindra henne från att i tanken öfverflytta alla världslitteraturens kärleksscener, speciellt de mer handlingsrika, till en viss ungarlsdublett vid Narvavägen.

Vid Eriks inträde följde fröken Anna-Lisa med hela sin själ den diaboliske baron Aygalada, som konsumerade kvinnor som en vanlig

dödlig inmundigar ostron, d. v. s. dussinvis. Erik fick knacka i bordet med käppkryckan både en och två gånger, innan fröken Anna-Lisa kunde förmå sig att stiga upp och visa ett förnärmdt och uttråkadt ansikte.

— Hvad är det som önskas?

Erik betänkte sig en smula.

— En absint! sade han så. Absinthe frappé.

Det beredde honom en liflig tillfredsställelse att uttala detta ord: absint, ty det medförde alltid många vaga föreställningar om allsköns syndfullhet; dessutom stod det i nära samband med hans hemligaste drömmar. I dessa drömmar såg han sig visserligen gärna som en berömd man; så t. ex. hade han under årens lopp gjort sig så förtrogen med tanken på att bli en stor författare, att han ibland nästan förvånade sig öfver att det inte var ett faktum. Under rysk-japanska kriget, då tidningarna voro fyllda af skildringar från slagfälten, tänkte han sig ofta som världshistoriens största fältherre, kommanderande en drabbning med 250,000 döda och sårade. Men allt detta var öfvervunnen barnslighet; i sina lönnligaste framtidsdrömmar längtade han nu att få se sitt lif förrinna med absinten på Paris' boulevardkaféer, medan män-

niskohafvets eviga svall drog förbi, ständigt förbi.

— En absint? sade fröken Anna-Lisa. Jag vet inte om vi har det, men jag skall höra åt.

Långsamt, med våldsamt vaggande höfter gick hon in i kassan. Det var något visst i denna gång som kom Erik att tänka på Nina, trots den stora olikheten i öfrigt. Och åter steg den vemodiga bitterheten inom honom.

Ute vid den gamla, halft förfallna bron låg ångbåten, med hvilken hon om några timmar skulle lämna staden. Ännu kunde Erik knappt fatta, att han aldrig skulle se henne mer.

— — I morgon den här tiden är hon i Petersburg, midt uppe i lifvet och lyckan, och jag träffar henne aldrig mer. Aldrig skall hon tänka på mig, och skulle hon göra det, så blir det med ett löje och en axelryckning. — — Vid det här laget måste hon ha fått mina blommor. För hon dem med sig eller har hon redan kastat dem i slaskhinken? Förresten kunde jag gömma mig bland magasinerna vid stranden och se henne åka ner — — —.

Men nu kom fröken Anna-Lisa med absinten och Erik tömde den i ett par drag. Det var märkvärdigt med detta grönskimrande gift, som

bragt tusende människor från vett och sans, att det smakade så barnsligt oskyldigt, som pologryn från julgranen. Herre gud, julen! Det var inte så långt dit mer. Hvar skulle väl Nina fira sin jul? I Cannes, i Nizza eller kanske i Paris — i hvarje fall någonstans därnere, där lifvet lefves och inte framsläpas, där Guds klara sol skiner på lyckligare länder och rikare människoöden. Erik greps af medlidande med sig själf vid tanken på att han var tvungen tillbringa hela den ändlösa vintern i Helsingfors, och inte bara denna, utan också nästa och kanske alla kommande. Han kände hvarje gata, hvarje hus till leda och förtviflan; han kunde gå och bli rasande på hederliga människor, som inte gjort honom annat ondt än mött honom alla dar, på gatan, på teatern, på restaurangerna, öfverallt. Han visste också precis hur han skulle känna det, när han om en vecka åkte hem från ångbåten, öfver Espen, där vännerna redan gingo af och an, af och an, som i en hästvandring, och den lilla löjliga skökan Napoleon stod i Edlunds hörn, som hon gjort så långt Erik kunde minnas. Hur var det Åke Holm hade sagt, en gång då de trötta och utleda vid allt gått omkring från krog till krog?

„Här ska vi alla långsamt stekas till döds vid pöbelaktighetens sakta eld.“ Ja, herregud!

När klockan slog tio i rådhusornet, hade fröken Anna-Lisa slutat romanen om baron Aygalada, och hon reste sig med en suck, som omedelbart öfvergick i en jättegäspning. Erik fann tiden inne att börja ett samtal och beslöt att anslå en vårdslöst skämtande ton.

— Fröken Anna-Lisa ska inte sucka så där djupt, om de också inte fick hvarann. Vill ni inte sätta er lite närmare och vara en smula treflig?

— Den som kunde det, ja.

— Vill ni inte dricka ett glas champagne med mig?

Fröken Anna-Lisas ansikte ljusnade en smula.

— Vi får inte sitta med gästerna, det vet ni väl. Men jag kan ju hämta champagnen ändå?

Nu ingick det visserligen inte i Eriks planer att sitta ensam och dricka champagne, men inför fröken Anna-Lisas ljufva leende fingo alla betänkligheter vika. Och ju mer han betraktade henne, desto fräschare fann han henne. Om inte Nina upptagit hans tankar så helt dessa sista veckor, hade han otvifvelaktigt lagt

märke till denna pärla för länge sen. Men kanske var det inte för sent ännu — det gällde ju bara att gripa det flyende ögonblicket i tid.

Kairos, Kairos!

Var det icke en egendomlig ödets skickelse, att han måhända redan denna samma dag skulle bli i tillfälle att dra nytta af sin smärtsamt förvärfvade lefnadsvisdom.

— Skål, fröken! Champagnens susning ljöd i hans öron som en öm och förtrolig hviskning.

— Skål, herr Wallin! svarade fröken Anna-Lisa, som just fått höra hans namn i kassan.

— Hur kommer det sig att fröken Anna-Lisa känner mig? Erik rodnade svagt af tillfredsställelse.

Fröken Anna-Lisa log och slog upp sina präktiga ögon; hon gjorde det ibland utan vidare mening, för att inte glömma konsten.

— Å, herre gud, hit kommer då inte mer folk än att man kan hålla reda på dem som . . . intresserar en.

Det här går utmärkt, tänkte Erik. Nu kommo tyvärr några gäster in och afbröto samtalet; bland dem befann sig Löfgren, halffull och salig.

— Frid, fröjd och fruntimmer! ropade han öfverljudd. — Men åt lilla gudsängeln måste jag

väl önska en karlslok, ung och rask, färskt nötkött, hva? Och han försökte lägga sin hårbevuxna, darrande hand kring fröken Anna-Lisas lif.

— Nej, låt bli det där!

Löfgren gjorde ett nytt, djärfvare försök. Fröken Anna-Lisa slog honom på fingrarna.

— Hör ni inte hvad jag säger?

Men Löfgren var inte hågad att ta reson. Nu kunde Erik inte bemästra sin ovilja längre.

— Hvad är det här för fasoner! sade han strängt.

Löfgren vände sig tvärt om och mätte honom från hufvud till fot.

— Hvad ser mitt öra och hvad hör mitt öga?

— Det rör mig inte, men det är allt bäst att Löfgren låter fröken Anna-Lisa vara i fred.

— Nu ska unga Wallin inte bli skitviktig och tycka sig vara någonting, för att han är lite skolad och har fått studera, kantänka, för jag minns det som i går hur hanses pappa stod bakom disken i Koroleffs bod i Fredrikshamn och sålde karameller åt kadettpaltarna. Och hanses farfar sen, det var en ännu finare herre. En försupen präst, som fick afsked för att han sålde ben från kyrkogården till en benmjölskvarn.

Nobelt, hva? Nänä, det är inte värdt att han sätter sig på sina höga hästar, för här är allt den som kan bräcka både honom och hans fina släkt. Och nu hämtar fröken åt mig en konjakstuting.

Erik rodnade starkt, till sin stora förargelse, och yttrade tämligen högt till fröken Anna-Lisa:

— Så vidt jag vet är det förbjudet att servera berusade personer.

Men nu reste sig Carl Oscar Löfgren i hela sin imponerande längd.

— Nej, vet du hva! Aktarre väldigt noga att jag inte luggar dej ett tag. Vill du nödvändigt veta hvar David köpte öl, hva? Grönskålling!

Situationen föreföll ganska hotande, men i detsamma hördes steg i trappan och en ung man i sweater och toppmössa intågade under de gällt framhvislade tonerna af „Dubbelörnen“. Hans ankomst förbryllade Löfgren i så hög grad, att han drog sig tillbaka till sin vän provisorn.

Men om djäfvulen själf med svans och horn och alla öfriga attribut stigit in och beställt en whisky, kunde Erik inte ha blifvit oangenämare

öfverraskad. Ty den nykomne var Klas Schröder, hans gamla klasskamrat och fiende.

Deras fiendskap hade egentligen ingen annan grund än att de från början känt sig som två tuppar på samma sophög. På de högsta klasserna hade Erik varit ordförande i en radikal intelligensklubb, som hädade gud och rökte billiga cigarrer hvarje helgfri onsdagsafton, medan Schröder å sin sida var okrönt, men därför icke mindre enväldig furste för de element på klassen, som tillbragte sina kvällar på biljardsalonger och bodegor. Men under det att Schröder alltid öppet föraktat intelligensklubben och dess diskussioner om viljans frihet och prostitutionens afskaffande, låg där på botten af Eriks själ en omedveten, men stark känsla af afund gentemot Schröder och hans likasinnade, för deras erotiska framgångars skull.

Schröder fick strax syn på Erik.

— Nej, se på Wallinkoski! Hur står det till med adeln?

Erik rodnade ånyo, som alltid då man skämtade öfver hans fina bekantskaper. Dessutom berörde det honom pinsamt att höra sitt gamla öknamn, som Schröder gifvit honom emedan det lät så förnämt. I dag hade då också allting

sammansvurit sig mot honom! Först katastrofen med Nina, så Löfgren och slutligen detta.

Schröder väntade inte på svar.

— En fan så skön seglats, jag kommer just från Reval med Bergholm. Den stackars jäfveln ligger i kajutan och snarkar, han var lite trött, för där tömdes en och annan flaska och där fanns prima kvinnor. Men sånt förstår du dig inte på, eller hur? Hvad tror fröken, förstår sig Wallinkoski på kvinnor?

Fröken Anna-Lisa skrattade högt af förtjusning. Hon föreföll lifligt intresserad af Schröder.

— Nej, svarade hon, det ser inte så ut.

Hvad som nu följde var af den art, att det fyllde Erik med förvåning och djup ovilja. I ett huj lyckades Schröder fullständigt rycka fröken Anna-Lisa ur hennes apatiska likgiltighet, hon blef charmant, kokett och utmanande. Han trakterade henne med härresande detaljer från sitt besök i Reval, och alla barernas gamla kvickheter surrade om i luften. Allt lifligare blefvo fröken Anna-Lisas „Ne, vet ni, de tycker jag inte!“ och „Äh, försök inte!“, och i tonfallet låg hvarje gång en allt tydligare uppmaning att försöka.

Med välbehag hade Löfgren åhört skämtet med Erik, men småningom tröttnade han vid Schröders svada och gjorde våldsamma ansträngningar att tilldra sig fröken Anna-Lisas uppmärksamhet. När intet annat återstod gaf han sig att sjunga. Med den ringa återstoden af en tenor, som fordom banat honom väg till många hjärtan och jungfruburar, sjöng han:

Jag vill ha rus, ett glädjerus hvar dag,
Jag vill hvar natt med sköna kvinnor skämta!
Kung Salomo predikade som jaaag — — —

Provisorn ansträngde sig förgäfves att tysta ner honom.

Att sällheten af vin och kärlek hä-ämta
Hvad glädje gör det mig i grafvens natt
Med mödor att ha samlat skatt på skatt
Att Saga ros — — —

Nu var fröken Anna-Lisa ond.

— Om inte herr Löfgren genast slutar, så kallar jag på källarmästarn!

— Skål, gamle Caruso! ropade Schröder och höjde sitt glas.

*

Nu skulle det stängas. Erik satt där med sin champagne, som inte smakade honom stort bättre än gammal svagdricka. Kinderna brände och i hans hjärna arbetade det som i en myrstack, när man sticker en käpp i den.

Herr Johansson från A. B. Barkmans Söner råkade vid utgåendet händelsevis passera fröken Anna-Lisa på mycket nära håll.

— Får jag följa fröken hem? hviskade han. Jag väntar vid gröna porten.

— Gör det, är ni snäll!

Provisorn, som på botten af sin munkkvarta funnit hjältemod och själförtroende, gick fram och lade resolut handen på fröken Anna-Lisas axel.

— Jag väntar på er vid stora allén, sade han i en hes teaterhviskning, som hördes öfver hela verandan. — Ni kommer väl?

— Jo, visst kommer jag, svarade fröken Anna-Lisa onödigt högt.

Men när Schröder reste sig för att betala, lutade hon sitt burrhåriga hufvud ganska tätt mot hans öra och hviskade:

— Ni väntar väl på mig strax nere vid trappan? Jag är genast färdig.

Allt detta hörde och såg Erik, och hvad han

inte omedelbart kunde uppfatta, gissade han sig till. Och han kände en smärtfylld glädje öfver att sitta här i händelsernas midt och ensam förstå hvad som utspelades i det tysta, ensam veta hur händelserna skulle komma att länka sig. Han hyste ett föraktfullt medlidande med provisorin och herr Johansson, dessa narrar, som nu gingo af och an på sina pass, fulla af glada förväntningar.

På tröskeln vände han sig om och betraktade en sekund skådeplatsen för sitt andra stora nederlag denna tychobrahedag. Magnifikare än någonsin tronade Löfgren i ensam höghet; han satt tyst och såg livvets rytm i fröken Annalisas vaggande höfter, där hon skyndade in till kassan för att göra upp.

Därute hade regnet längesen upphört. Fullmånen satt som en blank tennknapp på natt-himlens mörkblå kappa, och höstens närhet kändes i luftens kyliga renhet. Stora, tunga droppar pärlade från kvistar och blad, när Erik trefvade sig fram på den smala, slingrande genvägen till utsiktsberget.

Han nådde paviljongen just lagom för att se ångbåten lägga ut där nere i viken. I ett par

af de runda hyttfönstren lyste ljus; det var som ett par sorgsna människoögon betraktat Erik, åtminstone kände han det så. Långsamt fylldes hans ögon af tårar, medan han betraktade den försvinnande ångbåten; han kände sig oändligt trist till sinnes, inte bara för Ninas skull, utan därför att han plötsligt tyckte sig stå så ensam gentemot det vanskliga lifvet.

Nere på vägen hördes oregelbundna steg och ett egendomligt kvinkande ljud; instinktivt tog Erik ett fastare grepp om sin käppkrycka, men när mannen kom ut i den ljusa mångatan, såg han att det var Löfgren, som storgråtande gick och slog klöfver.

— Jä — jäkla lymmel! snyftade han, det var ju med mig hon skulle gå. Fans förbannade . . .

Utan att märka Erik tumlade han i väg neråt viken, där månen slog brygga från strand till strand.

Det hvitnade redan till dag, då Erik ändtligen satt i sitt rum igen. Dödstrött var han, men han hade funnit lugn och klarhet. Hans smärta hade gifvit vika inför stjärnornas evighetsstämning. Framför honom låg hans dagbok upp-

slagen, och med sin bästa stil präntade han:
Den 25 augusti.

Det grämde honom djupt i detta ögonblick,
att han icke var mäktig det språk, hvori Anvari
Soheili engång klädde sin oändliga lifssmärta
och resignation -- nu måste han nöja sig med
någonting så tarfligt som en tysk öfversättning:

„Vorüber gehn die Schmerzen und die Wonnen,
Geh' an der Welt vorüber — es ist nichts.“

AKILLESHÄLEN

I.

En smula andfådd af den häftiga språngmarschen uppför trapporna stannade fröken Signe på öfversta afsatsen och satte sig i fönster-nischen för att hvila ut. Hela vägen hade hon skyndat som om det gällt lifvet, och nu kände hon plötsligt ingen lust att gå vidare.

Genom de höga trappfönstren såg hon den långa ödsliga gatan, där gaslågorna flaxade för vinden bakom lyktornas klirrande glas och människorna skymtade förbi som skuggor i Hades. Snön föll i stora våta flagor, som klibbade vid rutan en sekund, innan de runno ner som tunga tårar.

Hårt och hvasst stack det elektriska ljuset i fröken Signe i ögonen; barriärens gallerverk aftecknades knifskarpt på den hvitrappade väggen. På dörren till höger glänste en messings-

skylt så starkt belyst, att hon kunde urskilja hvarje bokstaf:

GUSTAF EYTZING.

Vicehäradshöfding.

Fröken Signe satt länge och stirrade på skylten som om hon aldrig sett den förr. När hon slutligen tog sig samman och sökte fram den lilla amerikanska nyckeln ur sin fullproppade väska, var det inte utan att handen darrade en smula. Först efter flere misslyckade försök att få in nyckeln i låset märkte hon, att hon höll den upp och ner.

Gustaf Eytzing vaknade när dörren slog igen och fröken Signe vred om den elektriska knappen. Han hade befriat sig från krage och skodon och låg insvept i en filt på sin sköna chäslong.

— Jaså, är det du, sade han sömnigt och i tämligen vresig ton. — Jag hade just somnat.

Fröken Signe stod framför spegeln och drog nästan tvekande långsamt de långa nålarna ur sin hatt.

— Ja, där var ingenting att göra i affären och så tänkte jag att jag skulle titta upp ett slag. Nu är det tre dagar sen jag såg dig sist.

— Kan du inte komma igen en annan dag? föreslog Eytzing med en jättegäspning, som han ingalunda sökte dölja. — Det blef lite sent i går och jag har varit i arbete hela dagen.

— Du är inte vidare glad att se mig, det är tydligt nog, men i morgon är det lördag, och då vet du att jag är upptagen hela dagen — jag har minst tio kamningar. På söndag är du väl förhindrad som vanligt.

— Ja, då kan det ju bli på måndag.

— Ämnar du köra ut mig?

— Aldrig i världen, men jag ämnar sofva. Har du lust att stanna ändå, så var så god.

Och han drog filten tätare kring sig.

Fröken Signe slog sig ner i gungstolen och gungade tämligen häftigt.

— Ja, vet du hvad, jag tror jag stannar en stund. Men herregud, låt för all del inte störa dig!

Eytzing öppnade ögonen på glänt.

— Kisse är väl inte ledsen?

Fröken Signe fnyste till och spelade med alla tio fingrar på stolkarmarna.

— Faller mig inte in, jag är ju så van vid din älskvärdhet. Sof du på bara.

Men när hon såg, att han vände sig på andra sidan och verkligen höll på att somna igen, var det slut med hennes tålamod.

— Det var väl en treflig tillställning i går, hvad? sade hon mycket högt och fick till svar ett oartikuleradt morrande.

— Hvar är det egentligen du tillbringar dina kvällar nu för tiden?

Intet svar.

— Spelar ni kort eller hvad har ni för er?

Lång paus.

— Hör du, Dutt, du talade sist om en liten supé på Alphyddan. Nu har jag en hel vecka ätit alla mål på matserveringen, och vet du, man kan ha det bättre.

Ljudlös tystnad.

Fröken Signe reste sig och gick fram till skrifbordet. Ofvanpå en packe protokoll och koncept låg Eytzings plånbok. Hon tog den och började rannsaka innehållet — det var hennes största fröjd att titta i herrars plånböcker, de innehöllo så många intressanta saker. Hon fann några sedlar, en tvättnota, ett par affärsbref, en almanacka, ett oanständigt vykort, en pressad blomma, en hårlock — hon såg strax att det inte kunde vara af hennes eget hår,

det var mörkare och starkt burrigt och föreföll märkvärdigt välbekant. En misstanke dök upp och bekräftades omedelbart därpå, i det hon plockade fram en fotografi.

Länge stod hon och stirrade på detta kort. Hon kände fröken Wallin mycket väl, ty hon hade kammat henne hela föregående säsongen.

— Det var en god fotografi du har af fröken Wallin, sade hon lågt; hon ville se om han sof.

Eytzing vände sig hastigt om.

— Låt bli min plånbok!

— Tror du kanske jag ämnar stjäla?

— Du vet mycket väl, att jag inte kan lida att någon rotar i mina saker.

Fröken Signe stod fortfarande med kortet i hand och höll det på en armlängds afstånd för att bedöma effekten.

— Du intresserar dig visst ganska mycket för henne sedan i somras? Ni råkades ju i Paris, var det inte så?

— Jag intresserar mig för hvem jag vill utan att be någon om lof.

— Gudbevars! Hon är ju så ovanligt stilig. Jag ska förresten kamma henne till soaren i morgon.

— Tur för dig, det.

Fröken Signe sneglade öfver axeln på Eytzing.

— Hur mycket är det egentligen hon har? Blir det mer än en miljon?

— Hvad kommer det dig vid? Förresten vet jag det inte.

— Jaså, du vet det inte, du som annars är så — klok och förutseende.

— Hvad menar du egentligen med allt det här? Har du kommit hit för att gräla?

Fröken Signe svarade icke strax.

— När jag kom, visste jag inte riktigt hvad jag ville, men nu vet jag det.

— Utmärkt! Man ska alltid veta hvad man vill. Hvad har du alltså beslutit?

— Det ska du snart få se.

Fröken Signe ryckte till sig plånboken för att lägga fotografen tillbaka, men hon gjorde det så ovarsamt att ett par visitkort föllo ut. Gustaf von Eytzing stod där i stora, feta bokstäfver. Hennes goda humör vände åter, hon skrattade sig halft fördärfvad.

— Säg, Dutti lilla, när har du blifvit adlad?

— Asch, låt bli korten! Det är bara för hotellen därute, man blir ju så mycket bättre betjänad.

— Ja, det förstås. Och så är det visst bra för dina — affärer i Berlin och Paris, eller hur?

Förgäfvets väntade hon på svar.

— Vill du således att jag går? frågade hon om en stund.

— Gör som du tycker.

I våningen intill slog klockan åtta; det var en stor matsalsklockas långsamma, djupa slag, och när det sista dallrat ut var tystnaden mera tryckande än förr. Fröken Signe satt orörlig, hopsjunken. Hon lätt blickarna fara öfver mattor och väggar, följde tapetmönstrets slingrande rankor, de tröslöst regelbundna. Öfver skrifbordet hängde Edelfelts Landshöfdingen och på de andra väggarna några af Rezniceks dansande par, hvirflande om i glad kättja. Så måste fröken Signe tänka på den morgon, då hon första gången vaknade i detta rum, en morgon efter en vild maskeradnatt, och hon mindes hur hennes sömntyngda ögon förvånade stirrat på dessa samma bilder, tills hon fått klart för sig hvad som händt. Aldrig, aldrig i hela sitt lif hade hon gråtit som den gången, och hon hade ändå fått pröfva på många sorger; men då hade han varit så snäll och rar, talat så vackert och lofvat henne allting hon önskade, kysst henne och

kallat henne en liten dumbrö, allt under det
han plöcker confettin ur hennes hår. Till slut
hade han lyckats trösta henne, och medan tår-
arna annu rann ned för kinderna, hade hon
fått lof att skratta åt hans galna historier.

Hur många glada stunder och hur många
goda dagar hade de icke haft sedan dess! I syn-
nerhet den första tiden, då hon gick omkring
hos honom och stökade som en liten husmor,
sydde i skräppan och märkte näsdukar och
knäckte nötter åt honom framför brasan.
Två år var det sedan dess, men Och
nu lag han där och sof och låtsade sova och
brydde sig inte ett ögonblick om hon hade det.
Fröken Signe kände hur tårarna stego och
stego och långsamt slipprade fram, hur hon
kämpade emot. Ett ögonblick höll hon på att
duka änder för frestelsen att ge dem frukost,
det var så länge sen hon grått ut öfver något,
men så ryckte hon upp sig med ett fast beslut
och reste sig.
På skriftbladet låg påniboken och viskorten
där hon hade lämnat den. Men hastig ingävalse tog
hon ett kort, stoppade ner den i sin väska och
lade ut stallet den till amerikanska nyckeln på
bordet. När hon fått hatt och kapp på sig, släckte

hon det elektriska ljuset. För hvarje vridning på knappen slocknade ett par lågor; hon blef så hemsk och underlig till mods, när hon slutligen stod där i stickmörker. Nu var det alltså förbi. Slut för alltid. Plötsligt kände hon som ett hemligt samband mellan sitt eget öde och ljuset hon nyss släckt. Försiktigt trefvade hon knappen och tände ånyo en låga, bara en.

Adjo, Duoti, sade hon och lade sin hand på hans axel. Eytzing ryckte till, han hade verkligen sovit.

Du trycks inte om på mig någon fö i kväll, sade han retligt. Han reste sig och stötte i gäspande utarmarna som en konstfäst.

Jag vill bara säga adjo — Hennes röst låt så ödmjuk och ynklig.

Ja, adjo med dig. Gå snällt hem och lägg dig i det värgidet. Klokaste man kan göra i det här förbannade vådret.

Han gjorde min af läta så armen om halsen. Mennes lif men hon drog sig ett steg tillbaka.

För all del, besvara mig intill.

Långsamt gick hon mot dörr. När skulle han väl ändtligen kalla henne tillbaka. Men han använde henne ryggen och Hjördis tog gen duns när sin knarande skristol.

— Du glömde din nyckel.

— Nej, svarade hon hastigt, jag glömde den inte. Adjö, herr . . . herr von Eytzing.

Och nu föll dörren igen bakom henne.

Gustaf Eytzing blef klarvaken med ens. Han tog den lilla nyckeln och granskade den noga. Hon glömde den inte och ändå ligger den här, det kan inte bestridas. Men då har hon lämnat den med flit, någon annan förklaring ges inte. Det är alltså slut.

Eytzing plockade fram en cigarett och tände den. Papperet skrumpnade och färgades brunt under hans nervösa bloss.

Alltså slut. Nu hade han ernått hvad han i veckor gått och önskat, men inte vågat framkalla själf, dels emedan han afskydde alla slags scener, dels af fruktan för att hon kunde hitta på något oråd. Man vet ju aldrig hvad kvinnor kan ta sig till, när de äro förälskade.

Men nu, när hon själfmant gått sin väg utan ett ord, kände han sig en smula sårad, rent af orättvist tillbakasatt. Så litet kostade det alltså på henne att skiljas från honom, följaktligen älskade hon honom inte, hade kanske aldrig gjort det. Han ångrade sina sentimentala hänsyn och öndgjorde sig öfver att han inte i klara

och tydliga ordalag låtit henne veta, att nu hade han fått nog af förnöjelsen, nu kunde hon gå till en annan marknad.

Cigarett efter cigarett förvandlades till aska, medan han satt och spädde på sin förargelse. Först när hans blickar råkade falla på Dora Wallins porträtt, lugnade han sig en smula.

Ty nu var ju det sista hindret undanröjdt, och ingenting i världen kunde längre afhålla honom från att göra den fråga, som Dora tydligen väntat på hvar gång de träffats de sista veckorna. Svaret på den frågan kunde inte bli mer än ett, det visste han.

En känsla af välbehag och segerstolthet bemäktigade sig honom. Det var ett briljant parti han stod i beråd att göra; många skulle komma att afundas honom. Det förde med sig en utmärkt social position, som han var öfvertygad om att kunna fylla på ett oklanderligt vis. Det skänkte honom ett orubbligt ekonomiskt ryggstöd för de vidlyftiga affärstransaktioner han redan länge planlagt, men saknat möjligheter att inlåta sig på. Och hon själf, den vackra, förtjusande lilla Dora, var inte mindre tip top än allt det goda hon förde med sig. Ingen kunde komma och säga, att han tog trollet för guld.

Hvilka medtäflare hade han inte distanserat! Den gamla halffåniga öfverste Lenck och baron Bergenfelt med de små grisögonen och de stora skulderna räknade han inte alls med, de hade från början saknat alla chanser. Men att ha stuckit ut Birger Weydel, den vackraste, noblaste, mest begåfvade af Doras egen generation, det var väl någonting att skryta med; och inte nog härmed, ett så lysande parti som Henrik Fernberg, blifvande chef för den gamla trävarufirman i Björneborg, hade Dora ratat för hans, Gustaf Eytzings skull.

Vid tanken på de många undanpetade rivalerna råkade Eytzing i en upprymd sinnesstämning, som lät honom se hela världen och bland annat också Signe i en vackrare dager än nyss. När allt gick omkring stod hon i alla fall som det bästa minnet från hans ungarlslif, som snart skulle vara tillända. Fin och städad, mer än många flickor af god familj, söt och pigg, det hade hon varit så kort sagt, ett minne att ta till på och gömma till de trista dagar, då man skulle långt se förväntansfullt framåt, utan vemsmodigt tillbaka. Surt är det ju för henne själf, när hon höjde till öfver hon intet litet ölgjell. Af hjärtat önska de han att hon

måtte falla i goda händer, ja han var fullt öfvertygad om att så skulle ske, ty till intet pris ville han låta några pinsamma ansvarstankar förstöra sin goda stämning.

— I dag är medvind ödets vind, sex visar lyckans tärning! mumlade han och borrarade en utbrunnen cigarett ner i cigarrkoppens hopade aska.

När han märkte, att han satt och talade högt för sig själf, kunde han inte låta bli att skratta, ett belåtet och själfförnöjdt litet skratt.

II.

Fram på natten skärpte kolden i. När fröken Signe dagen därpå vid tretiden skyndade fram genom Esplanaden, stodo träden där som silfverskimrande filigram. Runeberg hade fått en kalott, som satt på sned, och en hermelinmantel täckte till hälften hans förfärliga syrtut. Längst borta i fonden stod Uspenskikatedralen som en grann glansbild mot decemberhimmelens mjölkhvita bakgrund.

Trottoarerna voro fyllda af människor, som långsamt vankade af och an. I gathörnen skockade man sig för att betrakta ett liktåg, som drog fram vid den trista och falska klangen från Nikolaikyrkans klockor. Det var en ovanligt lång och ståtlig procession, ty den aflidne hade varit senator, en mäktig stödjepelare och en tapper kämpe för Finlands rätt. Den när-

maste släkten jämte krusflor och kransar fyllde tre landåer. Sedan följde öfver femtio hästlass sörjande vänner, anförvanter och kolleger till den hänsofne, vördnadsvärda åldringar, som förblifvit sin ungdoms ideal och sin mannaålders cylinderhattar trogna, i så måtto att de togo fram dem vid högtidliga tillfällen, i stolt och lycklig okunnighet om att båda delarna redan hade kulturhistoriskt värde. De sutto med pannan i smärtfyllda rynkor och med väldiga kransar i händerna, dock så, att rynkornas antal och kransarnas storlek stod i omvänt förhållande till afståndet från likvagnen. I slutet af processionen funnos rent af sådana, som inte hade några kransar alls; de kramade sina käppkryckor och samtalade i diskret hviskning om bankaktiernas kursstegring och suometarianernas senaste skurkaktigheter.

För att komma öfver gatan måste fröken Signe vänta tills hela processionen dragit förbi. En gumma stod och räknade hästarna med hög röst.

— Förtisju, förtiåtta, förtinie. Det var den finaste begrafningen i år.

— Ja, svarade en röst ur hopen, men Tupelius hade hundraförtissex.

I en af de sista droskorna varseblef fröken Signé Gustaf Eytzing. Deras blickar möttes ett ögonblick. Det klack till inom henne, han hälsade inte ens med ögonen, som han ändå alltid gjort förut, när han befunnit sig i sådant sällskap att han inte vågat lyfta på hatten för henne.

Det var som om denna uteblifna hälsning gifvit henne ny fart och spänstighet, där hon med snabba steg skyndade vidare för att inte låta fröken Wallin vänta. Den rena och stic-kande kalla luften gjorde henne godt, hon kände sig så lätt om hjärtat, så fri och förnöjd som hon inte gjort det på mången god dag. Borta var gårdagens grämelse och bitterhet, och hon måste le då hon mindes, hur hon kvällen förut på fullaste allvar beslutit att hämnas. Hon hade grubblat hit och dit, funderat på att skriva ett anonymt bref till fröken Wallin och avslöja Gustaf Eytzings skurkaktiga karaktär; hon hade lofvat sig att ge honom en örfil hvarhelst hon mötte honom nästa gång, men slutligen hade hon återvändt till sin ursprungliga plan, den som fallit henne in då hon tog visitkortet. På detta kort hade hon skrivit „Älskling, i morgon klockan elfva“, och lyckades efterapa Eytzings stil alldeles utmärkt.

Men denna härliga förmiddag, när hon gick fram på de gnistrande trottoarerna iklädd sin nya vinterdräkt och sög till sig alla manliga blickar, som en ångbåt suger vattnet i ett sund, nu kände hon alldeles ingen lust att hämnas mer. Spela honom ett spratt, reta honom en smula, det kunde däremot inte skada. Och så beslöt hon att sätta sin plan i verket, i alla fall.

I hissen tog hon fram kortet och betraktade det, som en attentator granskar sitt vapen medan han väntar på offret. Det var alldeles förträffligt gjort, Eytzing själf kunde knappt ha trott annat än att han verkligen skrivit det.

Dora Wallin visade sig ovanligt glad och språksam. Hon skulle uppträda i en grekisk fantasidans och beskref lifligt de olika känslor och handlingar hennes dans borde uttrycka. Då och då sjöng hon med sin lilla tunna röst en melodistump ur ackompanjemang. Aldrig hade fröken Signe sett henne så tålig och foglig som nu; hon beklagade sig hvarken öfver att det gjorde ondt eller att koaffyren blef misslyckad, som hon annars brukade. Men så klädde den enkla kamningen hennes profil alldeles förträffligt. Peignoiren gled ner från hennes smala flickaxlar, medan hon snurrade rundt för att i

nackspegeln uppfånga så många olika bilder som möjligt. Till sist kunde hon inte låta bli att småle mot sin spegelbild. Vi reder oss nog, vi två!

Fröken Signe samlade ihop sina tänger och nålar.

— Nu får jag allt skynda på, jag har fem kamningar innan klockan nio.

— Ja, alla ska ju vara med i kväll. Men tror ni, att jag blir riktigt bra så här? Häradshöfding Eytzing brukar säga, att man aldrig ser smakfullt kammade damer hos oss.

— Nej, säger häradshöfdingen det! Nå ja, i kväll skall han nog bli nöjd.

— Och så måste ni lofva att inte kamma någon annan bättre eller ens lika bra som mig, kom i håg det.

Fröken Signe skrattade.

— Det kan jag inte lofva, man gör ju alltid så godt man kan. Men fröken kan vara alldeles lugn; hur de än anstränger sig, de andra, ingen är ändå som fröken.

Det låg en uppriktig beundran i hennes röst, som kom Dora att rodna af välbehag.

— Ni skall väl kamma Karin Reimer, som vanligt?

— Ja, fröken Reimer sitter visst och väntar på mig.

Dora gjorde en grimas.

— Den apan, hennes eget hår går bestämdt inte så långt som till axlarna. Det ser man då tydligt, fast hon alltid skryter med sin otäcka röda lugg.

Fröken Signe smålog diskret.

— Det är inte alla som har ett sådant präktigt hår som fröken.

Dora kände ett starkt behof att säga någonting vänligt till fröken Signe, att visa intresse för henne.

— Säg, fröken Signe, när ni går så här från den ena till den andra och gör oss fina och nätta till soaréer och sådant, får ni aldrig lust att själf vara med någon gång? Tycker ni inte det skulle vara roligt att se hur vi tar oss ut, när vi är riktigt färdiga, och hur det går till. Ni känner ju så många af oss så här genom kamningen och får säkert höra mångt och mycket från alla tillställningar. Kan ni inte bli ledig i kväll så pass tidigt, att ni kunde få se programmet? Ni kan ju sitta på läktaren, tillade hon hastigt.

Fröken Signe smålog fortfarande.

— Nej, sade hon, det är inte för oss. Hvad skulle jag där bland alla de förnäma damerna och de fina herrarna? Nej, nu måste jag skynda. Jag får önska fröken mycket nöje i afton.

På tröskeln tappade hon sin väska. Hon tog hastigt upp den och skyndade ut, men ett litet hvitt kort låg kvar och glänste i det flödande elektriska ljuset.

III.

Gustaf Eytzing hade kommit öfverens med baron Mikael Weydel om sällskap på soarén. Egentligen tillhörde han icke det weydelska kotteriet, det var han litet för gammal till, men han begagnade gärna hvarje tillfälle att visa sig tillsammans med Mikael. Ty om också Mikael själf ingenting var och ingenting blef, så omgafs han dock af glansen från faderns stora namn: generaladjutanten Weydel hade stått som en af de sista finsk-ryska stordignitärerna vid kejsarhofvet, i Gustaf Mauritz' spår. I hemlighet sökte Eytzing efterhärma Mikael's utsökta elegans i dräkt och later, liksom det hade blifvit honom en vana att begagna sig af Mikael's jargong, naturligtvis bara i kretsar där man inte kunde känna till den förut. Ännu hade det icke lyckats honom att bli inbjuden till någon

af Mikael's berömda små middagar, men många tecken tydde på att han snart skulle komma i åtanke.

Klockan närmade sig tio, då deras automobil stannade under Societetshusets arkader. Af programmet intresserade dem endast sista numret, den grekiska dansen. Därför hade de försmått musiknumren, deklamationen, tablåerna och solosången och i stället styrkt sig med ett par whisky på König.

I vestibylen greps Eytzing af en plötslig fruktan att komma för sent, och han tog trapporna i några väldiga tigersprång. Mikael tågade långsamt och värdigt efter.

— Min fina bror, sade han, oroa dig inte. Ännu är Gud på de kristnas sida. Vi kommer lagom för att bringa en af landets 4711 största sångerskor vår hyllning. Hör du då inte, att vår berömda landsmaninna drar sista tonerna af Sunnuntai?

Den frejdade sångerskan hade nyss gjort stormande succès i några tyska fabriksstäder och lyft ett större statsstipendium. Strålände i sin eleganta toalett från Friedrichstrasse drog hon sig tillbaka under publikens aktningfulla applåder, just som Eytzing och Mikael med nå-

gon svårighet banade sig väg till sina platser på första stolraden. För säkerhets skull hade Eytzing tagit med sig kikare. Så snart ljuset tändes i salen gaf han sig att granska publiken.

— „Salen var fylld till bräddarna af en distingverad, feststämd publik“, sade Mikael. Jag har räknat tre f. d. senatorer, två afskedade guvernörer, en fockad prokurator, ett halft dussin militärer på indragningsstat och några suspenderade tjänstemän. Fördettingskapet är ju numera gentlemannens enda säkra kännemärke här i landet.

— En utsökt publik, sade Eytzing, i det han tog kikaren från ögonen, efter att ha öfverfarit stolraderna på ett tämligen oförsynt sätt. — Här saknas knappast någon af den verkliga societeten. Och vi är ju inte fler än att vi godt rymms i den här salen.

— Är ni inte? frågade Mikael fromt.

Eytzing gjorde något som han hittills endast läst i böcker: han bet sig i läppen. Detta skall aldrig hända mig mer, när min förlofning blifvit eklaterad, tänkte han och vände sig mot scenen, där rampen redan tändes för dansen.

Publikens sorl blef allt svagare, allas ögon voro förväntansfullt riktade mot ridån, som lång-

samt delade sig. Orkestern tog vid, ett scherzo af Schumann. Sex hvitklädda flickgestalter dansade in på scenen, en om en. Eytzing såg bara en af de sex, Dora. Hon var skön som en syndig tanke. En strålkastare lät sina skiftande färger spela öfver den tunna dräkten, som mjuk och smidig smög sig efter hennes unga, spänstiga lemmar. När dansen nådde sin kulmen och Dora med ganska mycken grace strödde rosor på Afrodites altare, bröt ett stormande jubel lös i salongen. Mödrar och tanter och kusiner och beundrare till de sex voro utom sig af förtjusning, som steg till frenesi när dansen slutligen bisserats.

Eytzing satt andlös, med klappande hjärta.

— Underbart! Underbart! sade han gång på gång. Till sin stora förtrytelse varseblef han, att Mikael inte rörde ett finger till applåd, utan satt där makligt bakåtlutad med sitt vanliga mångtydiga smålöje och lät de svarta ögonbrynen flaxa upp och ner som korpvingar.

— Åktenskapsmarknaden här i landet karakteriseras af en utomordentlig ärlighet, sade Mikael när publiken lugnat sig så pass, att han kunde göra sig hörd. — Ingen behöfver köpa grisen i säcken. Det är egentligen bara en

öfverraskning, som kan vänta den blifvande äkta mannen.

Eytzing blef så ond, att han totalt glömde den hänsynsfulla höflighet han annars alltid visade Mikael.

— Förlåt, jag trodde du hörde till dem, som förstår sig på konst. Och konst var deras dans, det vill du väl inte förneka!

— Min fina bror, konstit ovat monenlaiset, som våra charmanta kompatrioter uttrycker sig. Tycker du som jag, så går vi ner i matsalen och afprofvar vårt bord tills dansen börjar.

I grunden var Eytzing alltför stolt och lycklig för att låta en tillfällig misstämning ta öfverhand. Dessutom ville han ge hofmästaren några speciella order ifråga om supén, som skulle bli någonting alldeles extra fint. För mer än en vecka sedan hade Dora lofvat supera tillsammans med honom, om han kunde skaffa en lämplig bordskavaljer åt hennes väninna, den vackra, men skygga och oåtkomliga Märta Weydel. Utan större svårigheter hade Eytzing lyckats öfvertala Mikael att ta kusinen om hand.

Hvar femte minut måste Eytzing se på klockan. Han hade beräknat, att Dora på sin höjd

behöfde en timme till omklädning, men denna timme var den längsta han någonsin varit med om. I snabba klunkar drack han det ena glaset whisky efter det andra och beredde öfverhufvudtaget Mikael en liflig iakttagarglädje. Ju härligare han började se världen i whiskyns guldglans, dess starkare växte en känsla af tacksamhet inom honom; tacksamhet mot ödet eller Gud eller hvem den ädle, okände gifvaren nu var, som låtit alla hans förehafvanden krönas med framgång.

Dessa tankar fyllde Eytzing så helt, att han absolut inte kunde hålla samtalet vid makt. Mikael slungade då och då ut ett ord i den stora tystnaden — matsalen var nästan tom ännu — men det gick honom hvarje gång som när man kastar en sten i vattnet och råkar binda näcken: den försvinner med ett svagt kluck, utan att åstadkomma ens den minsta lilla ring.

— Skål, värderade! sade han till sist och höjde sitt glas. Skål för den gyllene kalfven; fordom dansade man omkring den, i våra dagar med den. Skål för den stora lyckan, som synbarligen öfverskyggar dig, fastän man inte precis kan beskylla dig för pallor amantium.

Eytzing for med handen öfver sina heta kinder.

— Jag borde visst inte dricka mer. Ska vi gå upp ett tag och se hur långt de hunnit. Nu kan det inte dröja länge mer, innan Dora är färdig.

Knappt hade de hunnit in i salen, förrän Dora dök upp ur vimlet. Hon såg en smula echaufferad ut och gick rakt fram till Mikael utan att se åt Eytzing ett dugg.

— God afton, baron! Vill ni göra mig en tjänst?

Mikael gjorde en hofbugning.

— Min nådiga, er minsta önskan . . .

Men Dora ryckte otåligt på axlarna och rynkade den låga hvita pannan som en ilsken guvernant.

— Inga fraser, jag är inte på det humöret i kväll. Vill ni antingen ta reda på min bror Erik eller själf skaffa mig en bil, nu genast, är ni snäll. Jag mår inte bra och vill hem så fort som möjligt.

Eytzing kunde inte längre styra sig.

— God afton, fröken! stammade han, jag förstår inte . . .

Dora vände hufvudet en nyans åt hans sida.

— Ni får finna er i att äta supén ensam. Eller kanske ni kan få ersättning på annat håll, ni som har en sådan tur hos — damerna. Adjö, herr . . . herr von Eytzing!

Eytzing kramade en stolokarm så att köttet hvitnade under naglarna.

— Hvad betyder det här? fick han mödosamt fram.

Mikael betraktade honom en sekund med sitt eviga, outgrundliga leende.

— Norge ur din hand, o konung!

Så vände han hastigt om och tog kurs på Doras smala midja, som än skymtade fram och än blef borta, medan hon banade sig väg genom kavaljerernas täta sköldborg kring salens dansande par.

ETT NYTT LIF

Åke Holm betraktade flyktigt sina kort.

— Bank! sade han utan långt betänkande, ty han hade tre kungar på hand. Birger Weydel kastade sina lankor och böjde sig öfver hans axel för att se.

— Vet du hur stor banken är?

Åke ryckte på axlarna. Han hade haft den gemenaste otur hela kvällen och gjorde nu för-
tviflade ansträngningar att vinna igen det för-
lorade genom att spela allt högre och högre.

Mikael Weydel höll banken. Snabbt och sä-
kert som en automat delade han ut korten och
slog upp sitt eget, fullkomligt oberörd af vinst
och förlust. Men denna gång var banken så
stor, att han gjorde en liten paus för att ge
Holm betänketid.

— Min fina bror, sade han, mot moira kämpa
själfva gudarna förgäfves. Är det din allvarliga
afsikt att fördubbla denna bank?

— Nej, svarade Holm en smula irriterad och visade sina kungar, jag ämnar vinna den.

Mikael slog upp en hacka i fjärde färgen.

— Förliter eder icke uppå förstar! Nu ger jag för sista gången.

Holm grep nervöst efter de nya korten. Till en början trodde han sig ha en hallucination: det var två äss och en dam.

— Bank! sade han ånyo. Nu eller aldrig kommer jag att vinna. Ruterдам har alltid stått på min sida, och ett äss reder sig själft.

Han tyckte sig nästan höra hur hjärtat dunkade, när Mikael tog de återstående korten i sin smala tassliknande hand. Långsamt och likgiltigt vände Mikael upp spaderäiset. Holm satt stum och såg på detta ödesdigra kort, som stirrade tillbaka med ett svart och hotfullt öga.

Mikael strök in den stora högen af spelmarker.

— Det är beklagligt, att jag inte befinner mig i Monte Carlo i afton. Att spränga banken bör vara en sensation.

Holm reste sig.

— Herrarna får ursäkta, men jag spelar inte mer i kväll.

Han slängde vårdslöst några sedlar på bordet; det var de sista han hade kvar af afdelnings-trattan.

Mikael såg på sitt ur och gäspade diskret bakom handen.

— Bara tio; hur ska vi begå för att slå ihjäl resten af kvällen? Hvad menar mina värderade gäster om en liten supé på tremanhand å källare? God mat är i alla fall lifvets mening.

Men Birger hade ingen lust.

— Jag tycker vi har suttit och stirrat tillräckligt ofta på hvarann den sista tiden. Kan vi inte hitta på någonting nytt?

— Värderade frände, jag inser tillfullo att mitt anlete inte är ägnadt att framkalla några starkare lustförmimmelser. Däremot tillåter jag mig småle åt ditt förslag att hitta på någonting nytt. Så vidt jag kan se återstår bara Princess.

— För sent, vi hinner knappt se sista afdelningen.

— Men hvad sägs om en liten agap i enskildt rum med några af de nya stjärnorna? Vi kan gärna fortsätta här uppe hos mig.

Detta förslag behagade Åke Holm i så hög grad, att hans goda lynne återvände. Han hade annars tänkt gå hem och läsa om de särskilda

brotten — så illa därän var hans humör nyss. Nu sken han upp igen och skyndade ögonblickligen efter öfverplaggen, han gaf sig knappt tid att vänta på de andra. I trappuppgången bar han sig åt som en tidningspojke, hojtade, hvisslade och åkte i hvinande fart utför ledstången.

Arm i arm gingo de Hafsgatan framåt. Hög och stjärnklar stod aprilkvällens himmel, där fullmånen lyste som den blanka riksdalern i botten på Stor-Klas' skeppemått. Ett smalt packisband låg kvar innanför Gråhara, men luften var lätt och mild af vårens närhet. Gatorna dåsade öde och halfskumma, ingen människa syntes till förutom några svärmande par, som i stum lycksalighet och tätt slutna till hvarann drogo förbi, dit ner till hamnarnas blanka vatten och järnvägsvagnarnas mörka slagskuggor.

„Djuren gingo två och två
Uti Noaks a , r , k“,

deklamerade Mikael i takt med ekot af deras snabba, jämna steg.

Ju mer de närmade sig centrum, dess lifligare blef rörelsen omkring dem, och när de nått Esplanadgatan funno de den svart af folk. Tid efter annan spydde biografteatrarna ut sitt

innanmäte öfver trottoarerna; som slimsor i en malande köttkvarn pressades publiken ut genom porthvalfven.

Utanför Kämp varseblef Mikael Erik Wallin, som långsamt dref gatan fram och noggrant fixerade alla mötande. Mikael infångade honom med sin käppkrycka.

— Min fina bror, går du alltjämt och väntar på det stora äfventyret?

Erik vände sig häftigt om och hans ansikte skvallrade om en oangenäm öfverraskning. Förgäfvessökte han efter ett lämpligt svar för att genast afväpna Mikael. Nu som nästan alltid kände han sig djupt träffad af Mikael's ord, och han kunde inte nog förvåna sig öfver att åter vara genomskådad. Hela vintern hade han gått och väntat på någonting märkvärdigt, han visste inte precis hvad, men helst då ett verkligt kvinnoäfventyr i stil med dem han dagligen läste om i otaliga böcker och som flere af hans vänner faktiskt upplefvat. Ännu hade icke ens ett tillbud visat sig, men Erik förlorade därför inte hoppet om att en stekt sparf en gång skulle flyga honom i munnen. För att hjälpa slumpen på trafven hade han tagit för vana att dagligen göra en promenad, ensam; ibland steg han tidigt

upp och vandrade långa vägar utåt förstäderna, där das süsse Mädel brukar bo, men vanligen nöjde han sig med att bevaka Esplanaden, där chanserna för ett skickensedigert möte i alla fall voro störst.

Birger såg Eriks missnöjda min och fick ett plötsligt infall.

— Vi ämnar oss till Princess, sade han. Har du lust att gå med?

Mikael straffade honom med en hastig sidoblick, men det var för sent. Erik accepterade genast.

Salen var nästan fullsatt, men Mikaelns namn verkade som ett osvikligt sesam. Bugande anvisade hofmästaren dem ett bord helt nära scenen. Stämningen var redan mycket hög bland publiken och tobaksröken dref i täta skyar som efter ett vulkanutbrott.

Mikael gjorde det bekvämt för sig i soffhörnet och betraktade förste violinistens sällsamma krumbukter, där han drog de långa sugande stråkdragen i Poschalej.

— Mina herrar, sade han, strax vid min entré i detta lasternas hemvist gör jag en djupt filosofisk reflexion. Då vi människor yfvas öfver

vårt gudomliga ursprung eller af vår storartade kultur, borde vi besinna, att våra högsta sensationer uppstå när en man stryker tagel från en hästsvans mot några torkade fårtarmar.

I detsamma gick ridån upp för Carmen Camilla, som dansade en spansk dans med Friedrichstrasses hela glöd och lidelse i åtbörderna. I strålkastarens brutala ljus gnistrade paljetterna på hennes kjol som facetterna i en briljant och kastanjetternas gälla klapprande skar knifskarpt genom larmet i salen.

Erik Wallin betraktade henne förvånad.

— Herregud, utbrast han, det är ju min syster Dora upp i dagen.

Birger nickade stum; han tog blicken från hennes ansikte och lät den följa hennes skugga, där den groteskt förvriden drog fram mellan Alcazars lätta hvalfbågar under en blekgrön måne.

Mikael blossade vällustigt på en utsökt cigarr.

— Ja, sade han, det har hänt mig en gång att jag trott mig se i syne. Det var då jag tyckte mig återfinna Karin Reimer som kokott på Tabarin. Jag försäkrar herrarna, att hon passade bättre i den miljön än här hemma. Och med risk att såra min värderade vän Wallin vågar jag påstå, att den charmanta Dora

helt säkert snarare är skapad för ett lif i spansk dans än i finskt hushåll, medan Carmen Camilla måhända hade blifvit en sparsam och ordentlig liten husmor om ödet velat det så.

— För min del, sade Erik, har jag svårt att tänka mig att de däruppe på estraden är människor som vi, kan tänka och känna som vi, ja att de öfverhufvudtaget existerar om dagarna.

— För min del, inföll Åke Holm, anser jag det alldeles nog att de existerar just nu, och jag yrkar bestämdt på att få föra fröken Wally Wegner till bords.

Uppe på scenen stod Wally Wegner och sjöng med ynkelig röst en visa af särdeles betänkligt innehåll. Förgäfves försökte hon ge sitt runda, troskyldiga flickansikte ett lastbart och förföriskt drag, medan hon lika fåfängt ansträngde sig att göra några oanständiga benrörelser.

Åke Holm var vid ett briljant lynne. Under trolleriprofessor Barrets nummer klef han upp på scenen och lät professorn dra ut en lefvande kanin och två kanariefåglar ur sin näsa.

Sist kom aftonens clou, baronessan von Waldsteins excentriska sång- och dansact. Baronessan var icke längre alldeles ung, men hon gjorde sin sak utmärkt. När ridån gått ner skref Mi-

kael några namn på sitt visitkort och lämnade det åt hofmästaren.

*

Utan framgång sökte Birger göra sig hörd. Till slut fann han på att hålla klockan framför näsan på hvar och en.

— Klockan är ett! skrek han för att öfverrösta Åke Holms och Eriks skallande duett. Vi måste göra uppbrott.

— Uppbrott, uppbrott! ropade Åke. Det förekommer inte bland de särskilda brotten.

Och han skrattade åt sin egen kvickhet så att lilla Wally hade all möda att hålla sig kvar på hans knä.

Carmen Camilla satt vid pianot och dunkade frenetiskt på tangenterna med sina korta och tjocka fingrar. Strax vid supén hade hon utvalt Birger, men då hon fann honom likgiltig, drog hon sig sårad tillbaka och trummade fram den ena slagdängan efter den andra. Erik Wallin sprang omkring som en liten nosande foxterrier och kysste damerna hvar han kom åt.

— Det här är en härlig uppfinning, sade han och knep förtjust Åke Holm i armen. Har ni ofta sådana här tillställningar?

— Nej, svarade Åke anspråkslöst, på sin höjd ett par gånger i veckan.

— Å fan sådana sybariter!

Mikael hade mest suttit stilla i soffan och underhållit sig med baronessan von Waldstein, som talade en utmärkt skandinaviska. Nu svingade han sig plötsligt upp på bordet, där glas och flaskor klirrade under hans eleganta kängor.

— Sköna damer, fina herrar! sade han och det blef tämligen tyst i rummet. Jag finner ögonblicket inne att utbringa en skål. Icke för fosterlandet, detta förträffliga statsfragment, icke heller för vårt kära, gamla etc. modersmål, denna underbara dialekt, i sanning enastående. Jag vill först och främst bringa de närvarande representanterna för stormakterna en hyllning. Ty ni, mina damer, representera ju jordens väldige, det Europa, till hvars medlidande vi här uppe vädja med mera uthållighet än framgång. Jag medger att jag afundas den ringaste af er därute — alltsedan jag i London åt middag med en japan medan bulletinerna från Tsuschima ropades ut. Jag ville ge ganska mycket för att en enda gång få känna detsamma som han. Emellertid, jag ber samtliga närvarande förena sig i en skål för den arfvedel vi alla äga lika — för

lifvet själft. Det kan stundom tyckas oss en eländig dank, men låtom oss bränna danken i båda ändarna, och den skall lysa ganska klart. Låtom oss så begå, att vi skola minnas denna dag ännu när hvar och en af oss uppnått sin bestämmelse, när t. ex. Birger sitter som museivaktmästare på Numlax och Wallin är sultan och baronessan von Waldstein medlem af en jungfrustiftelse i S:t Pauli. För lifvet, skål!

De tömde sina glas i botten, men baronessan, som hört sitt namn utan att riktigt förstå sammanhanget, drog ner Mikael i soffan.

— Hvad är det du fortæller? Jag förstår icke. Du vill icke dricke för ditt fædreland?

— Baronesse, svarade Mikael och slog höfligt armen om hennes lif, ni skulle inte förstå mig om jag talade till er med änglars tungor.

— Och hvorfor icke?

— Därför att er herr fader bestämdt var trumslagarpojke vid Sédan eller stod som skiltvakt utanför spegelsalen i Versailles 1871.

Baronessan stirrade på honom.

— Du är tossed, sade hon, du maa ha is på din panna.

Ur vinkylaren fiskade hon upp några isbitar och lät dem smälta mot Mikael's tinningar, me-

dan de andra uppförde en vild krigsdans rundt bordet, tills vaktmästaren kom med notan och gjorde slut på glädjen.

Med Åke i spetsen sprungo de i kapp till närmaste automobilstation. Åke och lilla Wally togo plats i den första bilen och läto Erik Wallin sätta sig bredvid chauffören.

— Rundt Brunnsparken! skrek Mikael. Vi kommer efter!

I susande fart bar det af. Långt borta i perspektivet flöto lyktraderna ihop, det var som om en plog af flyende eldfåglar flugit framför dem. Gummiringarnas pressning mot den fuktiga gatan lät som ljudet af snabba vingslag. Ett ögonblick satt fullmånen spetsad på Tyska kyrkans torn som en ost på en marodörs värja. Svart och stilla som en skogstjärn låg Södra hamnens vatten, då plötsligt strålkastaren på Sveaborg stjalpte sin blåhvita ljuskägla in öfver staden och Skatuddens mörka husmassor stego fram som en spökstad. Ur sidogatorna rusade andra automobiler fram som drakar ur sina hålor, med vildt flammande ögon, hväsande och spyende ut sin förgiftade andedräkt.

— Vi flyger! Vi flyger! ropade lilla Wally

förtjust och Åke kände hennes hjärtas snabba slag under den tunna konfektionskappan.

Nu voro de inne i Brunnsparken. Hafvet fräste sakt i strandstenarna och en kylig sälta fyllde deras lungor. Gråhara stirrade efter dem med sitt dumma cyklopöga och stjärnorna blinkade menande åt hvarann.

Inom några minuter såg Mikael's lilla våning ut som skådeplatsen för ett mord, hvarvid offret gjort häftigt motstånd.

Birger stod vid flygeln och betraktade den vilda jakten.

— Får jag spela? frågade han så, när Mikael ett ögonblick hämtade andan.

— Mer än gärna, värderade frände. Sofi kommer visserligen att vakna, men det gör ingenting. Vi befinner oss numera i ett tillstånd af väpnad neutralitet. På hösten öppnade hon fientligheterna och behöll länge öfvertaget. Om hon t. ex. vid städningen råkade finna några hårnålar, hade hon den oförskämda vanan att lägga upp dem i rad eller i enklare geometriska figurer på nattduksbordet. Men gudskelof lade jag märke till, att pengarna i min västficka minskades ansevärt vid borstningen. En afton fyllde

jag fickan med kopparslantar och bifogade en liten biljett: „På grund af de dåliga tiderna kommer silfret hädanefter att indragas.“ Sedan dess har jag aldrig haft anledning att beklaga mig öfver gumman.

Birger slog an ett ackord.

Lilla Wally hjälpte Mikael att plocka fram glas och karaffer. Hon fnissade oafbrutet åt ingenting, ty champagnen hade gjort henne ganska yr. Glasen visade en märkvärdig benägenhet att glida henne ur fingrarna. När det första gladeligen klingade mot parketten, skrattade hon högt af förtjusning, men redan vid det tredje började hon tycka synd om den vackra uppställningen och blef plötsligt helt allvarsam.

Baronessan gick omkring från rum till rum och föreföll att värdera inventarierna. Resultatet af taxeringen utföll så gynnsamt, att hon måste fördubbla sin välvilja mot Mikael. På skrifbordet låg en stapel silfvermynt och en sedel. Efter en snabb rundblick öfverflyttade hon dem i sin väska med en diskret och elegant handrörelse, hvars behagfullhet lifligt tilltalade Mikael.

— Du bor som en prinz, sade hon, wirklich wie ein Prinz.

Och hon tog Carmen Camilla om lifvet för att visa hur twostep verkligen skall dansas.

Åke hade tröttnat på stojet och drog sig tillbaka till en mjuk soffa med lilla Wally. Lilla Wally var ganska allvarsam ännu, allt sedan glaskrossningen. Dessutom gick det rundt i hennes hufvud. Som en snäll och väluppfostrad familjeflicka såg hon ut, där hon satt i sin tarfliga blus med en olycklig min på sitt vackra ansikte.

— Wally, lilla Wally, hviskade Åke, genom dina ögon ser jag in i evigheten.

— Tyst, jag vill höra hur han spelar.

Birger hade börjat med marscher och operetter, men ingen hade lagt märke till dem. Nu spelade han ur minnet ryska romanser och zigenarvisor; det var dem han kunde bäst. Steppens oändliga vemod, det farande folkets eviga längtan och oro, kärlekens och dödens stora och enkla sagor stego fram under hans bräckliga händer. Döden dansade förbi i „Valse triste“.

Nu lyssnade alla, enhvar i sin värld.

Men när han slog an första takten i mänskens-sonaten, den som i ord kunde öfversättas „minns du?“ — då fann Mikael tiden inne att bryta af. Han hade sett hur lilla Wally sjönk alltmer ihop och det började rycka i munvinklarna.

Bullersamt reste han sig och gick fram till fönstret. Det ljusnade redan därute. Hvit som en silfverskimrande mås stack en ångare ut till hafs.

— Vi får lof att fälla rullgardinerna, sade han. Och så tar vi en liten dans.

Men det var för sent. Lilla Wally skakade under våldsamma snyftningar. Baronessan steg upp med en axelryckning.

— Vill du icke sluta med den fordömte klimpern, sade hon till Birger. Du ser att Wally græder, vel? Uff, det är afskyeligt med hysteriske kvinnor.

Alla skockade sig kring Wally för att trösta henne, men hon vred sig allt häftigare i gråtkramp.

— Jag vill hem till min far! Jag vill hem till min far! stönade hon.

Det lät så hjärtskärande hemskt, att Erik fick tårar i ögonen. Carmen Camilla grät som en muhammedansk gråterska. Egentligen afskydde hon Wally, som hvarken kunde dansa eller sjunga och ändå var den som oftast blef inbjuden på supé. Men nu greps hon med ens af ett oändligt medlidande med sin kära väninna och hela den sorgliga världen och framför allt med sig själf.

— Kära, söta Wally, sade hon snyftande och snoppande som ett litet barn, om du slutar att gråta ska du i morgon få låna mina nya skära trikåer, som du bad om.

Wally flämtade bara.

— Hon dör, ser ni inte att hon dör! ropade Carmen förtviflad. Känn på hennes panna, hon är redan alldeles kall.

— Å sludder, sade baronessan föraktfullt, så lätt går det nu icke. Ge henne lidt sodavand att dricke och put en sked i hennes nacke så vill hon nok klare sig.

Goda råd korsade hvarann som blixtrar på en åskhimmel.

— Knäpp upp hennes blus!

— Finns det valeriana i huset?

— Badda hennes hufvud med is!

Carmen sprang omkring som en äggsjuk höna tills hon fick fatt i en servett; hastigt tuttede hon eld på den och höll det stinkande tyget under Wallys näsa.

— Det här är det enda som hjälper, försäkrade hon med en triumferande blick på de kringstående.

Mikael tog Åke afsides.

— Här hjälper ingenting annat än frisk luft.

Försök att lugna henne så mycket att du kan föra henne hem. Vi andra drar oss undan till matsalen.

Så snart de andra gått lutade sig Åke öfver lilla Wally och talade vänligt till henne. Hon andades lugnare nu och låg orörlig, med slutna ögon. Då och då sipprade en tår fram under de tätta mörka ögonhåren och rann ner öfver kinden, alltid samma nyckfullt slingrande väg. Åke tog hennes hand och värmden mellan sina. Minuterna gingo. Han hörde de andras otåliga hviskningar och en klocka som tickade hårdt.

— Hvad är det åt dig, lilla Wally? Har någon gjort dig illa?

— Låt mig vara i fred, mumlade hon. Hvarför står ni alla här och ser på mig. Jag vill hem till min pappa.

— Men här är ju ingen mer än jag.

Wally öppnade ögonen.

— Är det du. Det var du som var så söt, hvad var det nu du hette?

— Åke.

— Åke. Det var ett lustigt namn.

Hon smålog svagt.

— Jag tror jag känner mig litet bättre nu.

Har de andra gått sin väg? Du får inte lämna mig ensam, jag är så rädd, hör du det?

— Var lugn, lilla Wally, jag stannar hos dig.

— Du måste vara snäll mot mig, jag har det så svårt.

Och plötsligt, oförmedladt började hon berätta för honom om sitt lif. Det var ingen sammanhängande berättelse, än talade hon om sitt barndomshem och än for hon ut i häftiga skymf-ord mot kamraterna vid alla de olika varietéer där hon uppträdt och mot direktörerna. Där steg en kväljande stank ur alla dessa historier, som likt bitarna i en mosaik gäfvö en klar och tydlig bild af hennes öde.

Bara ett år tidigare hade hon ännu gått därhemma i en stadshåla i Ingermanland och bråkat sin lilla flickhjärna vimmelkantig för att hitta på förevändningar att gå ut och möta en farmaceut, som var så glad och så vacker. Men så hade den stora staden sugit in henne i sin hvirfvel, där hennes hvita kött skulle malas till guld några korta feberår för att slutligen spys ut i den stora kloaken.

Åke kände sig underlig till mods när hon slutat. Det låg som en aning om undergångens närhet i hennes stora förskrämda barna-

ögon. Men han bjöd till att slå an en munter ton.

— Se så, nu är allt bra igen. Nu går du hem och lägger dig och i morgon har du glömt alltsamman. Kanske vi går genast, klockan är ganska mycket.

Men lilla Wally låg stilla och betraktade honom noga.

— Tycker du verkligen om mig? frågade hon tveksamt. Du har sagt det så många gånger.

Åke skrattade.

— En sådan fråga! Naturligtvis tycker jag om dig, annars hade jag väl inte valt dig till supén.

— Ja, men jag menade inte bara det. Tycker du riktigt om mig?

Åke började bli förvånad.

— Ja, herregud, visst gör jag det.

Wally satte sig hastigt upp i soffan och tog hans båda händer. Hennes röst var ett bedjande barns.

— Kan du inte ta mig till dig? Jag vet att det går illa med mig om jag stannar kvar vid varietén, och jag *vill* inte bli en sådan som baronessan. Får jag bli hos dig? Jag kan laga

mat och städa och sy och jag skall göra allt hvad du ber mig om.

— Kära lilla kissekatt, det är alldeles omöjligt.

— Hvarför är det omöjligt?

— För det första har jag inga pengar . . .

— Narras inte, tror du jag inte förstår att ni alla här har hur mycket pengar som helst.

— Och för det andra, hvad tror du mina släktingar och hela stan skulle säga?

— De behöfver inte få veta af det.

— Inte veta af det! Här! Nej vet du, Wally, den gubben går inte.

Wally släppte hans händer och sjönk tillbaka mot soffkuddarna.

— Du vill inte, det är hela saken. Hvarför ljuger du då att du tycker om mig? Men det är alldeles detsamma, tror du inte det finns andra herrar i världen än du? Och nu vill jag för resten gå hem.

Försiktigt smög hon sig ut i tamburen; genom den stängda matsalsdörren hörde hon baronessans ilskna röst och ville undvika ett sammanträffande.

Mikael kom ut för att se hur det stod till.

— Väl gjordt, min fina bror. Allt går ju efter noter.

— Ja, svarade Åke. Det var ett snöpligt slut på vår lilla fest; men kanske är det bäst så här.

— Du är grå i synen, värderade. Det är väl aldrig eftertankens kranka blekhet?

— Kanske det, jag har fått mycket att tänka på i natt.

— Högtärade, man mår bestämdt inte bra af att tänka för mycket.

Wally stod påklädd i dörren.

— Du får inte vara ledsen på mig för att jag störde er, sade hon och kysste Mikael midt på munnen.

Därute var full dag, fastän solen ännu låg bakom horisonten. Hafvets frostiga andedräkt slog emot dem. Åke andades in i djupa drag; det läskade skönt, ty munnen var sönderbränd af tobaksrök och tungan kändes sträf som en rem.

Lilla Wally hängde sig fast vid hans arm så att han nästan fick bära henne. Ingen droska syntes till. Tysta gingo de hela den långa vägen. Aldrig förr hade Åke känt sig så beklämd. Som i en strålkastarglimt hade han sett hennes öde, och det väckte hos honom den känsla han erfarit, då han som barn tittade in

genom gluggen till skräckkällaren i ett panoptikon. Fåfängt försökte han slå den pinsamma stämningen ifrån sig.

— Herregud, tänkte han, hvad lifvet ändå är underligt. Hvem kunde i går morse ha sagt, att jag skulle dra genom gatorna med en varietéflicka, som gråter och vill hem till sin pappa.

Ändtligen voro de framme vid Wallys port. Åke följde henne in i trappan och kysste henne till afsked.

— Du är en söt pojke, sade hon och smekte hans panna. Vill du följa med mig upp, en stund. Det dröjer nog innan Carmen kommer hem.

— Inte i dag, men kanske en annan gång.

Han kände att det stundade till uppgörelse inom honom och ville bli ensam.

— Du går väl upp i morgon och ser mig i min nya dans, den är tip top, famos! Och jag har köpt nya skära trikåer, det är någonting annat än de där gamla strumporna jag hade på mig i dag. Vill du göra det?

— Ja, kanhända.

— Nej, du måste lofva bestämdt, hör du det. Se så, lofva nu, så är du snäll. Och så tar vi en liten supé efter föreställningen, eller hur?

— Jo, jo, jo!

— Jag visste ju att du var en rar pojke.
Godnatt med dig.

Där stod nu Åke Holm ensam på gatan och visste hvarken in eller ut. Bara ett var klart: att han inte ville gå hem ännu. Så började han vandra gata upp och gata ner, fullkomligt planlöst. Utanför Catani stötte han på två af sina forna lärare, som med graflikt allvar spelade knapp mot stenfoten. Men icke ens denna anblick förmådde muntra upp honom.

Från Wally och hennes väg mot undergången gingo tankarna osökt till hans egen förtviflade belägenhet. Nu hade han inte rört en bok på nära tre månader. Den sista slanten i sin portmonnä hade han gifvit rockvaktmästaren. Så vidt han kunde se, voro chanserna att drifva upp nya pengar inom en nära framtid synnerligen små. Mikael stod ju alltid kvar som sista resurs, men den ville Åke i det längsta undvika. Ty den dag Mikael kom under fund med, att Åke för länge sen förtärt sitt lilla ärftda kapital och lefde på lån, ur hand i mun — den dagen var det slut med deras gemensamma glada lif. Redan nu hade Mikael ofta betraktat

honom forskande då de gjort upp sina intrasslade affärer och bedt att få betala alltsamman; men det hade Åke sällan gått in på.

Ingen annan af vännerna hade reda på Åkes svåra ställning. Han hade ängsligt dolt den för alla. Väl visste han, att ingen skulle dra sig undan om sanningen kom i dagen, men han fasade för tanken att framdeles bli bjuden som sångare, underhållande kavaljer och glad lax i kretsar där han hittills uppträdt som fullt oberoende och likasituerad kamrat.

Stundom hade han haft svåra samvetsförebåelser och beslutit att afsvärja sig Mikael, Birgers och de andras dyrbara sällskap. Han insåg mycket väl, att alla de galenskaper, som för dem en gång i framtiden skulle stå som angenäma ungdomsminnen comme il faut, voro nära att bli blodigaste allvar för honom själf. Efter hvarje större krasch hade han stoppat ångerns sega vax i sina öron för att utestänga alla frestande sirenröster. Då kunde det väl hända, att han satt någon kväll med näsan trist lutad öfver Liszts Strafrecht medan cigarettröken gungade kring hans hufvud i fina blå slöjor som molnen kring Mont-Blanc. Men när så gaslyktorna plötsligt tändes därefter under hans

fönster och det stimmade svart af människor och automobilernas horn ljödo som stridssignaler — då kände han hur blodet sköt upp i hufvudet, det blef med ens outhärdligt kvaft i rummet, stolen kändes stenhård, bordslampans hvassa sken stack honom i ögonen, i rummet bredvid gallskek en grammofon, det var omöjligt att hålla tankarna samlade. Slutet blef hvarje gång detsamma: han reste sig och började gå rundt i rummet, petade och plockade nervöst på bokhyllan, på nattduksbordet, på kakelungskransen och så kände han det som om han hållit på att kvävas och så kunde han inte längre låta bli och så skyndade han ut, ut!

Inte därför att det alltid var så roligt. Ofta hade han frågat sig vid slutet af dagen: var den värd påklädningens möda?

I tre års tid hade detta samma skådespel upprepats med längre och kortare mellantider. Men nu var det alltså förbi. Nu kunde det helt enkelt inte fortgå på detta sätt längre. Nu var han kommen till en punkt, där han hade att välja mellan ett nytt lif och undergång.

Egentligen gladde det honom, att han slutligen kommit till ett afgörande, till den stora domedag han länge gått och väntat på. Alla de

tusen döda timmar han suttit och stirrat sig halfgalen på barernas flaskbatterier och tärningspel eller hört sig förtviflans utled på restaurangmusiken — de hade samlats som droppar i en bägare; och nu rann bägaren öfver.

Ett nytt lif. I de svarta stunderna hade det stått för honom som ett slags tröst, att när allting engång blifvit så galet det kunde bli och ingen räddning mer var möjlig, då skulle han dra sig tillbaka till landet, läsa flitigt, ta sina examina, bli rangerad karl. Ögonblicket var alltså inne att sätta detta program i verket.

Slumpen styrde hans steg förbi Svenska teatern, utmed Henriksgatan, där ghettot tar vid. Framför honom låg chaussén. Han beslöt sig för en promenad genom Djurgården. Tröttheten var bortblåst, han kände sig kryare än någonsin.

En bondkärra skramlade förbi på väg till torget med allehanda nyttiga saker.

Under botten dinglade en korg med ynkligt pipande kycklingar, men en morsktuppkyckling stack ut sitt hufvud med den gryende kammen genom ett hål och gol i falsett mot Guds härliga sol, som redan stod ganska högt på himlen.

Denna hälsning från landet grep Åke som

ett märkligt omen. Han vände sig om och såg länge efter den skvättande kärran där bonden satt och mjölkade med tömmarna, halft i sömnen. Just en sådan raggig gubbstut med en klargul droppe under den spetsiga nästippen hade Åkes egen farfar varit, men en rifvande duktig karl, som till sitt åttionde år brukat jorden på sitt ägande hemman med sådan flit, att han inte bara kunde skola sina söner till studenter, utan också lämna dem en liten summa i arf. Åkes far hade varit en omtyckt läkare. Som en stigande våg hade Holmarna rest sig ur det stora människohafvet och nu stod Åke där högst uppe på kammen och frågade sig, om vågdalen redan var inne. En bitter skamkänsla fick makt med honom. Dyrt och heligt lofvade han sig att inte bli de vackra traditionerna ovärdig.

En lätt dimslöja låg öfver Tölöviken som imman af en varm andedräkt på en spegel. Buskarna och träden stodo lutade öfver vattnet i orörlig narkissosbeundran af sitt fina grenverk, där vårens dolda och hemlighetsfulla krafter arbetade.

Ty nu var våren verkligen inne.

På Djurgårdsbron stannade Åke stödd mot

räcket. Ett tåg hade just passerat, lämnande efter sig en rökplym som af svarta och hvita fjädrar, som långsamt sänkte sig öfver skogen. Om ett par dar skulle Åke själf ånga norrut och lämna bakom sig de ödelagda åren och sitt galna lif som en drifvande rök för vinden.

Medan han stod där och lyssnade till det dämpade ljudet af stadens vaknande lif, kom det öfver honom en sådan vild och oresonlig glädje bara öfver det att vara till, att kunna andas denna härliga vårmorgonluft, att känna bröst-korgen vidgas, hjärtat slå och benen redo att bära honom, om det så var till världens ände. Han fattade tag om höger öfverarm och spände musklerna och fröjdade sig omåttligt åt att känna deras svällning som ett kilande möss under vänsterhandens fasta grepp.

— Herregud, hvad det ändå är härligt att lefva!

Åke såg på sitt ur; det visade half sju, men han smålog bara. Jenseits von Gut und Böse kände han sig efter det afgörande beslut han nyss fattat.

På Hagnäs torg drack han kaffe i ett stånd. Den ena väldiga skorpan efter den andra slank ner, han hade fått en storartad aptit under den

långa promenaden. Med styrkta krafter fortsatte han färden inåt staden.

Det var förunderligt, så solljuset flödade rikt denna morgon. På Nikolaikyrkan stodo apostlarna med gloria om hufvudet, alldeles som då de följde Mästaren under Galileas höga stjärnhimmel.

Ännu kände Åke ingen lust att lägga sig. Hans tankar spelade lika lifligt, som om han sofvit sin natt i ro.

— — — Där är Märta Weydels fönster, nu ligger hon därinne i sin lilla mjuka säng och drömmer. Gud vet för resten hvad hon och alla andra flickor bruka drömma om, kanske är det inte alltid bara bä bä, hvita lamm. Hvad hon måtte vara vacker när hon sofver, med sina långa ögonhår och den svaga blå skuggan kring ögonen. Det är för öfrigt dumt, att jag aldrig känt mig för på det hållet. Hon såg så underligt på mig när jag sjöng hos Wallins sist. Den kvällen var Dora gudomlig, det kan inte slå fel att jag har lite flax för henne. Skada att jag inte träffar henne oftare, det skulle bestämdt leda till någonting. Men nu kan det ju också göra detsamma eftersom jag reser bort. Det blir nog inte så lätt att i ett slag lämna alltsam-

man och börja på med pluggandet, men det kan ju inte uppskjutas längre, för då går det åt helvete med mig. Egentligen borde vi ha en liten afskedstillställning, hela det gamla gardet, men det blir väl för dyrt — — —

På Salutorget var handeln i full gång. Pigor och fruar dignade under fyllda kassar. Vägorna kluckade så hemtrefligt mot fiskarbåtarna i Kolerabassängen och dufvorna öfvade otukt på Societetshusets fönsterbleck och gesimser.

Våren! Våren! Som ett rus steg den Åke åt hufvudet, där han omsider stod i Edlunds hörn och betraktade några försenade skolpojkar, som med sömnen sittande kvar i sina otvättade ansikten tumlade i väg mot skolan.

Men hvad nu, hvem var det som sneddade förbi fontänen? Det kan inte gärna vara någon annan än fröken Signe, Gustaf Eytzings för detta; men hvad fan gör hon uppe den här tiden?

Fröken Signe kom rakt emot Åke. Ögonen blänkte bakom floret som löjor i ett nät. Åke och hon hade betraktat hvarann med tydligt intresse hvar gång de mötts under vintern, men Åke hade aldrig funnit lämpligt tillfälle att göra

hennes bekantskap. Instinktivt vände han nu och började gå efter henne.

Framför en fotografers skyltlåda stannade hon; Åke likaså. De stirrade envist på de utställda korten, på nybakade studenter med blommor ner på knäna och på en ung dam i segelkostym med ett svallande haf i bakgrunden. Slutligen tog Åke mod till sig och tilltalade fröken Signe. Hon svarade inte, men stod lugnt kvar och smålog och fuktade floret med tungspetsen. Åke framställde en höflig förfrågan om han fick göra henne sällskap; hon skakade på hufvudet. Situationen började bli ohållbar, Åke ryckte fram med en sista förtviflad resurs och klämde till på måfå:

— Får jag vänta på er i afton?

Och se! nu svarade hon högt och tydligt ja.

— Men vi tar Kaisaniemi, jag är så utled vid Alphyddan.

Därpå försvann hon i en port strax intill. Åke var stum af förvåning öfver sin oerhörda tur. Än lefva de gamla gudar!

Så gick han den gamla, vanliga vägen hem.

RAKETEN

BAKTERIEN

Solen sken rätt in genom verandans små fönster, som kommo hela „villan“ att likna ett drifhus. Med en suck lät Elsa Hufvudstadsbladet falla till golvet; hon hade hunnit halfvägs med annonserna: „Tre glada gossar önska korrespondera med likasinnade flickor.“ „Om icke herr Söderst—m inom åtta dagar afhämtar sina saker, som han lämnat i pant för obetalad hyra, behandlas de som egna och hela namnet utsättes.“ Nu orkade hon icke mer. Luften kändes som i en bakugn. Likgiltigt betraktade hon två flugor, som knäppte i takpapperet under sin surrande älskogsdans. Det högg till som med knifvar i hennes bakhufvud; så brukade hennes svåra hufvuvärk börja. En lång promenad kunde möjligen hejda den, det visste hon, men hon kände sig för trött.

Omsider kunde hon förmå sig att stiga upp och öppna dörren för friska luften. Men med

den kom ett starkt fläskos från bagarens villa, och med fördubblad styrka ljud tjutet från ungarna, som lekte röfvare och fasttagare uppe på bergsknallen. Det skar otäckt i Elsas öron. Så beslöt hon sig då för en promenad, men bara till ångbåtsbryggan.

Söndagsförmiddagens dästa frid hvilade öfver de många små villorna, som lågo på ett stenkasts afstånd från hvarann. Bagar Sahlberg stod på sin gårdsplan och spelade krocket med sina äldsta söner. Det var hans stora passion och han ägnade sig åt den med ett fruktansvärdt allvar. Hvar gång hans tur kom, böjde han sig i rät vinkel, hvarvid en kraftigt utvecklad muskulatur kom till synes under byxornas glänsande cheviot; han fattade klubban midt på skaf tet och måttade med en noggrannhet, som hade hans lifs välfärd stått på spel. Som pistolskott ljödo hans säkra och kraftiga slag.

— God morgon, lilla fröken! hälsade han.
— Hur står det till med hälsan och kärleken?

Bagaren var en belevvad man, som betjänat bättre folk i alla sina dagar.

— Tack, svarade Elsa snäft, jag har min vanliga hufvudvärk.

— Om lilla fröken är på dåligt humör, så ska hon stanna en stund och höra på herr Johanssons klarinett, så blir hon glad igen.

Herr Johansson vid tullen var obestridligen stället förnämaste sommargäst. Ehuru ungtkarl hyrde han sedan många år den största villan. Där samlades ofta hans intimare vänkrets och drack toddi och spelade kort och lefde nätterna igenom, så att ingen kunde sofva i grannvillorna. Men på söndagarna satt han ensam på sin stora veranda och lade patience eller blåste klarinett. Herr Johansson var bagarens dödsfiende. Det hade börjat med att fru Sahlbergs katt blef ihjälbiten af herr Johanssons hund. Sedan fortgick striden i skiftande faser, som utgjorde villabornas förnämsta diskussionsämne under de långa sommarkvällarna. Fejdens mest dramatiska moment inföll då bagaren flyttade sin bekvämlighetsinrättning öfver till en annan sida af området, alldeles invid herr Johanssons brunn. Efter detta geniala schackdrag gafs ingen pardon å någöndera sidan.

— Pass på, nu börjar han, sade bagaren och stödde sig mot krocketklubban för att lyssna riktigt uppmärksamt.

På föga mer än tre år hade herr Johansson

lärt sig Björneborgarnas marsch något så när hjälpligt, men därefter upphörde den helt och hållet att intressera honom, och han brottades nu med valsen ur „Grefven af Luxemburg“, „Månne lyckan det är, som sväfvar mig förbi . . .“

De första tonerna blåste han med en öfverlägsen brio, men redan vid „sväfvar“ blef en viss osäkerhet märkbar, och vid „förbi“ var det definitivt förbi. Den sista falska tonen ljöd som nödsignalen från en sjunkande ångare. Så började herr Johansson om igen med samma resultat, en, två, tre gånger, tills bagaren afbröt honom med ljudliga bravorop.

Bagaren kiknade af skratt, som han gjort mest hvarje söndag i fyra års tid, och slog sig på sina feta lår.

— *Den* borde uppträda på cirkus och ta förhöjda biljettpriser! ropade han, och det hade hörts till herr Johanssons villa med mindre.
— *Den* borde stoppas opp och skickas till museumet!

Hans glädje var så oförfalskad och djup, att Elsa måste småle. Nu började herr Johansson igen: „Månne lyckan det är . . .“

Lyckan, ja. Hvem vet hvar den håller hus.

Långsamt gick Elsa vidare. I backkrönet stannade hon ånyo och satte sig på en bekväm sten. Nu var det bara en smula utförsbacke kvar till ångbåtsbryggan, men hon kände sig så dödstrött och olustig.

Nedanför låg fjärden kaflugn. Hennes blickar foro öfver skogklädda uddar och grönskande gläntor, där villorna, de riktiga fina villorna, skymtade fram med rabatter och gula sandgångar. Långt borta kilade en liten hvit ångslup in och ut i vikar och sund som en sökande jakthund. Svallvågorna drogo fram öfver det blanka vattnet, sköljde det lilla skäret, där några halfnakna pojkar metade abborrpinnar, ryckte i förtöjningstrossen på restauratör Durdins motorbåt, kommo herr Welins yacht att guppa till en smula och körde den långa raden af roddbåtar med nosarna mot ångbåtsbryggan, så att det dunkade och skrek i det gistna trät.

Elsa såg ingenting af allt detta. Så ofta hade hon sett denna samma bild, att den för länge sen upphört att göra intryck på henne. Så som i dag hade det varit söndagen förut och de flesta sommarsöndagar hon kunde min-

nas. Icke ett nummer i det vanliga programmet fattades. Där drog frälsningsarmén förbi på lusttur, trummornas dofva dunk blandades med guitarrernas tunna knäppar. Där låg den strejkande motorbåten midt ute på fjärden; en ström af svordomar drog öfver vattnet.

Men borta bakom skogen reste sig Johanneskyrkans tvillingtorn, Uspenskikatedralen lyfte högt sina gyllene lökar och Nikolaikyrkans stjärnströdda kupoler glänste i augustisolen. Där låg staden och lockade och drog.

Elsa satt och tänkte på kamraterna i affären, som alltid afundats henne för att hon hvarje dag kunde fara ut till landet, medan de själfva fingo lof att stanna kvar i den heta och döda staden. Hur gärna hade hon inte bytt med hvem som helst af dem! Ty därinne låg den värld dit hon längtade som fågeln efter dagen, restaurangerna, cirkus, operetten —

Det slog henne att björkarnas löf fått en stark skiftning i gult de sista dagarna, ett tydligt varsel om sommarens snara död. Ännu ett par veckor och hon skulle återse dem, Birger, Mikael, Åke Holm och alla deras glada kamrater. Hon smålog mot minnet af deras upptåg sista våren, en lång och brokig rad af supéer, maske-

rader, bilturer och all världens härligheter, som fått ett plötsligt slut när Elsas far, den stränga och myndiga senatsvaktmästar Lundberg, bestämdt förbjöd henne att någonsin mer visa sig tillsammans med dessa herrar. Han visste nog fan hvad de ville henne, försäkrade han, och han skulle nog se till att hon aldrig kom hem efter nio. Innan den första häftiga ilskan efter upptäckten lagt sig, funderade han starkt på att låta henne sluta i affären, där hon bara lärde sig dumheter af kamraterna. Man hade ju gudskelof de inkomsterna, att hennes lön inte behöfdes. Emellertid nöjde han sig med att i tydliga ordalag uttala sin åsikt om Elsas bästa väninna, den lättfärdiga slynan Anna, och lofvade klappa dem båda bruna och blå, om han såg dem tillsammans utom affären.

De första dagarna var det förfärligt svårt för Elsa. Kvällarna blefvo ändlöst långa och tomma. Handarbeten kunde hon inte tåla, hushållet förstod hon sig inte på. I affären gick Anna omkring och halfsof hela förmiddagen, men lycksalig var hon och medan hennes nätta ansikte förvreds af gäspningar, berättade hon om gårdagens upplevelser. Det var nästan alltid det samma, Åke Holm hade sjungit och Birger

spelat, Mikael hade varit så fånig att hon nästan skrattat ihjäl sig, dessutom hade hon vanligen druckit för mycket likör. Men hvarje gång stack det till i Elsas bröst af bitterhet och afund. Småningom fann hon en klen och konstlad tröst i tanken på den fara hon undgått: att komma på villovägar och bli en dålig flicka, sådan som Anna. Hennes sätt mot Anna blef påfallande ovänligt; dagligen lätt hon henne förstå, att mellan dem fanns en afgrund, som icke kunde öfverskridas.

Och ändå, hur nära hade hon inte varit „fallet“! Ett ord af Birger hade varit nog, det visste hon med sig nästan från början. En gång hade hon af en slump fått höra ett samtal mellan Mikael och Birger: „Min fina kusin, ämnar du taga henne?“ — „Nej, det vet du ju att jag inte vill.“ — „Men det borde du. Att inte göra det är som att äga en författares samlade arbeten och sakna sista bandet. Och man kan aldrig komplettera efteråt.“

Trots Birgers ord hade hon gått och väntat, dag efter dag, på det afgörande steget. Och när ingenting skedde, kände hon det, med förvåning och ovilja nästan, som en stor missräkning. Var hon då så litet åtråväckande, att han

aldrig rycktes med och förlorade besinningen? Många andra hade dock visat, att de velat ge mycket för det som hon brann af längtan att skänka Birger. Nå, så kom då den hastiga upplösningen och sedan dess hade hon sett honom några få gånger, i förbifarten, på väg till affären. Sommaren skingrade snart det glada kotteriet för alla vindar. Anna satt ensam kvar och idisslade sina minnen under det hon såg sig om efter lämplig sommarförströelse. I brist på bättre höll hon en tid till godo med en af herrarna i affären, som hela vintern suckat förgäfves.

Elsa kunde naturligtvis inte undgå att lägga märke till både detta och annat mer; hon intogs af en häftig motvilja för Anna. Men samtidigt kände hon sig så förtvifladt ensam, hon hade ju inga andra väninnor. Stundom grep hon sig midt uppe i tanken på hur det hade varit, om hon inte förgäfves väntat på initiativ från Birger, utan gifvit någon af de andra en liten uppmuntran. Åke Holm till exempel var ju en söt pojke och hade nog inte sagt nej.

Fram i juli önskade hon hemligt att få dö; det varade någon tid och den tanken fyllde henne med ett underligt välbehag. Men sedan

sjönk hon ner i fullkomlig liknöjdhet och lät dagarna gå som de ville. Hemma grälade alla på henne, ibland satt fru Lundberg om aftnarna och grät och beklagade sig öfver Elsas håglöshet och otacksamhet; hur många flickor hade det så bra som hon? Gamla mormor suckade och bad till Gud att han, som böjer människors hjärtan som vattubäckar, måtte förbarma sig öfver Elsas förhärdade sinne.

Det var ett elände utan like.

Tankspidd började Elsa gå ner för backen till ångbåtsbryggan. Vattnet glimtade fram genom springorna i brolocket och lekte med de ärevördiga pålarnas gröna skägg. Af gammal vana kastade Elsa en likgiltig blick i breflådan. Bland gamla tidningar, som legat där i veckor och surnat, fann hon ett uppochnervändt bref. Kuvertet var skärt och luktade patschuli. Ett pigbref, tänkte Elsa och vände likgiltigt om det. Hon ville knappt tro sina ögon; det var adresserat till henne. Men här var ingen synvilla möjlig, det var utan fråga Annas handstil; dessa stora, gallskrikande bokstäfver kunde nog ingen göra efter

„Snälla Elsa!

Mikael W. och Holm äro i stan, jag träffa dem i går afse på Espen händelsevis vi var på Apollo, det var så välldit lifvat. De vill så rysligt gärna träffa dig kan du int komma in till stan i afton så far vi till Klippan. Vi väntar på dig till klockan tie hos M. kom nu om du kan för de reser i morron i gen. Jag vet nog att du ha vari lessen på mig sen i våras men det ska du inte vara.

Anna.“

Elsa rynkade på näsan vid hvarje fel. Herregud, så oförskämtdt, tänkte hon. Men hennes pulsar bultade märkbart och hon kände en stark hetta i kinderna.

Med brefvet omsorgsfullt gömdt innanför blusen begaf hon sig hemåt. I kröken vid missionsbokhandlarens villa skymtade många människor. Elsa stannade för att lyssna till de högljudda rösterna. Hon urskilde sin fars myndiga ämbetsmannastämman och restauratör Durdins rotväliska med inskjutna jerr i alla hederliga svenska ord, som kommo dem att få en flottig och fet bismak. Fru Durdins gälla röst

ljöd högt öfver de andra och utplånade nästan helt fru Lundbergs tveksamma inpass.

Alexander Durdin gick i spetsen med missionsbokhandlaren vid sin sida och hvisslade en lättsinnig melodi. Han var en trettiö års man med svart knollrigt hår; han gick i segelföreningens uniform från den dag klubbhuset öppnades till stängningen på hösten, ty hans far rådde om en motorbåt. Han var bekant för sin utomordentliga framgång hos kvinnorna, en framgång, som till god del berodde på hans skönhet, men i någon mån också på hans egenkap af godt parti. Herr Durdin seniors Café de Paris vid Fredriksgatan var nämligen en briljant affär, vida bättre till och med än herr Malmströms missionsbokhandel, som inte heller skämdes för sig. Herr Malmström var mager och gallsprängd och såg ut som en gubbe, fastän han stod i sina bästa år. Medan hans inre sargades af svåra gallstenar, sönderslets hans själ af den ständiga kampen mellan en högtutvecklad sparsamhet och en aldrig nog tillfredsställd dragning till kvinnan.

Elsa stod obeslutsam midt på vägen tills det var för sent att fly.

— Där har du henne, Sascha, håll i henne

nu, att hon inte kan rymma! utbrast herr Durdin glad, och herr Lundberg tillade genast:

— Det var bra att vi fick tag på dig, herrskapet Durdin har nämligen varit nog vänliga att inventera oss på en motorbåtsutfärd.

Alexander Durdin gjorde en elegant sväng med uniformsmössan och hans ögon slickade Elsas bara armar och hals.

— Nå fröken, nu ska vi ha roligt!

— Tack, svarade Elsa kort. Men jag kan inte vara med, jag har så svår hufvudvärk i dag.

— Elsa!! ropade herr Lundberg, och hans röst hade samma förkrossande klang som då han tillrättavisade en yngre vaktmästare på senaten.

— Ja, det kan inte hjälpas, stammade Elsa, jag måste gå hem och lägga mig . . . och och nu måste jag gå hem.

— Det blir ingenting af, sade herr Lundberg tvärt, ty nu var han ordentligt arg. — Har man nånsin sett på maken till otacksamhet! Här kommer vi, eller rättare sagdt bror Durdin, och bjuder henne på någonting roligt, och hon svarar att hon hellre går hem och lägger sig!

Fru Lundberg betraktade ängsligt Elsa och fann, att tårarna inte voro långt borta.

— Men August, kanske hon har så illa att vara, att hon inte kan? Kanske det är bättre att hon går hem och ser till att kräftorna får koka ordentligt? För vi får ju främmande i afton, tillade hon i brist på bättre, som en förklaring åt Elsa.

— Hon följer med oss, tammefan! *Hon* ska väl inte koka kräftorna, hon som förstår sig på hushållet lika bra som suggan på sjustjärnorna.

Vaktmästar Lundberg uttryckte sig i allmänhet särdeles bildadt, men under häftig affekt stego reminiscenser upp från det språk, som fordom fallit sig naturligt för honom, i hans dåvarande obetydliga ställning.

Men nu vaknade trotset hos Elsa.

— Lycka på resan, nu går jag, sade hon och gick hastigt förbi den förvånade gruppen.

Rak i ryggen höll hon sig tills hon kom in i villan, där var det slut. Hon brast ut i krampaktig gråt, som aldrig ville stanna. Till slut kom gamla mormor ut ur sängkammaren, där hon satt och klippte brokiga lappar, som sedan sändes till herr Lundbergs fädernehem i Karis för att väfvas till trasmattor. Till det dugde gumman ännu, fastän hon var blind på båda ögonen.

— Hvad är det nu igen för spitakel, Elsa?

Elsa svarade ej. Hon hade kastat sig raklång på inventionssoffan och låg där och bet i en kudde.

Gumman stirrade på henne med sina döda ögon, som om hon kunnat se tvärs igenom henne.

— Hvarför gråter du för jämnan nu om dagarna?

Elsa lyfte hufvudet från kudden.

— Här är så fult och tråkigt och alla är så elaka mot mig. Jag önskar bara att få dö.

Den gamla höjde sina värkbrutna, knotiga händer som för att afvärja någonting förfärligt.

— Det är en stor synd att tala så där lätt-sinnigt, du ska be Herren om förlåtelse och söka tröst hos Honom.

Elsa ryckte otåligt på axlarna.

— Alltid kommer du med Gud och Gud. Inte kan han hjälpa mig, eller också vill han inte.

— Jesus, så du talar, din brottfälling!

Gumman stod obeslutsam och fingrade på sitt förkläde, men så sänkte hon rösten till en förtrogen, illistig hviskning:

— Gråter du för att du int vill ha den där Duldin eller vad han nu heter? Men du är dum som int vill, han lär ju ska vara så vacker . . .

— Usch, jag kan inte tåla honom!

— Nåja, fast fritt att han int sku vara vac-ker, en karl är i alla fall en karl, och man kan ha både nytta och glädje åf dem. Tror du att min Gustafsson var så fager i ansiktet? Nänä, vackrare har man sitt, men Herren foga det så visligt att han tog synen ifrån mig, och då var det bra på alla vis. Duldin är ju till ännu en fin och rik herre. Jag tycker det är syndigt att försmå Guds gåfvor, man ska anamma dem med ett ödmjukt och tacksamt sinne. Jag talar nu som en gamla världsens människa och du tycker naturligt, att du förstår allting bättre, men jag ska säga dig, att en gammal sugga ligger int ihjäl sina grisar, men en ung fåla hoppar lätt så att benena brister.

När Elsa inte gjorde någon min att svara gick gumman sin väg och stängde resolut sängkammardörren.

Elsa blef utan middag, ty gråten tog ny fart. Herr Lundberg ville först släpa henne till bordet, men gaf vika för fru Lundbergs böner och lät Elsa hållas. Men på kvällen skulle hon

vara med vid kräftkalaset, det gaf han sig jäfveln på. Vile Sascha Durdin en gång ha henne, så skulle han få sin vilja fram, om också Elsa tog fan själf till hjälp.

Med det beskedet lämnade han Elsa på kvällen, när gästerna kommo. Förvirrad och raglande som en rusig gick hon fram till spegeln och ordnade sitt tilltufsade hår. Kjolen var förfärligt skrynklig, det kunde inte hjälpas mer, hon ryckte otåligt i blusen, jämkade på bältet. Det knastrade till af papper — Annas bref, som hon nästan glömt. I flygande fart läste hon det ånyo. Och i detsamma steg den tanken fram:

Kanhända.

*

Bordet formligen dignade under det väldiga kräftfatet. Kräftornas blodröda skal och den saftiga, mörkgröna dillen lyste så vackert mot bordsdukens glänsande hvithet.

— En sup för hvar klo och två för stjärten! sade vaktmästar Lundberg för fjärde gången och höjde sitt snapsglas. På hans kinder brann en vida högre färg än den gamla, skrangliga ampeln skänkte.

— Två för stjärten, grymtade herr Durdin,

det är alldeles för litet för min gemåls, den är säkert värd tre.

Alla skrattade våldsamt, utom Elsa. Hon satt och såg nästan förfärad på fru Durdins skratt: det började med en bäfning i hela hennes kropp, ett fruktansvärdt jordskalf någonstans under bordet, som småningom fortplantade sig till de väldiga lösa massorna högre upp. Ansiktet förblef nästan orörligt, men ett oarticuleradt, fullkomligt osannolikt läte pressades fram mellan hennes tjocka läppar.

Elsa satt bredvid Sascha Durdin. Man åt på verandan och det var så trångt, att en fluga knappt kunnat krypa mellan stolkarmarna och väggen. Elsa kände Sascha Durdins ben allt starkare pressas mot sitt eget, men hon kunde inte dra sig längre åt andra sidan, ty där satt missionsbokhandlaren och såg ut att inte precis ha någonting emot en liten fotkurtis. Belysningen var så svag, att ingen lade märke till Elsas förgråtna ögon; tvärtom tyckte sig Sascha aldrig ha sett henne vackrare än just nu.

Herr Durdin grabblade med sina brottarhänder i kräfthögen för att få fatt i honorna.

— Ja, bror Durdin, sade herr Lundberg, du har nu alltid varit svår på honor.

Han bligade hemligt förstånd till fru Durdin, som föll i en ny skrattparoxysm. Herr Durdin såg ut som om han hållit på att få slag. Längre kippade han rosslande efter andan.

— Fan hvad du är kvick, bror Lundberg! skrek han med djupaste beundran i rösten, så snart han åter fått den i sitt våld. — Det tar vi en ordentlig sup på.

När supen var tagen lät vaktmästar Lundberg sin något osäkra blick ömt hvila på Sascha och Elsa.

— Se, där sitter de nu så nätt tillsammans. Är det inte vackert par? Skål Schassa och opp med näbben! Bry dig inte om att hon gör sig litet rar i början, det gör fruntimrena alltid för att det skall smaka så mycket bättre sen. Och det är många högförnäma herrar som kommer att afundas dig Elsa, fråga bara herr Weydel — förlåt, hvad säger jag! Baron Weydel, gubevars.

— — Weydel. Elsa såg plötsligt Birgers ansikte så lefvande för sig, hans fina sjuklingsansikte, som ibland kunde se ut som en döds och ändå inte skrämde henne. Hon såg också på den simpla knif hon höll i handen och tänkte

på silfverknifvarna med Weydlarnas vapen, som hon skalat frukt med hemma hos Mikael. Det kunde hon ju få göra ännu i kväll. Ännu var det inte försent.

Herr Lundbergs omisskännliga uppmuntran steg Sascha Durdin åt hufvudet jämte spritångorna. Plötsligt kände Elsa hans hand på sitt knä. Hon blef ganska blek, men satt orörlig och lät honom hållas, tills han lutade sig fram och såg på henne med sina simmiga ögon; hon kände doften från hans hår och greps af äckel och gaf honom en våldsam spark i skenbenet, som kom honom att hoppa till af smärta.

— Se så, mitt herrskap, nu går vi in i sängkammaren och tvättar händerna, det brukar behövas efter sånt här, och mutter tycker inte om att hennes servietter blir förstörda.

Par om par tågade de in i sängkammaren. De togo vägen genom matsalen, där gumman Gustafsson låg på sin soffa och följde den sällsamma skaran med sina tomma ögon, utan att förstå.

— Sof lugnt vidare gumma lilla, sade herr Lundberg i förbifarten, det är bara ungdomen som roar sig.

Sascha Durdin hade stannat kvar på verandan bredvid Elsa. Han hade igen blifvit osäker efter den undfångna sparken.

— Seså, Elsa, hvarför ska ni bråka? sade han nu, pröfvande.

— Är det jag som bråkar? Jag tycker det är ni själf som är oförskämnd.

— Asch, naturligtvis menar jag inte att ni bråkar på det viset, men ni vet ju nog hvad jag menar.

— Nej, det vet jag inte och jag vill inte heller veta det.

— Men din pappa vill och då går det i alla fall.

— Aldrig! nästan skrek hon. Hans duande bjöd henne mera emot än hans närgångenhet nyss. — Aldrig i världen! Förr gör jag, jag vet inte hvad.

Hon reste sig och slängde upp verandadörren på vid gavel. En tät dimma låg och rufvade öfver ängen som ett stort vidunder på sin slemmiga buk. Därute på fjärden signalerade en ångbåt, det var sista båten som gick upp till ändstationen. Om en kvart skulle den passera ånyo, på väg till staden. Elsa såg på klockan; båten kom nog säkert i hamn före tio.

Herr Lundberg kom ut med en knippa raketer under armen.

— Ni gör väl inga dumbheter här på tumanhand?

Vänd till sina gäster fortsatte han:

— Nu ska vi ha det riktigt festligt och fint. Kanske vi kan fira liksom en liten förlofningsfest, jag tycker de unga tu ser ut att ha någonting på samvetet. Titta bara hur hon rodnar! Här har jag lite fyrverkeri, som blef öfver midsommarafton, det tuttar vi på med samma.

Han stegade ut till gungplankan och ställde upp raketerna i rad.

— Ta på er öfverplaggen och kom ut, annars kan ni inte njuta ordentligt. Och släck ampeln på verandan, det måste vara alldeles mörkt.

Den första raketerna steg fräsande öfver skogens svarta, taggiga silhuett. En eldslinga, en dof knall, några långsamt sjunkande stjärnor, blå som elektriska gnistor, och så var det förbi.

Herrskapet Durdin applåderade frenetiskt, men missionsbokhandlaren stod med händerna på ryggen.

— Tycker inte herr Malmström att det är vackert?

— Vackert — nå, jag vet inte det. Det är ju att kasta sina pengar rent ut i luften, men herregud, när man har råd så.

— Det tycker jag med, vågade fru Lundberg infoga. Visst är det vackert medan den stiger opp, men det går ju så fort att man knappt hinner se, och sen är det ingenting annat kvar än en käpp och lite sotigt papper. Det är inte mycket man har för pengarna, men August tycker om det.

— Står ni och talar om pengar nu när vi ska ha roligt, sade herr Lundberg ogillande. Jag tycker fyrverkeri är förbannadt vackert så här om höstkvällarna. Och om fröjden inte är så synnerligen lång, är den så mycket större medan den varar.

— Ja, sade Elsa plötsligt, jag tror du har rätt. Det har jag för resten hört förr af någon annan.

Hvarje ny raket steg högre än den föregående. Den sista sköt som en komet högt upp mot stjärnorna, och när den till slut sprang sönder, drefvo tre par ljuskulor som seglande fåglar långsamt bort öfver skogen. Längre kunde Elsa följa dem innan de blefvo ett med mörkret.

Herr Lundberg ref eld på en tändsticka och förde sina gäster tillbaka in i villan. Elsa stod kvar och såg dem figurera bakom de immade rutorna. Hon visste nu, att om hon aldrig fick se allt detta mer, var det intet hon skulle sakna.

Ångbåtens signaler ljödo ånyo, tre gånger. Tre skoflar mull öfver det förflutna.

Gruset rasslade under Elsas fötter när hon skyndade mot grinden. Klinkans fuktigt kalla metall kom henne att rysa. På landsvägen började hon springa som en vansinnig, hon hade för sig att de förföljde henne. Flämtande stod hon på bryggan och såg ångbåtens rubinröda babordslanterna närma sig. Inne i salongen kröp hon ihop i en vrå, hon frös, men var alldeles lugn.

Här var intet att lägga till eller ta ifrån längre, det hade kommit som det måste, och med glädje såg hon sitt öde gå mot sin fullbordan.

Men högt däruppe öfver hennes hufvud brunno himlens eviga stjärnor.

MOT SKYMNINGEN

Som ett tungt, guldskimrande vin silade sig augustimorgonens flödande sol genom lindarnas mäktiga kronor och bildade ett fantastiskt virrvarr af darrande fläckar på Numlax' gårdsplan. Det var så underligt tyst, som om tiden stått stilla för att hämta andan. Forsens aflägsna och dofva brus stod som en mörk bakgrund för det lätta mumlet från alléerna. Vinden drog från söder i lata, ljumma fläktar, som knappast orkade veckla ut flaggan med Weydlarnas lejon.

Vid flaggstången stod trädgårdsmästar Monsen med kratta i hand, och hans skägglösa, hvassa ansikte, som liknade en gammal kvinnas, bar prägel af djup eftertanke, ty en viktig uppgift förelåg honom. Det gällde att kratta gårdsplanen efter ett mönster, som han lärt sig en gång i sin ungdom på ett slott i sin skånska hembygd; det var ett svårt och vackert mönster, och sedan fyrtio år krattades det upp på Num-

lax' gård vid alla festliga tillfällen — för att några timmar senare vara utplånadt af de många fötternas tramp. De sista åren hade det varit trädgårdsdrängarnas sak, men nu ville Monsen besörja allting själf för att kunna vara viss om att det var som sig borde på denna dag, då Birger Weydel firade sin myndighetsfest. Birger skulle ju en gång, om Gud gaf Monsen hälsa och krafter, bli den fjärde i ordningen af hans husbönder på Numlax.

Birger hade alltid varit Monsens speciella favorit. Deras vänskap härrörde från den dag, då Birger för första gången kunde gå ner till växthusen på egna ben; sedan dess kunde han vara viss om, att de präktigaste klasarna i vinkasten och drifhusens mognaste persikor blefvo hans. Och när Birger på senare tider af en eller annan anledning behöft blommor, var det ingen, som kunde binda en bukett så smakfullt som Monsen. Var det till på köpet fröken Wallin, som gästade Numlax några dagar och skulle återvända till Sundom, då förstod Monsen utan tillsägelse att plundra orkidéhusen på deras bästa skatter. Han gjorde det skoningslöst, ty han visste, att hvarje stjälk skulle inbringa honom en god cigarr.

Alla dessa minnen, som i Monsens värld spelade en betydande roll, dök upp och drogo förbi medan han med van och säker hand, som reumatismen ännu inte helt fått bukt på, förde krattan fram och tillbaka i väl afvägdt tempo. Snart stod han som en trollkarl midt ibland sina hemlighetsfulla kvadrater och cirklar.

Småningom vaknade lifvet i de sofvande husen. Från kökssidan hördes skratt och rop och ljudet af smällande dörrar. Trädgårdsdrängarna kommo vandrande uppför stora allén med en väldig granrisguirland och började dekorera portalen och trappan efter Monsens anvisningar.

Ett fönster i andra våningen öppnades och öfverste Weydel blickade ut. Man kunde ha tagit honom för en gubbe, så grå var han blifven de sista åren, efter bataljonens upplösning. Grämelsen öfver denna skymf hade plöjt ett delta af rynkor kring ögon och munvinklar. De civila kläderna hängde på honom, som om de varit gjorda åt någon annan, och solbrännan gick snedt öfver pannan, ty han bar fortfarande sin hufvudbonad på militäriskt vis.

Monsen fick hastigt mössan i hand och bugade ödmjukt; han hyste en utomordentlig vördnad och en oöfvervinnelig rädsla för sin hus-

bonde. Vördnaden kom sig däraf, att enligt hans åsikt Weydlarna på Numlax voro de största herrarna i socknen och kanske i hela Finland, förresten — och rädslan hade han fått i sig samma dag han kom i tjänsten. Det var nu en historia, som Monsen gärna berättade för hvem som bara ville höra på; tyvärr var det numera inte så många som ville det, alla hade hört den otaliga gånger.

Då Monsen kom till Numlax, lefde gamla general Weydel ännu; han var öfver åttio år, men såg inte ut för mer än sextio. Trött af resan och tung i hufvudet af växthusens ljumma, bedöfvande luft hade Monsen somnat på en bänk i orkidéhuset och där hade generalen funnit honom. „Jaså, din fördömda lätting“, hade han ropat med sin hesa och bristande röst, som fått knäcken 1831 i polska vinterfälttåget, „ligger du här och sofver bort dagen! Tror du, din ohängda kanalje, att du har kost och lön för att dra timmerstockar?“ Och så hade han tagit sitt spanska rör med elfenbensknopp och gifvit Monsen den eftertryckligaste bastonad han fått pröfva på, sedan han var en liten pojke och stal prostens äpplen därnere i Skåne. Men när så generalen hållit på en stund, hade han satt sig

ner helt andfådd och börjat gnida sin högra arm och sagt åt Monsen: „Nu kan du gå i köket och se till att du får en sup. Men hälsa från mig och säg, att det skall vara en ordentlig sup, för ett ordentligt kok stryk har du fått.“

Efter den betan sof Monsen inte mer i växt-husen, och hans vördnad för den lilla magra gubben, som vid åttio år orkade ge sådana rapp, kände inga gränser. Då generalen året därpå helt oväntadt dog i slag, öfverflyttade Monsen omedelbart både tillgifvenheten och rädslan på hans son, kammarherren. Och när äfven denne burits bort till Weydlarnas hvita familjegrav vid Numlax' kyrka, ärfde dåvarande stabskaptenen, sedermera öfverste Robert Weydél jämte Numlax gård och underlydande äfven sin trädgårdsmästares oinskränkta hängifvenhet; den var blifven ett fideikommiss inom familjen.

*

Birger sof ännu när klockan på fasaden slog nio. Men nu hade solskifvan stigit så högt öfver taken, att några strimmor kunde bana sig väg mellan fönsterkarmen och den vårdslöst nerfällda rullgardinen. De speglade sig ett tag i

skrifbordsgarnityret och hoppade så rakt öfver i spegeln på motsatta väggen. Det flammade till i de sammanfogade glasskifvorna, som annars stodo mörkt grönskimrande som ruddammarnas döda vatten.

Birgers sömn blef allt lättare, drömbilderna tunnades ut, fördunstade och blefvo borta. Med ett ryck satte han sig yrvaken upp i sängen. Oredigt stod för honom en förnimmelse af att han egentligen borde gå upp genast, men han kände sig så sömnig ännu. Han skulle just lägga sig ånyo, då det knastrade till på fönster-rutan.

Snabbt och beslutsamt, som när man hoppar i kallt vatten, sprang Birger ur sängen och gick fram till fönstret. Rullgardinen flög upp med en smäll. Birger hyste ett svagt hopp om att rutan blifvit spräckt, men denna triumf öfver fridstöraren var honom förvägrad.

Nere på terrassen stodo Mikael Weydel och Åke Holm. Mikael gjorde en bugning, som kunnat hedra gustavianen Weydel.

— Cher cousin, sade han och slog ut med handen, caput för friherrliga Weydel hälsar den blifvande hufvudmannen för adliga Weydel välkommen i de vuxna männens led.

Birger svarade med en storartad reverens och viftade med nattskjortan. I ett huj fick han kläderna på och skyndade ner.

I stora salen voro de alla församlade. De hade dukat födelsedagsbord åt Birger, alldeles som när han var en liten pojke. Tjugu brinnande ljus stodo i cirkel och i midten ett, som var högre än alla de andra.

Öfversten gick Birger till mötes och kysste honom hastigt på pannan.

— Du har låtit vänta på dig, sade han i sin vanliga korta ton.

Men gamla hennes nåd böjde sitt trötta, vissnade ansikte mot Birger och hviskade med en darrning i rösten, som han icke hört sedan den dag, då hans mor begrofs:

— Gud välsigne dig, gossen min!

Så kommo de andra i tur och ordning och tryckte hans hand. Märta tvekade ett ögonblick, så kysste hon honom på kinden. När det var öfver, rodnade hon märkbart; den förtroligheten hade icke förekommit mellan syskonen sedan de voro små.

Birger hade gärna velat säga något, men fann ingenting lämpligt, stod där förlägen och betraktade sina gåfvor. Han fick fatt i en sig-

netring med Weydelska vapnet. Karneolen lyste som en droppe blod på hans hand. Öfversten betraktade honom med sin genomträngande blick.

— Jag hoppas du skall bära den med heder!

— Min fina kusin, sade Mikael, jag tillåter mig påpeka, att vi föra ett uppstigande lejon i vår sköld. Malicen påstår visserligen, att vårt lejon för länge sedan tröttnat på det besvärliga uppstigandet och helt varligt börjat klifva ner igen, men jag är öfvertygad om att du skall komma detta illvilliga förtal på skam.

— Ja, sade öfversten med en sidoblick på Mikael, af dig kan man ju inte vänta det. Du anser påtagligen, att din far gjort nog för två generationer.

Mikael Weydels far hade varit ättens sista lysande representant. I sin egenskap af kammarherrens äldsta son borde han enligt gammal sed, som aldrig förr brutits, ha öfvertagit Numlax; men landtbrukarens lif syntes honom alltför torftigt och enformigt. Så deltog han då som ung löjtnant i andra polska upprorets kufvande, mottog Georgskorset ur högsta befälhafvarens hand efter en skärmytsling, där han legat svårt sårad en natt ute på fältet bland de

döda. Nu hade han fått blodad tand, och det var icke längre tal om hemkomst till Finland. Han slogs som en djäfvul i alla Rysslands gränsejder. Vid trettiotvå års ålder kommenderade han egen bataljon; hans karriär var en saga, som de äldre kadetterna berättade för andäktigt lyssnande nykomlingar i Fredrikshamn, där Alexander Weydel i tiden gått ut som primus. Det påstods också, att kvinnointriger lågo bakom hans lysande framgångar, och där nämndes i samband med hans ett namn så högt, att berättaren ofrivilligt sänkte rösten till hviskning. Efter turkmenernas underkufvande blef Alexander Weydel baron och generaladjutant. Icke ens nu var hans ärelystnad tillfredsställd; han smidde ständigt nya planer. Men på en razzia i Turkestan sjuknade han plötsligt och dog i en eländig håla utanför Samarkand, där ohyran dröp ner från väggarna och kirgisernas skrän skar i hans öron intill det sista.

Alexander Weydel hade bekymrat sig ganska litet om hem och fädernesland. Det var därför som ett slags försoningsoffer åt fosterjorden han bestämde, att hans ende son skulle uppfostras i finska kadettkåren. Mikael's mor, som efter den första bittra besvikelsen i sitt äktenskap

snart nog hade funnit tröst på annat håll, såg sig gärna befriad från allt ansvar för denna son, som hon aldrig älskat. Efter faderns död blefvo Mikael's besök i Petersburg allt sällsyntare. Han slöt sig i stället närmare till sin finska släkt och tillbragte alltid en del af ferierna på Numlax. Vid kadettkårens upplösning hade Mikael ett par år kvar till dimissionen; hans mor gjorde ett lamt försök att förmå honom fortsätta sin militära bana i Ryssland, men i stället gaf sig Mikael ut på långa utrikesresor. Han kunde försvinna för månader, utan att någon visste hvar han fanns, tills han plötsligt uppenbarade sig i Helsingfors eller på Numlax. Så hade åren gått under det han njutit af allt hvad lifvet kan bjuda den rike och oberoende.

Hvar gång man gjorde ett försök att väcka hans ärelystnad genom faderns exempel, ryckte han på axlarna och förklarade sig tillhöra den generation, som bör hvila och samla nya krafter för kommande led.

Äfven nu gjorde han en åtbörd af komisk förtviflan.

— Bästa farbror, hvad skall jag göra? Jag har ju ärft allt hvad människor i allmänhet brukar eftersträfvat. Jag är en ny Alexander den

store, jag konstaterar med blödande hjärta, att min far inte lämnat någonting kvar för mig att eröfra.

Öfversten rynkade pannan.

— Jag känner till det där. Birger, vill du följa med in på mitt rum, det är någonting jag ville tala med dig om.

Birger följde honom förvånad. Någon förtrolighet hade aldrig existerat mellan honom och hans far, de hade aldrig utbytt annat än likgiltiga ord. Nu såg han af öfverstens min, att det gällde saker af vikt.

Öfversten satte sig i sin skrifstol, men Birger förblef stående framför honom.

Öfversten började tala, dämpadt och afmätt.

— Eftersom du i dag blir myndig, anser jag det vara min plikt att underrätta dig om, hvad du i framtiden har att vänta af Numlax, med andra ord hur ditt lif kommer att gestalta sig från ekonomisk synpunkt. Det förvånar dig kanske, att jag aldrig förr berört en fråga af så stor vikt, men du vet bäst själf hurudant vårt förhållande till hvarandra varit. Jag är den första att beklaga faktum, men jag vågar påstå, att felet inte uteslutande legat hos mig.

Birger nickade stum.

— Du är din mors son, fortfor öfversten, lika sluten och svårtillgänglig som hon. Jag har därför låtit dig gå dina egna vägar, utan att ingripa i din utveckling eller öfver hufvud blanda mig i dina angelägenheter. Du har fått sköta dina studier och dina nöjen efter behag, jag har aldrig ens frågat dig, hur du användt ditt underhåll, som varit mer än tillräckligt, det måste du medge.

Birger nickade åter.

— Dina vänner känner jag knappast mer än till namnet, kan således inte bedöma, om du valt dem väl. Fastän jag anser Mikael vara ett farligt och i många afseenden skadligt sällskap, har jag aldrig försökt skilja er åt. Hvilka vanor och åsikter du fått genom honom är mig obekant. Men om du inbillar dig att engång i framtiden som herre på Numlax kunna föra ett förnämt och behagligt chateaulif och däremellan göra små utrikesresor med Mikael, så misstar du dig fullkomligt.

— Ställningen är kort om godt denna: Numlax är intecknadt, inte precis till flaggstången, men nära skorstenarna.

Birger gjorde ofrivilligt en åtbörd af öfverraskning.

— Det förvånar dig? Du tycker kanske, att vi under de omständigheterna borde lefvat ännu mer indraget, och du har naturligtvis rätt. Men om du besinnar, under hvilka förhållanden jag vuxit upp, hur annorlunda det stod till här på Numlax under min ungdom, så skall du kanske förstå, att jag inte kunnat sänka vår lefnadsstandard mer än jag gjort.

— Nu kommer turen till dig. Skall du kunna behålla Numlax, så fordras af dig inte bara energi, en oerhörd omtänksamhet och hårdt arbete, utan framför allt gnidig sparsamhet. Du kommer att få försaka nästan allt det, som här-tills gett ditt lif innehåll. Tror du, att du under sådana vilkor vågar öfverta Numlax?

— Ja, svarade Birger utan betänkande.

— Det svaret väntade jag. Men vet du, hvad fattigdom vill säga, lysande fattigdom till på köpet? Att inte kunna köpa en bok af din älsklingsförfattare, att inte kunna besöka en konsert, fastän du försmäktar efter musik, att aldrig kunna resa, utan vara bunden vid samma lilla fläck af jorden lifvet ut. Den fattigdom, som bjuder på svält är mycket mindre förfärlig, den sporrar åtminstone krafterna till det yttersta, medan din kommer att göra lifvet

grått och dagarna trista, utan den yttersta spänning, som kampen för lifvets bevarande måste medföra. Tror du ändå, att du vill öfverta Numlax?

— Ja, svarade Birger.

— Du resonerar kanske som så, att din ställning blir föga bättre, om du säljer Numlax, eftersom det är så högt in-tecknadt. Men du misstar dig. Bergsrådet Wallin har för en vecka sedan gjort ett anbud på Numlax, som med en half million öfverstiger in-teckningen. Han bjuder alltså mer än Numlax kan vara värdt efter fördelaktigaste värdering, och jag är fullkomligt öfvertygad om, att ett sådant anbud aldrig mer skall göras, åtminstone inte inom en öfverskådlig framtid. Det är fru Wallins fåfänga, som drifver honom till en så dålig affär, hon vill komma åt Numlax som en yttre symbol på deras ekonomiska ställning; Sundom är inte längre fint nog. Antar jag för din räkning bergsrådets anbud, får alltså Märta och du vid min död ärfva en summa, som gör er oberoende, om också icke rika. Står du ännu fast vid ditt beslut?

Birger svarade icke strax.

— Det är ju mycket naturligt, att du inte på

rak arm vill besvara en så viktig fråga. Du har god tid att betänka dig, bergsrådet har begärt svar inom en månad. Jag motser således ditt definitiva svar innan dess.

Öfversten såg på sitt ur.

— Nu är det tid för dig och dina gäster att fara till kyrkan, om ni vill hinna hem igen till frukosten.

Förvirrad lämnade Birger rummet.

Sälja Numlax? Den tanken hade aldrig fallit honom in, att främmande människor, som ägde en viss summa pengar, kunde få rätt att kalla Numlax sitt. Få rätt till det hem hans förfäder skapat, lefva, sitt lif i deras rum, äta vid deras bord, läsa deras böcker, njuta af växthusens blomdoft och springbrunnarnas sorl och af forsens trygga, vänliga brus. Hur var det möjligt, att man för några sedelbuntar kunde få till skänks all den skönhet och all den förfining, som pressats likt en dyrbar essens ur en gammal släkts lif, generation efter generation!

Men så gingo Birgers tankar till all den härlighet därute i världen, som han kanske aldrig skulle få återse, om han stannade på Numlax. Solnedgången vid Fiesole, hafvets sång vid Biar-

ritz, drömnätterna på Skagen, våren i Nizza och miljonstädernas brus, som är underbarare än allting annat på jorden, Guds härliga jord. Han tänkte på sina resor med Mikael och på den kväll, då de drogo in i Paris som kungar i en eröfrad provins. Han visste det, dit ner skulle hans tankar vandra, när vintern rufvade öfver Numlax och snön böjde granarnas grenar mot jorden, som om förtviflade människor hade hängt sig i dem.

Dessa tankar foro genom Birgers hufvud ännu när jaktvagnen i stark fart rullade ut genom stora allén. Birger körde själf, han hade icke ens låtit kusken följa med.

Mikael satt bekvämt bakåtlutad och pysslade om sin morgoncigarr.

— Som du möjligen vet, sade han till Åke Holm, bjuder dagen på stort galaspektakel, hvori hela den stora personalen medverkar. N:o 1 hålla vi just på med; det är det traditionella besöket hos de värderade ättemedlemmar, som af synnerligen giltiga skäl icke kunna uppträda. Af det öfriga rikhaltiga programmet vill jag bara framhålla några af de förnämsta attraktionerna, såsom hofrättsrådinnan Franckens fenomenala

tunggymnastik, doktor Bergvalls kapphästridt i den högre skolan — hors concours! — samt les deux Wallin med sin i frihet dresserade vildkatta Dora, underbar, noch nie dagewesen!

— Ja, instämde Åke, hon är underbar. Har ni hört hennes sista

Han hejdade sig vid en blick från Mikael och betraktade Birger i smyg för att se om han hört, men Birger satt envist med ryggen åt och vände icke en enda gång hufvudet åt sidan. Ett ögonblicks förlägen paus uppstod, så räddade Mikael situationen genom att börja tala om likgiltiga ting.

Vägen gick fram öfver stora fält, där rågen stod i skylar, genom sankmarker, där ormbunkarna sköto fram i nästan tropisk yppighet, och så åter högt upp på rullstensåsar, där tallskogens glesa, raka stammar öppnade ett ändlöst perspektiv.

Nu syntes kyrkan på en hög kulle, halft kringfluten af en nyckfullt slingrande å. Med sina låga gråstensmurar och sitt väldiga, branta tak såg den ut som en till hälften nedsjunken stenkoloss; det var som om marken gifvit vika under det våldsamma trycket. Till ett ointagligt värn för Kristi lära hade den okände bygg-

mästaren under oafslätlig kamp mot djäflar, jättar och hedningar byggt upp dessa fästningslika murar, där kajorna sedan funnit en tryggad fristad. Skriande flaxade de från kyrktaket till klockstapelns och därifrån till de tre hvita grafkapellen, som stodo i rad längs kyrkogårdsmuren.

Weydlarnas familjegrav låg i midten med Flemingarnas på ena sidan och Edenbergarnas på den andra. Det var ett enkelt hvitrappadt hus med de dödas namn i guldskrift på fasadens svarta stentaflor. Den första var Christoffer Weydel, som under trettioåriga kriget gick i svensk tjänst och blef den svensk-finska grenens stamfar. Släktled efter släktled hade samlats här; borta voro endast de, som fått sina grafvar därute på Sveriges slagfält, från Breitenfeld till Hörnefors. Många hade färdats ganska vida omkring och pröfvat lyckans växlingar, andra hade förmått skapa sina öden högt öfver massornas och nått makten, äran och härligheten, men här var slutet på visan för dem alla. Här lågo de fredligt sida vid sida och väntade på förgängelsen eller uppståndelsen, allt efter som lifvet format deras tro om de okända tingen.

Birger såg dem så tydligt för sig, par efter par, som en Jakobsstege in i oändligheten. Hans fantasi kom ättartaflornas knappa, torra ord att grönska som Aronsstafvar. Oftast dröjde hans tankar hos Bernhard Weydel, som „dog på pelegrimsfärden“ och hos de två bröderna, som tagits till fånga vid Poltava och drunknade en vinternatt i Finska viken, när de efter fredsslutet skulle återvända till sina hem. Men allra helst fantiserade han om Rutger Weydel, som för sitt stormiga lif blef förskjuten af sin far och rymde till Frankrike med en dansös. Där slogo vågorna ihop öfver hans hufvud, och man visste intet om hans senare öden. Hans porträtt, en bleknad pastell, hade fått en undanskymd plats i biblioteket. Alltsedan Birger första gången hörde denne vanbördings öde skildras, hade han känt sig dragen till honom långt mer än till alla de utmärkta män, som skapat släktens glans. Det hade uppstått ett slags förtrolighet mellan dem, och stundom sände Birger porträttet en blick som af hemligt förstånd.

Genom grafkapellets gallerfönster kunde Birger se några vissnade kransar, som hängde där alltsen hans mors begrafning. De torra bladen

rasslade för vinden. Så tog han den väldiga buketten af chrysantemer, som Monsen bundit åt honom i dag som alla föregående år, och lade den varligt på stentrappan.

— Första numret är förbi, sade Mikael. Storartad succès, das Publikum weint. Nu ger vi oss i väg som Jehu, annars gör min mage uppror.

*

Åke Holm dref ensam omkring i rummen efter frukosten. Han kände sig fortfarande lika illa till mods, som kvällen förut, då han kom åkande från stationen. Det var detta med Märta, som oroade honom: på en bjudning hos Wallins på Sundom, ett par veckor tidigare, hade han kommit att kyssa henne, utan någon vidare mening, bara som angenämt tidsfördrif; men han hade genast märkt, att hon tog saken allvarsammare. Nu visste han absolut inte, hur han skulle sköta sina kort för att bäst dra sig ur klämman, om han borde låtsas om ingenting eller be henne om ursäkt och förklara det hela som en tillfällig förlöpning eller kanske snarare som en flyktig stämning. Han hade ängsligt undvikit att bli på tumanhand med henne, ty

hvar han stod, kände han hennes frågande, oroliga blickar söka sina.

I blå förmaket satte sig Åke i en bekväm stol och vecklade ut sista tidningen. Plötsligt, utan att han egentligen visste hur det kom sig, stod Märta framför honom. Hon föreföll så blek i den skarpa dagern.

— Åke! sade hon lågt och hastigt. — Hvad är det åt dig, du undviker mig hela tiden och du är så förändrad. Bryr du dig inte mera om mig?

Åke reste sig nervöst.

— Det är ju ett vansinne alltsammans, det kan aldrig bli någonting utaf. I staden och på Sundom var du som alla de andra flickorna, men när jag ser dig här på Numlax, är du en helt annan. Jag vet inte hvad det är, hur det kommer sig, men jag känner, att jag inte passar här, att jag inte hör till er. Ni bildar ju en särskild kast, och jag känner mig stå utanför. Förstår du nu, att det aldrig kan bli någonting mellan oss? Hvad som varit skall jag gömma som mitt dyrbaraste minne.

Den sista frasen var han alldeles särskildt nöjd med.

Men Märtas ögon strålade.

— Var det bara det! Och jag, som trodde att du alldeles glömt mig, att du inte mera brydde dig ett dugg om mig! Hur hade du hjärta att skrämma mig så? Hur kan du säga, att du inte är som en af oss? Hvad gör det mig hvad du heter och hvem du är, när jag älskar dig, älskar dig!

Hon slingrade armarna kring hans hals och pressade ansiktet mot hans axel.

— Du älskade, du älskade! Du får inte vara ledsen på mig för att jag gråter nu, när jag borde vara glad och lycklig, men det är så underligt alltsamman och jag måste ju tro, att du inte mer brydde dig om mig. Låt mig kyssa dina ögon, det var för dina ögons skull jag började hålla af dig. När man ser dem, måste man tycka om dig. Hur många stackars små flickor har du gjort olyckliga genom dem?

— Under vintern minst två per dag, den varmare årstiden blir det inte fullt så många.

De skrattade båda; tårarna hoppade lustigt ner för Märtas kinder.

— Men jag glömmen ju

Märta drog af fingret en liten slät ring med infattade pärlor.

— Du skall ha den som minne af mig, men du måste gömma den väl, tills alla kan få veta det. Den är inte alls vacker eller dyrbar, men mamma fick den af pappa, när han for ner till turkiska kriget, och hon bar den alltid sedan.

Åke stod i ett förfärligt dilemma. Slutligen tug han ringen, men bar sig så fumligt åt, att den halkade mellan hans fingrar och rullade ut på golvet.

I detsamma kom Mikael småhvisslande in genom dörren. Ringen stannade nästan vid hans fötter. Han tog upp den och betraktade snabbt de två.

— Pärlor, sade han lätt och räckte ringen åt Märta, det betyder tårar. Och man bör inte heller kasta dem för svin.

*

Öfverste Weydel bjöd sin mor armen för att göra en sista rond genom festrummen och se till att allt var i ordning.

Gamla hennes nåd föreföll en smula nervös; det var ju så länge sedan det sist varit stor middag på Numlax. Men för hvarje rum de passerade ökades hennes tillförsikt, ty ingen-

städes kunde hennes gamla, erfarna ögon upptäcka något slarf eller misstag. Allt var som sig borde. Bländhvit låg duken öfver hästskobordet och servetterna voro brutna i fantastiska former af konstförfarna händer. De gamla, slipade vinglasen, som i åratals ståt gömda i sina skåp, bildade sköldborg kring champagnens smala kalkar. Växthusen hade hedrat sig. Orkidéernas rashufvuden hängde tunga öfver väternas kanter, men där funnos också arter, hvilkas blommor förlorat allt blomlikt, de sutto som praktfulla fjärilar på asparaguskvistarnas fina nätverk. Solskenet välldes i mäktiga floder genom de höga, smala fönstren och blixtrade i bordssilfret och i kristallernas facetter. Silfret med de många olika vapnen var släktens historia under de sista hundra åren i sammandrag. Som arf eller hemgift hade det kommit till Numlax från släkter, af hvilka flere längesen voro utdöda.

Medan öfversten granskade rökbordet, begaf sig hennes nåd ut i köket. Där var ett spring och ett fjäsk. Mamsell Lindh, hushållsfröken, satt kopparröd i ansiktet och vispade egenhändigt majonäsen. Husorna stodo på hufvudet öfver väldiga baljor med is och bäddade in

vinerna. Där stod champagnen i sina vackert rundade buteljer med lysande guldhjälmar vid sidan af curacaons anspråklösa lerkrus och rhenvinsflaskorna, som voro hufvudet högre än allt folket.

Betjanten Östman, ett faktotum från gamla generalens dagar, hade barrikaderat sig bakom diskbordet och försökte blanka sina knappar med en yllelapp. Fracken slog stora veck i ryggen; han hade nu också blifvit så mager och krokig på senare tider. Hennes nåd kände sig en smula orolig på nytt. Gud vet hur han skall reda sig med serveringen! Och så ser han verkligen litet löjlig ut, gubbstackarn.

För öfrigt var köket fullt af unga flickor, som uppåddats bland underhafvandena. De ansträngde sig af alla krafter att se beskäftiga ut och sprungo i fötterna på hvarann. Att bli tagen i herrskapets tjänst var ju fortfarande en eftersträfvansvärd ära; Frida och Elvira — de gamla husorna — kunde ju inte lefva i evighet heller, och då var det bra att vara väl känd och ihågkommen uppe på gården.

— Hennes nåd kan vara lugn! skrek mam-sell genom stojet. Allt är i ordning, och om bara Östman sköter sitt, så går allt som en dans.

Östman, som icke af hennes nåds ankomst låtit sig störa i sitt poleringsarbete — han betraktade sig nästan som medlem af familjen —, vände sig häftigt om och hade så när stjälpit omkull hela diskbordet med tallrikar och allt.

— Nej hör nu, mamsell! stötte han fram med en röst, som åldern och den rättmätiga harmen gjorde darrande och bristfärdig. Jag skall säga henne, att jag i gamla ginralns tid har serverat finare herrar än som lär komma hit i dag, och jag vill fråga henne hvem som kan komma och säga, att inte Östman sköter sitt. Och hvad vet hon förresten om hvad som brukas i finare hus, hon som kommer från ett skräpställe i stan? Tror hon, att gamla ginraln sku ha bjudit gamla Årbygrefven och honom baron Löwenmark och de ryska amiralerna på sån mat som hon lagar? Sällan, sällan! Förr börjar tuppen värpa ägg och korna klättra i träna. Gamla ginraln — —

Det var så mycket Östman hade på hjärtat ännu, men här brast rösten i en hes rossling, medan tungan hväsande spelade mellan de glesnade tandraderna, som liknade en krenelerad mur. Gamla hennes nåd, som förskräckt dragit sig tillbaka, trädde nu medlande fram.

— Det är ingen som misstror Östman, sade hon. Sköt han bara sin syssla som han är van, så blir allt så bra.

En smula trött af promenaden återvände hon därpå till förmaket och sjönk med en liten suck ner i en mjuk länstol.

Men länge fick hennes nåd icke njuta af hvilan, ty ute i stora allén hördes hästtramp och knarrande hjul, och strax därpå körde landtbruksrådet Edenbergs vagn fram till gallerporten. Pustande och stånkande som om han själf dragit lasset hoppade landtbruksrådet ur den knakande schäsen, som föreföll att vara lånad ur ett museum. Han räckte sin feta, stadiga hand, brutal som en boxhandske, åt system, hofrättsrådinnan von Francken. Genom stakekets galler sågo de ut som två otympliga björnar i färd med att leka i buren.

— Tror du ännu, att vi kommer för sent, min sockerstrut? Kanske vi smyger oss in bakvägen?

Han plirade med sina små blodsprängda ögon, men hofrättsrådinnan gaf honom en sträng blick.

— Behåll ditt dumma skämt för dig själf. Du ser ju att vi är de första.

Löständerna klapprade bakom hennes sammanknipna läppar, som liknade uttänjda daggmaskar. Med en min som Marie Antoinettes på bödelskärran gick hon öfver gården. Sanden rasslade under hennes gamla styfva sidenkjol.

— Jag förstår inte, sade hon, sedan hon tryckt allas händer och i en hastig vändning nedkallat den Högstes välsignelse öfver Birger, — jag förstår verkligen inte, hur vi hunnit fram före Bergvalls. Vi såg deras motorbåt i viken, alldeles nära bryggan.

— Vi får väl försöka reda oss utan dem en stund, svarade landtbruksrådet. Kanske vi talar litet om vädret, för när Bergvall kommer blir det bara politik.

Men nu fattade hofrättsrådinnan eld.

— Du har aldrig kunnat uppskatta Bergvall, det är du alldeles för dum och håglös till. Medan du sitter på Sjökulla och göder dig, kämpar han för vår rätt och håller svenskhetens fana högt.

— Älskade Sofie, stönade landtbruksrådet, är det för att glädja Birger på hans myndighetsdag, som du äflas att ge en uppvisning af vårt lyckliga familjelif?

Nu skymtade doktor Bergvall med fru och döttrar i allén.

Doktorn hade ett intressant förflutet, hvilket man sannerligen icke hade kunnat tro, då man såg hans långdragna, en smula fåraktiga ansikte och den magra, kantiga gestalten. Emellertid hade han i sin ungdom förälskat sig i en kafé-flicka och trots släktens förtviflade motstånd gift sig med henne. Han hoppades kunna upp-rätta henne och hela de sår lifvet tvifvelsutan slagit henne. Genom sitt giftermål med fröken Tyra lyckades doktorn — då för tiden bara magister — verkligen reducera hennes intimaste bekantskapskrets högst betydligt, och det är möjligt att han kunnat afvänja henne helt och hållet, om hon icke ryckts bort af döden redan på tredje året af deras äktenskap. Denna gång kom Allhärjaren icke i form af en smygande sjukdom, utan han begagnade sig af ett apelsin-skal, på hvilket fru Tyras fot råkade slinta midt i en liflig cancan uppe på ett bord. Som detta bord befann sig i en elegant ungarldublett, tillhörande en för doktor alldeles obekant herre, blef skandalen stor och synnerligen allmänt be-kant. Doktorn själf, som vid tiden för olycks-händelsen befann sig på en lärarkongress i Åbo,

vardt förkrossad för många år, under hvilka han med feberaktig ifver ägnade sig åt studierna. Sålunda råkade han nästan ofrivilligt i besittning af omfattande kunskaper, hvilka i sin tur medförde ett betydande och ständigt växande anseende. Den ledsamma händelsen glömdes eller ströks åtminstone från dagordningen och syförningarnas diskussionslistor. Ingenting hindrade doktorn att göra ett godt parti; men hans tro på kvinnan hade fått en svår knäck, och han hade nog framlefvat sina återstående dagar som änkring, om icke Anna Fleming råkat göra hans bekantskap och beslutit gifta sig med honom. Inför hennes starka vilja smulto doktors betänkligheter som snö på en varm spisel. Anna Fleming var vid denna tidpunkt icke alldeles ung och hennes apparition föga kvinnlig, men hon förde med sig en liten välskött egendom och det stora namnets charm. Doktorn glömde heller aldrig hvad han var skyldig en född Fleming.

Genom detta sitt andra äktenskap såg doktorn sin position förbättras betydligt. Han kunde räkna släkt med de flesta gamla senatorsfamiljerna, blef vald till stadsfullmäktig, landtdagsman och ordförande i Flitens vänners moderförening. Han intresserade sig nämligen för den sociala

frågan; under skördetiden brukade han gå omkring på sina ägor och uppmana folket att icke öfveranstränga sig, hvilket förvaltaren under lifligt edsafläggande försäkrade att de inte gjorde.

Men hos svärfadern på Årby visade sig doktorn aldrig, fastän det bara låg en mil från hans ägor. Vid första besöket hade gamle grefve Claës icke alldeles ohörbart kallat honom fågel-skrämma och låtit honom förstå, att han inte behöfde besvära sig den långa vägen ditut en gång till, åtminstone inte förrän till grefve Claës' begrafning.

Doktorn gjorde sin entré på Numlax med mycken värdighet. Det kränkte honom därför synnerligen djupt, när landtbruksrådet Edenberg hälsade på honom med ett ljudligt:

— Mjukaste tjänare, hur står det till med mosterföreningen?

Samtalet ville inte riktigt komma i gång. Doktorn gick omkring med politikens stora håf och lyckades verkligen förmå de andra att lägga ner hvar sin slant, allt mycket nött småmynt. Hvarje ny gäst kom som en förlossare.

Bergsrådet Wallins automobil väckte en viss sensation. Den var ensam i sitt slag i socknen,

där till och med Flemingarna på Årby åkte omkring i fäderneärfda åkdon.

— Jag förstår inte, sade hofrättsrådinnan, hur man kan ha panna att narra hustru och barn i en sådan där tingest, som kan explodera hvilket ögonblick som helst.

Hofrättsrådinnan hade öfver hufvud taget upphört att förstå den dag, då hennes man, hofrättsrådet von Francken, gick och skaffade sig en lunginflammation, som lade honom i grafven just då hans utnämning till senator skulle föredragas i Petersburg.

Ett förfärligt oväsen i vestibulen markerade familjen Leijonfelds ankomst. Kapten Gösta kom dragande med hustru, fem barn och en finsk informator, magister Janhunen, som med förfäran lyssnade till ekot af sina egna steg på stengolfvet.

Öfverste Weydel gick fram till Herman Fleming.

— Du tillåter att jag för Alice till bordet?

Grefve Herman bugade stum. Han stod och såg efter dem med ett egendomligt småleende; det var som en förstulen smekning när hans hustru lade sin arm i öfverstens.

Vid steken höll öfversten ett kort tal och utbragte ett lefve för Birger.

Det var dödstyst i salen ett ögonblick; så reste de sig alla och hurrade taktfast och kraftigt. Landtbruksrådet höll reda på de nio gångerna genom att trycka sina feta fingrar mot redingotens blankslitna sidor, ett efter ett, först hela högra handen och så den vänstra ända till ringfingret. Men vid ungdomens bordsända hade man börjat för sent, och när de andra slutat, hördes ett par enstaka hurra, åtföljda af halfkvädda fnissningar.

Nu höjde de alla sina glas mot Birger. Där steg som en hafssnäckas sus ur de bristande pärlorna.

*

Östman serverade kaffet i biblioteket. Den dalande solen speglade sig i hans bena, som blifvit så gles, så gles, och som kostat honom en timmes arbete och en stor klick matsmör. Grefve Claës betraktade honom uppmärksamt medan han balanserade kaffekoppen på sina smala, kloliknande fingrar.

— Lefver du ännu, din gamla lurifax, sade han, jag trodde de hade petat ner dig i jorden för längesen.

Östmans ansikte strålade och han bugade djupt, gång på gång.

— Du var med i de gamla goda dagarna, fortfor grefve Claës. Det är roligt att se dig, vi är ju inte så många kvar.

Och vid minnet af otaliga galna äfventyr, som den ene tagit del i och den andre bevittnat, logo de båda ett augurlöje. Till en början försökte Östman göra det omärkligt och diskret — som han en gång i sin ungdom sett Jean Coquerel, generalens franska betjänt och Östmans eget ouppnåeliga ideal göra det när herrarna behagade dra in hans person i samtalet — men snart bredde sig leendet ut öfver hela ansiktet, och läpparna förmådde icke längre täcka skottgluggarna i tandraden. I samma ögonblick blef grefve Claës så allvarsam och högdraget stel som bara han kunde det.

— Jag skall inte ha någon grädde, sade han, i fall det är det du väntar på.

Skamsen som en våt hund lomade Östman af med brickan.

Erik Wallin gick omkring med händerna på ryggen och betraktade hvarje föremål med andaktfull uppmärksamhet. Hans blickar föllo på

ett fotografi af Alexander II med egenhändig påskrift.

— När man tänker sig, utbrast han och vände sig till Nils Leijonfeld, som råkade stå närmast, att den namnteckningen en gång betydde friheten för fyrtio miljoner människor!

— Jaa, svarade Nils. Han hade 5 i historia och undvek i allmänhet kategoriska uttalanden, så snart det gällde någonting annat än hästar och hundar. Men Mikael vände sig om och betraktade Erik med sitt vanliga gåtfulla leende.

— Du erfar viss ofta historiska sensationer? sade han.

— Man kan ju inte annat på ett ställe som Numlax, svarade Erik en smula osäkert. Sedan länge misstänkte han Mikael för att drifva gyc-
kel, men ännu hade han aldrig lyckats gripa honom på bar gärning.

Doktors höga nasalstämma hördes öfver sorlet:

— Hur många volymer innehåller biblioteket?

— Jag tror det blir bortåt sextusen, svarade öfversten. Men det är bäst att fråga Birger, han har visst läst dem allesamman.

— Det är förfärligt med böcker, inföll hof-rättsrådinnan, inte bara det att de är så rysligt

dyra att köpa och binda in: tänk hur mycken tid man förpiller genom att läsa dem!

Det blef en smula tyst kring henne.

— Det var en smash, hviskade Mikael, hvem klarar den?

— Jag menar naturligtvis inte dem, som ska studera till något, utan oss vanliga människor.

— Kära Sofie, sade landtbruksrådet, sedan han under ljudligt smackande låtit ett glas cognac långsamt rinna ner i strupen, du har rätt som alltid. För många människor är det bestämdt förspild tid att läsa i böcker.

Birger hade kommit att stå ett stycke från de andra bredvid Alice Fleming. Hennes blickar gled långsamt öfver bokhyllorna, smekte de elfbensskimrande pergamentbanden och rococos guldsnörklade ryggar.

— Där är ju lifvet, sade hon lågt. För dem, som aldrig lefvat själfva.

Grefve Herman tog blicken från henne och vände sig långsamt mot Mikael, som stod vid fönstret och såg ut öfver detta Numlax, förfädrens verk, jorden de odlat och husen de byggt.

— Så vackert här är, sade grefve Herman tonlöst.

— Ja, svarade Mikael, och allt skall en gång falla i oskyldas och främlingars händer.

Hans blickar dröjde vid en klunga grå hus på andra sidan viken. Det var den sista svenska gården i kyrkobyn.

Grefve Herman nickade.

— Som ett snöskred äro de öfver oss.

Mikael visade med ett ögonkast på magister Janhunnen.

— Snart är vår roll till ända. Så kommer deras tur.

På magisters kinder stod skäggstubben gles och gul som rågen på hans hemtrakts åkrar; ännu hade han långt kvar till det eftersträfvade idealet: polisonger à la Johan Vilhelm Snellman. De stora rummen tycktes skrämja honom, han stödde sig i förbifarten på stolkarmar och bordshörn. Men hur han än manövrerade, stötte han alltid ihop med någon. „Jag ber om ursäkt!“ sade han förlägen, gång på gång. Han betonade andra stafvelsen i ursäkt.

Gösta Leijonfeld hade förpuppat sig i en mjuk länstol. Fru Ebba betraktade honom oafslätligt och med synbar oro, ty han hade smakat grundligt på vinerna och funnit dem ganska goda. Ebba Leijonfeld var lång och rak som en pe-

lare, med en märkbar entasis, som bådade godt för ättens fortbestånd. Hennes läppar rördes i takt med Göstas, ty hon kunde dem utantill, hans historier.

Det var sitt älsklingstema, turkiska kriget 1877—78, han nu tog upp, som alltid när hans välbefinnande nått sin kulmen. Han talade om Donauöfvergången och Balkannätterna, om turkarnas egyptiska regementen — de grannaste karlar som fröjdat en krigares öga — som segnade ner i snön och fröso ihjäl, pluton efter pluton, bataljon på bataljon, utan en fråga och utan en klagan.

— Men det värsta af allt, sade han och hans röst blef allt gällare ju längre det led, — det var hvarken kulregnet eller bajonettanfallen, det var de dödas begrafning. Ett kommando gick omkring och samlade liken, som lågo spridda ute på fältet. De slogo en rännsnara kring ena oten på de döda, och när de så släpade kropparna till de stora grafgroparna, sprattlade liken med armarna och det fria benet och hufvudet nickade upp och ner:

— Gud, så hemskt! sade Anna Bergvall.

— Ja, det var tider, suckade hofrättsrådin-

nan. Gudskelof, att vårt lands ungdom inte behöfver vara med om sådant numera.

— Ja, sade öfversten, Birger blir den första civila Weydel inom vår gren. Det är ju litet underligt att tänka sig, att ingen af oss skall bära uniform mer. Men ingenting blir ju kvar af det gamla.

Mikael stod på tröskeln med en biljardkö i handen. Han hade fångat den sista repliken.

— Vår tillvaro förenklas dag för dag, insköt han. Nu har man ju godhetsfullt befriat oss från den tunga plikten att slita byxorna på ridarhusstolarna.

— Du för din kö som en landtmarskalksstaf, anmärkte Otto Edenberg. — Har du inte uppgifvit hoppet ännu?

— Jag medger visserligen, att mina chanser minskats något genom populacens beklagliga frammarsch anno nittonhundrafem. Men det är bäst att hålla sig beredd, för alla eventualiteter.

Hofrättsrådinnan stirrade oförstående på Mikael, men hans ansikte var djupt allvarligt. Hennes tankar rullade vidare som en spårvagn i sitt gamla spår:

— Låt oss tacka Gud för att Han tagit krigets tunga kors från de våra. Jag minns det

som i går, hur alla gick omkring och grät här på Numlax, år sjuttiosju, för Roberts skull. Och det var väl inte bättre på Björnholm, eller hur Alice?

Alice Fleming såg upp som om hon vaknat ur en tung sömn.

— Nej, svarade hon hastigt, jag skall aldrig glömma de dagarna.

— Du vill väl inte påstå, att det var för min skull du klämde på tårpåsen, ropade Gösta Leijonfeld skrattande. Nej pass, den gubben går inte. Där var nog en viss annan person med i spelet.

Alice höjde en smula på ögonbrynen, i det hon betraktade sin bror:

— Jag tror verkligen jag grät också för din skull. Jag var ju så ung ännu.

— Männen tänker aldrig ett ögonblick på hvad vi kvinnor får lida för deras skull, fastslog hofrättsrådinnan. Om vi kvinnor fick bestämma här i världen, så skulle alla krig vara afskaffade för länge sen. Men det vill inte männen, gunås, det är de för råa och grymma till. Gick inte Otto därhemma som en äggsjuk höna och läste högt för min man och mig om segerbulletiner och Te Deum och Georgskors och kejsa-

rens tack till trupperna och svor öfver att han inte fick vara med.

— Kära Sofie, det där kan jag inte alls påminna mig! — Landtbruksrådet satt där helt förlägen. — Men det var ju en underlig tid.

Bergsrådet Wallin hade tegat obrottsligt sedan man reste sig från bordet. Nu tog han mod till sig.

— Jag var hos Christersson et C:o i Fredrikshamn på den tiden, sade han, vi levererade tältstänger och bårar till ryska kronan. Det var en god affär.

Bergsrådinnan betraktade honom ogillande.

— Affärsmännen förnekar sig aldrig, sade hon småleende, i en lätt ursäktande ton. De kan helt enkelt inte tala om annat än affärer.

— Man kan väl inte tala om saker, som man inte förstår sig på.

Bergsrådets röst lät tveksam och hjälpsökande.

— Åjo hvad man kan! halfhviskade Otto Edenberg. — Hör bara på min syster!

— Hvad är det om? frågade hofrättsrådinnan ifrigt. Hon hade så svårt att följa med när flere personer förde samtalet än hit, än dit.

— Bergsrådet komplimenterar dig för dina ovanliga sällskapstalanger, svarade landtbruksrådet och svepte i sig ett glas munk.

— Å, det är alldeles för mycken artighet! Sofie von Francken vände sig strålande till bergsrådet, som hon hittills behandlat som luft. — Men det är ju möjligt att man under årens lopp, i en familj som vår fått, hur skall jag säga, en smula öfning.

— Ja, öfning har inte fattats, bekräftade landtbruksrådet.

Doktor Bergvall knackade med teskeden i kaffekoppen och reste sig harklande. Det dröjde någon minut innan hofrättsrådinnan fattade, att här skulle hållas tal. Under dödstystnad från alla andras sida interfolierade hon doktors stapplande inledningsfraser med en liflig skildring af aftoncirklarna på Sjökulla under hennes mors lifstid.

Doktorn började med att påpeka, hurusom han i motsats till flertalet af de närvarande icke kunde räkna släktskap med dagens festföremål, men på sin hustrus vägnar och såsom nära granne samt dessutom gammal vän i familjen ansåg han sig dock berättigad att yttra några ord. Hans tal gällde icke Birger såsom enskild

person — den uppgiften ville han öfverlåta åt någon af de unga vännerna —, utan såsom representant för hela den unga generationen, på hvars skuldror ödet lagt ett tyngre ansvar än måhända någon föregående haft att upp-
bära.

— Jag sku villa likna denna generations uppgift vid de ryska bataljoners, som i slaget vid Schweidnitz på befälhafvarens order marschera ner i löpgrafvarna för att de efterföljande öfver deras lik sku kunna tåga fram till seger. Det är en sorglig, men ärofull uppgift, mina damer och herrar, som förelagts våra barn och barnbarn. Vi måst bereda oss på, att måhända hvarkendera af dem ska nå segerpalmen; ställningen kan efter par släktled fortsättningsvis vara densamma som nu. Men ingen makt i världen sku borda få afskräcka oss, vi sku borda underkasta oss fast också de största uppoffringar, tills fienden slutligen sku måsta ge tappt.

Och jag lägger dig på hjärtat, Birger, då du nu går ut i kampen för vår västerländska kultur, att det bästa vapnet mot barbarerna är vårt gamla, kära svenska modersmål. En skål, mina damer och herrar, för vårt härliga språk!

Mikael gick fram till doktorn och komplimenterade honom med anledning af det charmanta talet.

— Jag har ibland med beklämning tänkt på svenska språkets undergång i vårt land, men efter farbrors tal skall det aldrig hända mig mer.

Därpå tog han ett likörglas och gick fram till Dora.

— Skål, fröken Wallin!

Dora förde glaset till sina läppar; den fina aromen kom hennes näsvingar att skälfa.

— Jag är galen i chartreuse, sade hon skratande. — Om Ni visste, hvad det ibland är svårt att vara en anständig flicka!

Mikael böjde sig en smula närmare.

— Om Ni visste hur gärna jag ville befria Er från den plågan.

Dora gjorde ett svagt försök att se indignerad ut.

— Det finns gränser, baron!

— Som äro till för att öfverskridas.

— Tror Ni det? Men om man stöter på motstånd?

— Så bryter man ner det. Det är för resten det roligaste af alltsammans.

— Hvarför ser Ni så där på mig?

— Jag ser på Er till att begära Er.

— Men vet inte baron, att snälla barn aldrig begära?

— Jo, men de få heller aldrig någonting, och därför föredrar jag att vara stygg.

Doras blickar snuddade vid hans, flyktigt, som en kittling.

*

Birger var ensam kvar af de unga, de andra hade gått in i biljardrummet. Försiktigt listade han sig ut och smög som en missdådare uppför trappan; han ville vara ensam en stund och pusta ut, men uppe i sitt rum fann han Mikael.

— Jag trodde du höll på att spela med de andra.

— Nej, svarade Mikael och torkade en imaginär svettdroppe från pannan, jag behöfde ett ögonblicks ostörd ro för att drömma om Ingrid Leijonfeld. Hon blir en nött volym i mina minnens bibliotek. Honny soit qui mal y pense!

— Hur hade du det under middagen?

— Värre än Odysseus i den svåra passagen! På ena sidan Dora, som jag inte vågade tilltala, för det är som att trycka på en sifon —

och den slutar aldrig —, på den andra Ingrid Leijonfeld, och att konversera henne är svårare än att röka en trasig cigarr. Men värderade, vill du inte slå dig ner och hvila en stund, innan du skall ut på linan igen?

Birger öppnade dörren på glänt och valde sin plats så, att han genom de tomma rummen kunde se in i biljardsalen.

Högt öfver alla de glada rösterna, biljardbollarnes korta knackar och köernas dofva dunkande i golfvet hörde han Doras klingande skratt. Allas ansikten voro vända mot henne som solrosorna mot solen. Hon visste inte alls, hur man skulle bära sig åt för att göra en stöt. Nils Leijonfelds vackra, en smula enfaldiga ansikte strålade, när han fick ta hennes hand och visa, hur hon borde hålla i kön och hur hon skulle sikta. Och när hon sedan petat till bollen på galen sida och fått den att rulla ett litet stycke, såg hon skrattande upp och hennes blick mötte Åke Holms tvärs öfver biljarden.

— Du är en utsökt artig värd, sade Mikael och gäspade diskret bakom handen, du undviker konsekvent att störande ingripa i dina gästers förströelser.

Birger svarade ej. De rökte länge under tystnad. Mikael behandlade sin cigarr med omsorgsfull ömhet, som om det gällt ett lefvande väsen. Med noggrant afmätta mellantider steg den blå röken rätt upp i luften, som från ett Gudi behagligt offer. Men Birger bar sig åt som en smygrökande skolpojke, cigarren brann snedt under hans nervösa bloss.

— En god cigarr, sade Mikael så, är symbolen för ett lyckligt lif. Liksom cigarren bör lifvet förbrinna lugnt och jämnt, utan att glöden bryter fram på olämpliga ställen. Och det redan förbrunna skall vara hvitt och utan fula fläckar.

Birger betraktade honom förströdt.

— Jag visste inte, att det var din uppfattning af lyckan.

— Min fina bror! utbrast Mikael nästan indignerad. Hvem påstår något sådant? Jag har aldrig kunnat skryta med att dela förnuftigt och hederligt folks åsikter. För mig består lyckan hvarken i att bli geheimeråd eller att hålla svenskhetens fana högt eller att framlefva mina återstående dagar i sällskap med en speciell kvinna, hon eller ingen, trogen in i döden m. m. m. m. Minns du hur det heter i barnens

aftonbön: Lyckan kommer, lyckan går, den Gud älskar lyckan får. Det är ju mycket riktigt, men det är Gud som är subjekt i satsen. Annars är lyckan också lik en olydig hund, den kommer aldrig när man kallar på den.

— Du är kvick i dag, Mikael.

— Bara champagnen, värderade! Det är ju alltid en sensation att berusa sig i kretsen af sina närmaste.

Birger satt med rynkade ögonbryn och betraktade de spelande, oafvändt. De hade skockat sig kring biljarden för att se Nils Leijonfeld göra en fin ryck. Åke Holm stod bakom Dora, tätt, mycket tätt, och deras händer funno hvarann en sekund.

En smula aska föll från Birgers cigarr när han förde den till sina läppar.

— Min fina bror, sade Mikael, har du hört talas om den store astronomen, som genom att iaktta Uranus kom underfund med, att den måste stå under inflytande af en osynlig himlakropp, och noggrant lyckades beskrifva denna okända stjärna? Jag tolkar din tystnad som okunnighet. Men genom att använda metoden från Neptunus' upptäckande på dig, har jag räknat ut, att Dora har några dumheter för

sig därinne i biljardrummet. Medge att det är rätt!

Birger måste le.

— Du är en god astronom, Mikael.

— Min fina kusin, följ mitt råd och skriv vers!

Om en ung man i din situation underlåter att göra vers, så är det ett jäktande efter originalitet, som på det skarpaste måste fördömas. Du kan också börja med att föra dagbok. När du på morgonen läser hvad du skref kvällen förut, förefaller det dig så oändligt dumt. På det viset inbillar du dig vara stadd i ständig utveckling, och det är ju alltid en värdefull illusion.

Birger reste sig och gick af och an i rummet.

— Hvad lifvet ändå är underligt! Hvarför måste jag förälska mig i en flicka, som jag skulle blygas att ha till syster!

— Värderade, lifvet är som ett yttrande af Ingrid Leijonfeld, det är förtjusande i sin meningslöshet. För öfrigt vill jag påminna dig om att det finns åttahundra miljoner kvinnor. Men nu tror jag tiden är inne för programmets clou, den stora promenaden i parken.

Öfversten och Alice Fleming hade hunnit ett stycke framom de andra. De gingo tysta och lyssnade till sanden som rasslade vid hvarje steg. Vägen gick fram mellan två konstgjorda dammar, där feta och brednackade rudor stodo på hufvudet i gyttjan. Öfversten tog fram en skorpa och började mata dem.

— Det är min enda förströelse i hvardagslag, sade han. Här har ju blifvit så tyst och ensamt de sista åren.

Parken låg domnande stilla. Forsens brus hördes starkare här, och man kunde tydligt urskilja kvarnluckans stampande, regelbundet afmätt, som en bultande puls. Fordom hade forsen drifvit en kvarn och en stångjärnshammare, men nu lågo de längesen i pittoreska ruiner. Vattnet dref fritt sitt spel med de gamla skoflarna och hjulen, som engång malt guld åt herrarna på Numlax.

Alice lyssnade länge uppmärksamt.

— Det är ovanligt litet vatten i ån, sade hon.

— Ja, svarade öfversten, men hur kan du veta det? Hon log.

— När stora kvarnhjulet inte hörs är det lågvatten.

— Och det minns du?

Deras blickar möttes. Där låg en fuktig glans öfver hennes ögon.

— Allt minns jag, allt . . .

Det var som om han nu först sett, hur vacer hon ännu var, fastän åren spunnit sitt nät af fina rynkor kring ögonen, en maska för hvarje sömnlös natt och för hvarje händelselös dag.

— Så längesen det är, sade han. Du var som Märta.

— Ja, svarade hon och log fortfarande, snart är jag en gammal gumma. Jag har inte vetat det riktigt säkert förrän i dag. Men när jag satt därinne nyss och såg dem, alla de unga, då blef det plötsligt klart för mig. Och jag minns, att jag känt samma rysning en gång förr, en afton på teatern i Rom. Det var kanske en dålig skådespelare, men jag skall aldrig glömma hur han sade det: Oh, gioventù!

Från viken hördes glada röster och Doras klingande skratt; de unga rodde ut till Kärlekens tempel. Det var som om deras hvita båtar sugit till sig all kvällsolens skälvande glans.

„Skin ud, du klare Solskin
og før os Vaaren til,
og før to Elskende sammen,
der gjærne tilsammen vil!“

Mjuk och innerlig ljud Åke Holms dämpade röst. I den andra båten satt Dora och lyssnade, småleende, med bakåtlutadt hufvud. Hon hade blifvit så tyst med ens.

Alice Fleming stod och såg efter dem tills det gjorde ondt i ögonen. Ännu en gång mumlade hon den främmande skådespelarens ord:

Oh, gioventù!

De gingo vidare, men som efter en öfverenskommelse så sakta, att de andra inom kort hade hunnit fatt dem.

— Se, så vackert det är ikväll, sade Alice.
— Ingenting i världen är ändå som Numlax.

Öfversten kände det som en befrielse, att hennes röst lät lugn och hvardaglig.

Men gamla hennes nåd, som stödde sig på grefve Claës' arm, blef snart för trött att följa med. De satte sig på en bekväm mossbänk.

Grefve Claës ritade i sanden med sin käpp och roade sig med att uppresa fruktansvärda barriärer för en myra, som stretade hemåt med en död insekt.

— Har man redan börjat söka ett passande parti för Birger? frågade han, i det han omgaf myran med en djup vallgraf.

Hennes nåd skakade sorgset på hufvudet.

— Claës vet ju, att det inte längre är som i gamla dagar. Hvad bryr sig ungdomen nuförtiden om råd och föreskrifter?

— Nej, bekräftade grefve Claës, och hans röst fick en komiskt ynkelig klang, — inte tror väl kusin att det är på min önskan Fågelskrämman kommit in i familjen? Och Anna hör ju ändå inte precis till den yngsta generationen.

— Birger har alltid gått mest för sig själf, fortsatte hennes nåd, och ingen vet hvad han egentligen tänker och vill. Men man har sagt mig, att han skall hysa en viss faible för den lilla Wallin.

— Så, så, den lilla Wallin! Grefve Claës' näsborrar vidgades som på ett troll, när det känner lukten af kristet blod. — Jag tror man är gourmet. Hm, ja. Det är mycket för och mycket mot ett sådant parti. Obskyr härkomst och föga desirabel svärmor. Men ett vackert ansikte, briljant figur och — ja, kusin förstår, det hela. Och så är det pengar, mycket pengar.

— Pengar är inte allt här i lifvet! sade hennes nåd med öfvertygelse.

Men grefve Claës satt länge tyst och stirrade rakt framför sig med hopknipna ögon, som för att se bättre. Han tvinnade oafåtligt sitt hvita, spetsklippta skägg med denna hand som aldrig arbetat, men genom hvilken två familjers mödosamt samlade rikedom en gång runnit ut i sanden.

— Pengar är ganska mycket, sade han så. Pengar är nästan allt.

Och när hennes nåd gjorde en afvärjande gest, bröt han ut nästan häftigt:

— Eller är det kanske inte för fattigdoms skull vi gamla släkter går under, som vi säljer vår jord och blir stationsinspektorer, eller håller den med nöd och blir bönder?

— Ännu äro vi inte där, sade hennes nåd och log, jag tror inte jag får se kusin blåsa af ett tåg, och jag har inte hört, att Robert ämnar sälja Numlax.

— Nej, sade grefve Claës, och det tycktes hennes nåd som om han betraktat henne så menande — kusin och jag, vi lär kanske gå fria. Men efter oss kommer syndafloden.

Han reste sig och såg ut öfver dammarnas vatten och parkens mjuka grönska. I alléernas skärning stod en springbrunn. Från bassängens fyra hörn sköto strålknippen fram och samlades i en väldig, tritonburen skål; de stodo spända som fiolsträngar, och den sista solstrimman drog några stråkdrag däröfver, innan den blef borta bakom horisontens taggiga rand.

Grefve Claës drog djupt efter andan.

— Det var allt ganska godt, sade han. Och snart är alltsamman förbi.

*

Vagn efter vagn körde fram till trappan. Det blef en hel karavan, som rullade bort i allén. Af gästerna voro endast Flemingarna kvar, de hade den kortaste vägen.

I den sista vagnen satt Åke Holm ensam och såg oroligt på sitt ur. Han var rädd att komma för sent till sista tåget.

Uppe i blå förmaket stod Märta i fönster- nischen, med hufvudet doldt bakom gardinens tunga fall. Hon bara såg och såg ner på den väg, där så många kvinnor af hennes släkt sett lyckan komma och lyckan gå.

Alice Fleming lade sakta armen om hennes lif.

— Var det så svårt att vakna, Törnrosa?
Nej, nej, gråt inte! Han är inte värd en enda af dina tårar.

Märta såg upp.

— Hur vet Alice? Har jag behärskat mig så illa? Tror Alice, att de andra märkt någonting?

— Å nej, var lugn! De andra, de som själfva spela med, se så litet.

Mikael och Birger kommo långsamt uppför trappan. Krokig och trött gick Östman omkring och släckte ljusen, där de höllo på att brinna ner i kronorna.

Mikael såg förbi de båda i fönsternischen.

— Så var den festen förbi. Vill du inte spela för oss, Birger?

— Inte nu, sade Alice dröjande. — Inte i kväll. Ingen musik är som tystnaden på Numlax.

— Jag står inte ut här längre! utbrast Mikael häftigt. — Jag kan inte andas, själfva luften är tung af minnen. I morgon reser jag, jag längtar att få höra min fosterländska sång: pistonernas dunk och vaggongernas rassel.

Märta vände sig om för att visa att hon var alldeles lugn.

— Skall du resa igen, Mikael?

— Ja, Europa väntar mig, och jordens skönaste kvinnor klä sig i brokota och sönderskärne kläder för att behaga mig.

Alice Fleming såg honom in i ögonen.

— Hvad har du gjort af ditt lif, Mikael?

— Mitt lif? Det blef ingen uppbyggelsebok för konfirmander, men det blef som det måste.

— Ännu är det inte för sent

— Man kan aldrig läsa korrektur på lifvet.

Birger hade satt sig vid det gamla taffelpianot. Spröda stego tonerna, som från en spinett. Minnenas skuggspel drog förbi.

Grefve Herman trädde ljudlöst in i rummet.

— Vagnen är framkörd, men kanske du vill stanna ännu en stund?

— Nej, svarade Alice. Hon reste sig som om hon skakat någonting ifrån sig. — Det är tid att enhvar går till sitt.

Grefve Herman böjde sig emot henne, nästan ödmjukt, och bjöd henne armen.

Birger följde dem ända ner till gallerporten. Han stod kvar ännu när deras vagn för länge sedan försvunnit i allén. I djupa andetag drack

han kvällens svala luft, den läskade honom som ett syrligt och kylslaget vin.

Aldrig förr hade han känt sig så lugn och lycklig. Lifvet skrämde honom icke mer.

Nu var prologen förbi, ridån gick upp för det stora skådespelet, men han själf skulle icke längre sitta som likgiltig åskådare, han skulle blanda sin stämna med de andras, lida som de, jubla som de, kämpa för ett mål — hopplöst måhända, men ändå!

En vindil, nattnordans förelöpare, drog fram genom trädens tunga kronor, först svag och tveksam, men så allt starkare, i ett hastigt crescendo, för att långsamt domna igen. De gamla träden suckade och vändades som under svåra drömmar.

Stjärnornas mäktiga här tågade upp, Karlavagnens skefva linje och Vintergatans väldiga falang.

De höga, eviga stjärnorna.

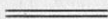
Så hade de strålat den natt, då Antonius i Kleopatras ögon såg mer än den värld han förlorat. Så hade de blickat ner på Francesca och Paolo kvällen efter den dag, då de icke läste mera.

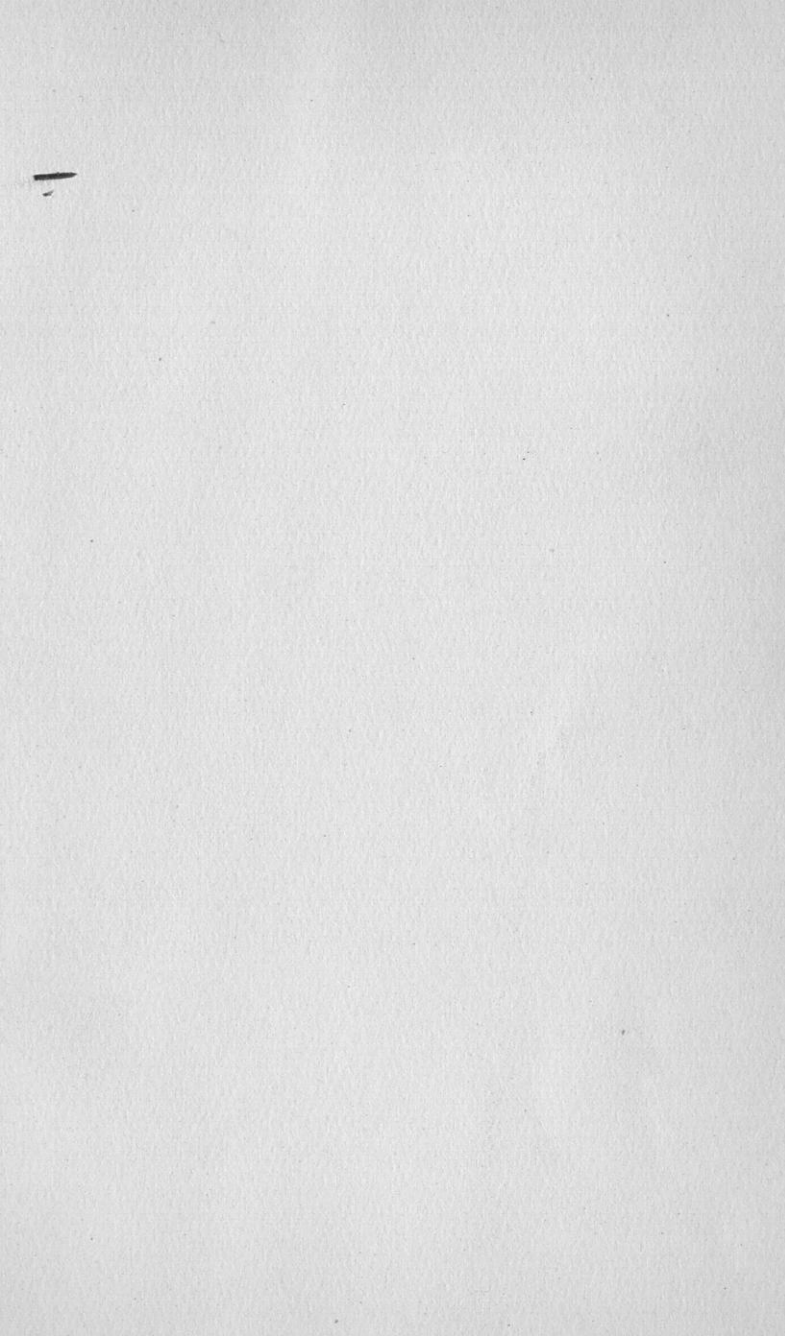
Hur litet och futtigt blef inför dem allt det,

som Birgers lif härintills rört sig om! Han tänkte på henne, som han trott sig älska, och nu visste han, att den sorgen var lika litet äkta som allt det andra.

Fönstren där uppe i det gamla huset betraktade honom strängt och allvarligt, men flyglarna sträcktes som ett par vänliga armar för att famna honom.

Med spänstiga steg och med hufvudet högt gick Birger Weydel in i sina fäders hus.

Pris 4 mk 50 p.